

**T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ**

**BİREYLERİN NESNE İLİŞKİLERİ VE KULLANDIKLARI
SAVUNMA BİÇİMLERİYLE, TECAVÜZ OLGUSUNDA
TECAVÜZ YAŞANTISI OLANA VE SALDIRGANA DUYULAN
EMPATİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FULYA NUR BENLEVİ

İSTANBUL, 2022

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ

BİREYLERİN NESNE İLİŞKİLERİ VE KULLANDIKLARI
SAVUNMA BİÇİMLERİYLE, TECAVÜZ OLGUSUNDA
TECAVÜZ YAŞANTISI OLANA VE SALDIRGANA DUYULAN
EMPATİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FULYA NUR BENLEVİ

İSTANBUL, 2022

KABUL VE ONAY

Fulya Nur BENLEVİ tarafından hazırlanan “**Bireylerin nesne ilişkileri ve kullandıkları savunma biçimleriyle, tecavüz olgusunda tecavüz yaşantısı olana ve saldırıgana duyulan empati düzeyleri arasındaki ilişki**” adlı tez çalışmasının savunma tarihi 17.06.2022 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği /oy çokluğu ile İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Sapanıcı

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer Şahin

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Tubanur Bayram

.....

Kuzgun

.....

İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun
..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

.....

Prof. Dr. Ali AKDEMİR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Bireylerin nesne ilişkileri ve kullandıkları savunma biçimleriyle, tecavüz olgusunda tecavüz yaşantısı olana ve saldırgana duyulan empati düzeyleri arasındaki ilişki**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

17.06.2022

Fulya Nur BENLEVİ

ÖZET

**BİREYLERİN NESNE İLİŞKİLERİ VE KULLANDIKLARI SAVUNMA
BİÇİMLERİYLE, TECAVÜZ OLGUSUNDA TECAVÜZ YAŞANTISI
OLANA VE SALDIRGANA DUYULAN EMPATİ DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Fulya Nur BENLEVİ**

**İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ**

(DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET SAPANCI)

İSTANBUL, 2022

Bu araştırmanın amacı bireylerin nesne ilişkileri ve kullandıkları savunma biçimleriyle, tecavüz olgusunda tecavüz yaşantısı olana ve saldırgana duyulan empati düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli ve verilerin toplanması aşamasında kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar, yaşları 18-65 yaş arası değişen 201 kadın, 106 erkek olmak üzere toplam 307 kişiden oluşmaktadır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırmaya katılan bireylere Bilgilendirilmiş Onam Formu, Demografik Bilgi Formu, Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, Savunma Biçimleri Testi ve Tecavüz Empati Ölçeği uygulanmıştır. Verilerin analizinde, IBM SPSS 24 programı kullanılmış olup Bağımsız Örneklem *t* Testi, Tek Yönlü Anova ve Pearson Korelasyon Analizi ve Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin alt boyutları ile Savunma Biçimleri Testi'nin immatür, nevrotik ve olgun savunma biçimleri alt boyutlarıyla anlamlı ilişkisi olduğu saptanmıştır. Nesne ilişkilerinin yabancılaşma alt boyutu ile tecavüz yaşantısı olan formu arasında ve gerçeği değerlendirmenin algıların bozulması alt boyutu ve tecavüz yaşantısı olan formu arasında pozitif yönlü ve zayıf düzey ilişki bulunmuştur. Saldırgan formu incelendiğinde ise nesne ilişkilerini ölçen yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm alt boyutları ile gerçeği değerlendirmedeki bozulmaları içeren gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği ve halüsinasyonlar alt boyutlarında zayıf düzey pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Demografik özelliklerin etkilerine bakıldığında cinsiyete göre

nesne ilişkileri- gerçeği değerlendirme ve savunma biçimlerinde farklılaşmadığı görülmektedir. Tecavüz ile kurulan empatide ise kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre tecavüz yaşantısı olanla empati düzeylerinin daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Erkek katılımcıların ise saldırganla kurulan empati düzeyinde yüksek puanlar aldığı görülmektedir. Yaş değişkenine göre nesne ilişkileri- gerçeği değerlendirme alt boyutlarında farklılaştığı görülmektedir. Yaşa göre yalnızca olgun savunmaların farklılaştığı bulgulanmakla birlikte tecavüz empati düzeyinde de farklılaşma bulgulanmıştır. Eğitim durumuna göre nesne ilişkileri-gerçeği değerlendirme ile savunma biçimlerinde farklılaşmalar olduğu görülmektedir. Medeni duruma göre boşanmış kişilerin nevrotik savunmaları daha fazla kullandığı ve tecavüz empati düzeyinde farklılaştığı gözlenmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre olgun savunmaların kullanımı arttıkça tecavüz yaşantısı olan ile empati düzeyinin arttığı bulgulanmıştır. İmmatür savunmaların kullanımı arttıkça ise saldırganla kurulan empati düzeyinin arttığı bulgulanmıştır. Elde edilen bulgular literatür desteği ile tartışma bölümünde detaylı olarak tartışılmış ve araştırmanın son kısmında önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nesne İlişkileri, Gerçeği Değerlendirme, Savunma Mekanizmaları, Tecavüz ve Empati

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE OBJECT RELATIONS OF INDIVIDUALS AND DEFENSE STLYE WHO USED AND THE LEVELS OF EMPATHY FELT TOWARDS THE SURVIVOR AND ASSAILANT IN CASE OF RAPE

**MSC THESIS
FULYA NUR BENLEVİ
GRADUATE SCHOOL, ISTANBUL AREL UNIVERSITY
CLİNICAL PSYCHOLOGY**

(SUPERVISOR: ASST. PROF. AHMET SAPANCI)

İSTANBUL, 2022

The aim of this research is to examine the relationship between the object relationships of individuals and the forms of defense they use and the levels of empathy for the survivor dec the aggressor in the case of rape. In this research, the relational screening model was used and the sampling method was easily used during the collection of the data. A total of 307 participants made up the research sample. 201 of the participants were female and 106 were male. The ages of the participants ranged dec 18 to 65. Participation in the study is voluntary, but there are no exclusion criteria. Informed Consent Form, Demographic Information Form, Bell Object Relations and Case Evaluation Scale, Defense Forms Test and Rape Empathy Scale were applied to the individuals participating in the study. In the analysis of the data, IBM SPSS 24 program was used and independent sample t-test, one-way Anova and Pearson correlation analysis were used. As a result of the research, it was determined that the Bell Object Relations and Case Evaluation Scale's sub-dimensions and the Defense Forms Test have a significant relationship with the sub-dimensions of immature, neurotic and mature defense forms. A positive and weak level relationship was determined between the subdivision of object relations and the victim form, a positive and weak level relationship was determined between dec deconstructing perceptions of truth assessment and the victim form. When the aggressive form was examined, weak positive and significant relationships were found in the sub-dimensions of alienation, insecure attachment, self-centeredness sub-dimensions and distortions in the evaluation of reality, ambiguity of perceptions and hallucinations. When the effects of demographic characteristics are examined, it is seen that there is

no difference in object relations-reality evaluation and defense styles according to gender. In empathy with rape, it was found that female participants had higher levels of empathy with those who had a rape experience than male participants. It is seen that male participants got high scores in empathy level with the aggressor. It is seen that there is a difference in the sub-dimensions of object relations-reality assessment according to the age variable. While it was found that only mature defenses differed according to age, there was also a difference in rape empathy level. It is seen that there are differences in the forms of object relations-evaluation of reality and defense according to education level. According to marital status, it was observed that divorced people use neurotic defenses more and differ in rape empathy level. According to the results of the regression analysis, it was found that the level of empathy with the rapist increased as the use of mature defenses increased. It was found that as the use of immature defenses increased, the level of empathy with the aggressor increased. The data obtained as a result of the research and the results of the demographic variables discussed in the study are described in the findings section. The findings were discussed in detail in the discussion section with the support of the literature and recommendations were included in the last part of the study.

Key Words: Object Relations, Assessing The Truth, Defense Mechanisms, Rape and Empathy
--

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tez sürecimi düşündüğümde ne yapacağımı bilmediğim, önümü göremediğim ve yönümü kaybettiğim zamanlarım oldu. Bu zamanlarda bilgisi ve tecrübesi ile bana ışık tutan yön gösteren desteğini her daim hissettiğim Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Sapancı'ya;

Psikolojiye ve hayata dair kendilerinden birçok şey öğrendiğim, bugün kişisel ve mesleki noktada geldiğim yerde önemli katkıları olan değerli hocalarım. Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer Şahin, Dr. Öğr. Üyesi Serap Çakıcı ve Psikanalist Dr. Mehmet Mansur'a

Hayatımın her döneminde sevgi ve içtenlikle yanımda olduklarını hissettiğim aynı mesleği yapmaktan onur duyduğum, bilgi ve sağduyularına güvendiğim canım dostlarım Fatma Şentürk ve Tuğçe Sezer'e;

Yüksek lisans eğitimim sırasında yakından tanıma fırsatı bulduğum, meslek hayatımızın unutulmaz, en heyecanlı ve kaygılı tecrübelerinden biri olan süpervizyon sürecinde bir arada çalıştığımız, beni cesaretlendiren, tez sürecimde beni dinleyen, karamsarlığa düştüğümde elini uzatan, kişiliğine, azmine ve çalışmalarına hayran olduğum dostum Cemre Yüksel Karaca'ya;

Dostluğu ve entelektüel bilgisiyle sohbetlerimizden keyif aldığım aynı zamanda beni zenginleştirdiğini hissettiğim, çalışma disiplini ve akademik bilgisi ile de tez sürecimde beni destekleyen dostum Gökhan Toka'ya;

Ben tezimi bitirdiğim bu zamanlarda psikoloji lisans eğitimini sürdürmekte olan bu meslekte çok başarılı olacağına inandığım, düşünceli, zarif ve sevgi dolu tavrıyla beni destekleyen, beni her daim neşelendiren canım Mine Sezer'e;

Varlığına şükür duyduğum, bana inanan, daima yanımda olan ve her ne olursa olsun daima yanımda olacağını bildiğim en büyük destekçim güzel ablam Nihan Akın'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLO LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırma sorusu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5 Tanımlar	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Nesne İlişkileri	6
2.1.1. Nesne İlişkileri Kuramının Başlangıç Kuramcısı Olarak Melanie Klein... 8	
2.1.2. Fairbairn Modeli	12
2.1.3. Donald Winnicott'ın Nesne İlişkileri Modeli	13
2.1.4. Mahler ve Ayrılma-Bireyleşme Kuramı	14
2.1.5. Blaint'in Modeli	15
2.1.6. Edith Jacobson	16
2.1.7. Otto Kenberg.....	17
2.1.8. Nesne İlişkileri İle İlgili Yapılmış Araştırmalar	17
2.2. Savunma Mekanizmaları.....	21
2.2.1. İmmatür Savunma Mekanizmaları.....	24
2.2.2. Nevrotik Savunmalar	28
2.2.3. Matür Savunmalar.....	29
2.2.4. Savunma Mekanizmaları İle İlgili Yapılmış Araştırmalar.....	30
2.3. Tecavüz	32
2.3.1 Tecavüz Yaşantısı Olanlar ve Failleri	34
2.3.2. Tecavüze İlişkin Tutum	35
2.3.3. Tecavüz Mitleri	36
2.3.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini	37
2.3.5. Adil Dünya İnancı	38
2.3.6. Tecavüz Yaşantısı Olana Yönelik Tutum	38
2.3.7. Saldırgana Yönelik Tutum	39
2.3.8 Tecavüz Sonrası Belirtiler.....	39
2.3.9. Empati Kavramı ve Tecavüz.....	43
2.3.10. Tecavüz Kavramı İle İlgili Yapılmış Araştırmalar	44
3. YÖNTEM.....	49
3.1. Araştırma Modeli	49
3.2. Örneklem.....	49
3.3. Veri Toplama Araçları	51
3.3.1. Demografik Bilgi Formu.....	51
3.3.2. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği	51
3.3.3. Savunma Biçimleri Testi.....	52

3.3.4. Tecavüz Empati Ölçeği	52
3.5 Verilerin Toplanması	53
3.6. Verilerin Analizi.....	54
4. BULGULAR	55
4.1. Birinci Alt Soruya Yönelik Bulgular	55
4.2. İkinci Alt Soruya Yönelik Bulgular	56
4.3. Üçüncü Alt Soruya Yönelik Bulgular	58
4.4. Dördüncü Alt Soruya Yönelik Bulgular	62
4.5. Beşinci Alt Soruya Yönelik Bulgular	65
4.6 Altıncı Alt Soruya Yönelik Bulgular	69
4.7. Yedinci Alt Soruya Yönelik Bulgular	72
4.8. Sekizinci Alt Soruya Yönelik Bulgular.....	74
4.9. Dokuzuncu Alt Soruya Yönelik Bulgular	76
4.10. Onuncu Alt Soruya Yönelik Bulgular	78
4.11. Onbirinci Alt Soruya Yönelik Bulgular	80
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	81
5.1 Öneriler	91
5.1.1 Araştırmacılar İçin Öneriler	92
5.1.2 Klinisyenler İçin Öneriler	92
6. KAYNAKLAR	94
7. EKLER.....	115
Ek 1 Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	115
EK 2 Demografik Bilgi Formu	116
Ek 3 Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği	117
Ek 4 Savunma Biçimleri Testi	120

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1.	Katılımcıların Tanımlayıcı İstatistikleri	50
Tablo 4.1.	Katılımcıların Bell Nesne İlişkileri, Savunma Biçimleri ve Tecavüz Empati Düzeyine İlişkin Alt Boyut Puanlarının Betimleyici İstatistik Tablosu.....	55
Tablo 4.2.	Cinsiyet Değişkeni için Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi	56
Tablo 4.3.	Cinsiyet Değişkeni için Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi	57
Tablo 4.4.	Cinsiyet Değişkeni için Tecavüz Empati Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi.....	58
Tablo 4.5.	Yaş Grupları için Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi	59
Tablo 4.6.	Yaş Grupları için Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi.....	61
Tablo 4.7.	Yaş Grupları için Tecavüz Empati Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi	62
Tablo 4.8.	Eğitim Durumu Grupları için Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi.....	63
Tablo 4.9.	Eğitim Durumu Grupları için Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi	64
Tablo 4.10.	Eğitim Durumu Grupları için Tecavüz Empati Ölçeği'nin Kurban ve Saldırgan Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi	65
Tablo 4.11.	Medeni Durum Grupları için Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi.....	66

Tablo 4.12.	Medeni Durum Grupları için Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi	68
Tablo 4.13.	Medeni Durum Grupları için Tecavüz Empati Ölçeği'nin Kurban ve Saldırgan Formu Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi	69
Tablo 4.14.	Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Toplam Puan/Alt Boyutları ve Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi	70
Tablo 4.15.	Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Alt Boyutları ve Tecavüz Empati Ölçeği'nin Tecavüz yaşantısı olan ve Saldırgan Formu Arası İlişkilerin İncelenmesi	73
Tablo 4.16.	Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyutları ve Tecavüz Empati Ölçeği'nin Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi	75
Tablo 4.17.	Savunma Biçimleri Ölçeği'nin İmmatür Savunma Biçimi Alt Boyutu Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları	76
Tablo 4.18.	Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Nevrotik Savunma Biçimi Alt Boyutu Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları	77
Tablo 4.19.	Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Matür Savunma Biçimi Alt Boyutu Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları	77
Tablo 4.20.	Tecavüz Empati Ölçeği'nin Kurban Formu Alt Boyut Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları.....	78
Tablo 4.21.	Tecavüz Empati Ölçeği'nin Saldırgan Formu Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları	79
Tablo 4.22.	Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları	80

KISALTMALAR LİSTESİ

APA	: American Psychological Association
BORRTİ	: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği
TEM-K	: Tecavüz Empati Ölçeği Kurban Formu
TEM-S	: Tecavüz Empati Ölçeği Saldırgan Formu
SBT-40	: Savunma Biçimleri Testi

1. GİRİŞ

İçeriğinde psikolojik tehdit ve fiziksel güç kavramlarını da barındıran tecavüz kavramı, rıza olmadan gerçekleştiren cinsel ilişki ve saldırı olarak tanımlanmaktadır (Petrac ve Hedge, 2003; Matlin, 2011). Dünya genelinde tecavüz yaşantısı olan kişilerin sıklıkla şikâyetle bulunmadığı dikkat çekmekle birlikte tecavüz yaşantısı olan kişiye ilişkin damgalamanın bu hususta belirleyici bir rol oynadığı düşünülmektedir. Bu nedenle tecavüz oranlarının gerçeği yansıtmaktan uzak olduğu söylenebilir. Burada devreye toplumsal ve kültürel normlarda girmekle birlikte, damgalamanın da etkilerinden söz edilmektedir (Dumond ve ark., 1995). Damgalanma kişinin toplumdan ayrışmasına, istenmemesine, suçlanmasına neden olmaktadır. Damgalanma yalnızca tecavüz yaşantısı olanı değil tecavüz yaşantısı olanın yakınlarını da etkilemektedir. Toplum tarafından yapılan damgalama tecavüz yaşantısı olanın yakınlarında suçlu hissetme, öfke duyma ya da değersiz hissetme gibi duygusal sonuçlara yol açabilmektedir (İnan ve ark., 2021). Damgalanmanın etkisiyle toplumda ve tecavüz yaşantısı olanın yakınlarında meydana gelen olumsuz duygular tecavüze maruz bırakılan kişinin de kendini damgalamasına yol açabilmektedir. Böylelikle içselleştirilmiş damgalama ve damgalamanın etkileri ile tecavüz yaşantısı olanın iyileşme süreci uzamakta bazen ise iyileşmeyi engelleyebilmektedir. Bu noktada toplumun ve tecavüz yaşantısı olanın yakınlarının empatik anlayışı tecavüz yaşantısı olanın damgalanmasının önüne geçebileceği düşünülmektedir.

Empati, kişinin bir başkasının hususi algı dünyasına girmek ve o kişi ile birlikte bütünüyle orada beraber olabilmesidir. O kişinin hissettiği tüm duygulara, düşüncelere duyarlı olması, değişen duygulara uyum sağlayabilmesi ve kişinin tüm içsel süreçlerine eşlik edebilmesi fark ettiği duygu ve deneyimleri nazikçe kişiye yansıtabilmesi sürecidir (Rogers, 1983). Doğası gereği empatik anlayış için kişi ön yargılarından arınmış olmalıdır. Yargısız olabilmek empatik anlayış sürecinin ön koşulludur. Oysa damgalamanın temellendiği yer ön yargıdır. (Raingruber, 2002). Tecavüz ve empati kavramı ele alındığında ise tecavüz yaşantısı olan kişinin ya da failinin düşüncelerini, duygularını ve tepkilerini anlamlandırma yeteneği olarak özetlenebilir. Burada öznenin geçmiş deneyimlerinin de etkisi yadsınmayarak, içsel

dürtülerinin, kendilik algısının ve kullandığı savunma mekanizmalarının da pay sahibi olduğu düşünülmektedir fakat bu karmaşık bir yapıdır. Birey hem faile hem tecavüz yaşantısı olan kişiye hem de her ikisine birden empati duyabilir (Smith ve Frieze, 2003). Benliğin koruyucu düzenekleri olarak adlandırılan savunma mekanizmaları, deneyimlenen duygu, düşünce ve davranışlar karşısında otomatik bir biçimde devreye girerek koruyucu işlevini gerçekleştirmektedir. Bu nedenle tecavüz yaşantısı olanı ya da faili ile kurulan empatide nesne ilişkilerinin ve kullanılan savunma mekanizmalarının ilişkili olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada katılımcıların tecavüzü gerçekleştiren saldırganla ya da tecavüz yaşantısı olanla empati kurmada bireylerin nesne ilişkileri ve kullandığı savunma biçimlerinin arasındaki ilişkiler incelenecektir. Böylelikle bireylerin içsel süreçlerinin tecavüz gibi travmatik ve toplumsal niteliği olan bir olgu karşısında empatiyi saldırganla mı yoksa tecavüz yaşantısı olanla mı kurdukları ele alınmakla birlikte aralarındaki ilişki de incelenecektir. Travmatik bir olayla karşılaşan birey için iyileştirici en büyük unsurlardan biri çevresi tarafından anlaşıldığını hissetmektir bu nedenle tecavüz ile karşılaşmış kişilerle kurulan empati önem taşımaktadır. Çünkü çevresi tarafından anlaşılmayan kabul göremeyen kişilerin iyileşmesi uzun yıllar almakta bazen de iyileşme gösterememektedir. Bu durum kişi için katlanılmaz olmakla birlikte toplumsal sonuçları olan bir yara halini almaktadır. Tecavüz yaşantısı olanların bir anne, bir kardeş veya bir çocuk olduğu düşünüldüğünde toplumsal ilişkileri etkileyen boyutu daha iyi anlaşılacaktır. Üstelik farkında olarak veya olmayarak saldırgan ile kurulan empati ise tecavüzü meşrulaştırmaya ve tecavüz yaşantısı olanı suçlamaya neden olmaktadır. Böyle bir ortamda tecavüzleri önlemek ve tecavüzün yol açtığı yaraları iyileştirmek pek kolay olmayacaktır. Bu araştırma sayesinde Türk toplumunun tecavüz karşısındaki empati düzeyi, empatiyi kime duyduğu ve bunun türk toplumunu oluşturan bireylerin içsel süreçleriyle ilişkisi araştırılacak olup Türkçe literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırma Soruları

- 1) Katılımcıların nesne ilişkileri, savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyi nedir?
- 2) Katılımcıların cinsiyetlerine göre nesne ilişkileri, savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

- 3) Katılımcıların yaş değişkinine göre nesne ilişkileri, savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
- 4) Katılımcıların eğitim düzeyine göre nesne ilişkileri, savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
- 5) Katılımcıların medeni durumuna göre nesne ilişkileri, savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
- 6) Katılımcıların nesne ilişkileri ile savunma mekanizmaları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 7) Katılımcıların nesne ilişkileri ile tecavüz empati düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 8) Katılımcıların savunma biçimleri ile tecavüz empati düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 9) Katılımcıların savunma biçimlerini, nesne ilişkilerinin ve tecavüz empati düzeyinin yordama gücü nedir?
- 10) Katılımcıların tecavüz empati düzeylerini, nesne ilişkileri ve savunma biçimlerini yordama gücü nedir?
- 11) Katılımcıların nesne ilişkilerini, savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyinin yordama gücü nedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Tecavüz olgusunun iki tarafı olan saldırgan ve tecavüz yaşantısı olan kişiye karşı duyulan empatinin bireylerin nesne ilişkileri ve kullandıkları savunma biçimleriyle arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Böylelikle tecavüz gibi yıkıcı bir travmatik olay karşısında kişilerin empati kurduğu taraf ve bunun empati kuran kişi bakımından içsel dinamikleri ele alınacaktır. Bu doğrultuda saldırgana ve tecavüz yaşantısı olan kişilere toplumu oluşturan bireylerin empatik bakış açılarını ortaya koyarak içsel dinamiklerin dışsal sonuçları hakkında tartışılacaktır. Bu araştırma ülkemizde oldukça az ele alınan tecavüz konusu hakkında literatüre katkı sağlayacaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

20.yüzyılın sonlarına dek tecavüz gerçeği uzunca yıllar birçok toplum tarafından görmezden gelinmiştir. Hakkında konuşulmamış veya araştırma konusu

olarak ele alınmamıştır. 1970’lerde Amerikan kadın hareketi cinsel taciz konusuna dikkat çekerek bu konuda araştırmaların yapılmasına yönelik önemli bir etkiye bulunmuştur. Bunu takiben feminist baskı karşısında 1975’te Tecavüz Araştırma Merkezi kurulmuştur (Herman, 2020). Türkiye’de ise halen tecavüz araştırmalarına yönelik bir merkez bulunmamakla birlikte belirli başlı üniversitelerin kadın sorunları araştırma merkezi, kadın çalışmaları uygulamaları ve araştırmaları merkezi gibi çeşitli isimlerde oluşturdukları merkezlerde tecavüz, taciz ve cinsel saldırı meselelerini ele almaktadırlar. YÖKTEZ ve Ulusal Toplu Katalog veri tabanındaki araştırmalara göre Türkiye’de tecavüz ile ilgili araştırma sayısı oldukça azdır.

Araştırmada elde edilecek veriler literatürde oldukça az yer alan tecavüz konusu hakkında önemli bir katkı sağlayacaktır. Travmatik olayların iyileşmesinde önemli bir payı olan anlaşılma hususunda toplumun tecavüz yaşantısı olan biriyle ne denli empati kurabildiği kestirilebileceği düşünülmektedir. Ayrıca empati duyma noktasında bireyin içsel dinamiklerinin yeri anlaşılacak olup tecavüzü önleme çalışmalarında bu dinamiklerin anlaşılması sayesinde psikososyal çalışmalara ve ardından gelecek olan araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma Örnekleme 307 yetişkin birey ile sınırlanmıştır.

Araştırma örnekleme Türkiye’nin farklı şehirlerinde yaşayan gönüllü katılımcılar ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada incelenen nesne ilişkileri kavramı Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği’nin ölçtüğü nitelikte sınırlandırılmıştır.

Araştırmada incelenen savunma mekanizmaları kavramı Savunma Biçimleri Testi’nin ölçtüğü nitelikte sınırlandırılmıştır.

Araştırmada incelenen tecavüz ve empati kavramı Tecavüz Empati Ölçeği Saldırgan Formu ve Tecavüz Yaşantısı Olan Formu’nun ölçtüğü nitelikte sınırlandırılmıştır.

1.5 Tanımlar

Nesne ilişkileri: Bireyin davranışlarını, kişilerarası ilişkilerini ve psikopatolojisini anlamaya yönelik psikodinamik bir yaklaşımdır. Bu kuram, ilk

çocukluk yaşantısında bakım veren ve çocuk arasında var olan ilişkinin, gelecek ilişkiler için temel bir nitelik taşıdığını belirtmektedir (Schalin, 1995; Palombo ve ark., 2009).

Tecavüz: Genellikle bir kişiye karşı, kişinin rızası olmadan gerçekleştirilen cinsel ilişkiyi içeren bir cinsel saldırı türü olarak tanımlanmaktadır (Schulhofer, 2017).

Empati: Empati, kişinin bir başkasının hususi algı dünyasına girmek ve o kişi ile birlikte bütünüyle orada beraber olabilmesidir. O kişinin hissettiği tüm duygulara, düşüncelere duyarlı olması, değişen duygulara uyum sağlayabilmesi ve kişinin tüm içsel süreçlerine eşlik edebilmesi fark ettiği duygu ve deneyimleri nazıkçe kişiye yansıtabilmesi sürecidir (Rogers, 1983).

Savunma Mekanizmaları: Benliğin çatışma ve bunaltıya karşı kullandığı, bilinçdışı ve otomatik benlik işlemleridir (Öztürk, 2008).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Nesne İlişkileri

Nesne ilişkileri psikanalitik bir yaklaşım olmakla birlikte normal ve patolojik insan gelişimine ilişkin yaklaşımıyla literatüre ve klinik pratiğe önemli katkılar sağlamaktadır (Güvenir ve Taş, 2008).

Psikanalitik kuramın kurucusu olan Freud'un nesne kavramına ilişkin yaklaşımında dürtü kuramının izleri barınmaktadır. Doğumdan itibaren nesneye yönelik cinsel ve saldırgan dürtüler kişide mevcut olmakla birlikte, nesne kavramını da cinselliğe ilişkin nesne ve dürtü nesnesi olarak iki boyutta ele almıştır (Freud, 1953). Dış dünyadaki nesneler, doğuştan itibaren var olan saldırganlık veya cinsel dürtülere hizmet etmektedir (Okyay, 2015). Doğum anında itibaren nesne odaklı yaşam başlamakta ve bebek içsel baskıdan kurtulmak adına nesnelere yönelmektedir. Gelişim devam ettikçe süreç nesneden özneye doğru ilerlemektedir (Schalin, 1995).

Dış dünya nesnesi, bebeğin haz odaklılığının tatmin görevini üstlenmekte ve bebeğin davranışlarına da yön vermektedir. Böylelikle içsel dürtülere ilişkin ihtiyaçlar karşılanmakta ve doyum sağlanmaktadır. Bu nedenle bebek, nesnesinde dengeli bir cevap alarak psikolojik gelişimine devam edebilmektedir. Bebeğin benliği başlangıçta olgunlaşmamış ve narin bir yapıdadır, cinsel dürtülerin tatmini için yönelilen nesne ilerleyen yıllarda bireyin aşk nesnesi seçiminde de belirleyici bir rol üstlenmektedir (Schalin, 1995; Freud, 1953; Abrevaya, 2002).

Freud'dan sonra gelen araştırmacılar, nesne ve özne kavramına ilişkin yaptıkları çalışmalarla klasik psikanalitik yaklaşımın kısıtlayıcı görüşlerine farklı bakış açıları geliştirerek nesne ilişkileri ekolünü takip etmişlerdir (Summers, 1994). Ancak önemli olan nokta, psikanalitik yaklaşımın benimsenmeye devam ettiği ve bu kuramcılarının da erken çocukluk yaşantılarına atfettikleri önemdir. Nesne ilişkileri kuramcıları Freud'dan farklı olarak dürtüler ile içsel çatışmaya atfedilen önemde gözlemlenen azalmaya eşlik eden diğerleriyle ilişkinin artması ve yaklaşımın ana çekirdeğini oluşturmasıdır. Bu nedenle nesne ilişkileri, cinsel ve saldırgan dürtüler tarafından motive edilen, harekete geçen insan yaklaşımından ayrılarak, diğerleriyle

etkileşimin ve ötekinin varlığının öneminin vurgulandığı bir psikanalitik teoridir (Burger, 2006).

Bebek ile bakımveren arasında kurulan ilişkinin niteliği hem kişilik oluşumunda hem de yetişkin yaşamda kurulacak ilişkilerin temellendiği yapı olarak betimlenmektedir. Bebek ve ebeveyn arasında gerçekleşmiş bağlanma, kimlik duygusunun ve psikolojik organizasyonun gelişimindeki temel yapı taşı olarak nitelendirilmektedir (Goldenberg ve Golderbeng I., 2008). Yetişilen ortamın bebeğe sunmuş olduğu çevre şartları ve aile deneyimleri ilişki biçimlerinin belirleyicisi olmakla birlikte, bebeğin ihtiyaçlarına yönelik yaklaşımda gelecek ilişkilere yönelik beklentilerin bir belirleyicisi olarak nitelendirilmektedir. Bebekliğinde ihmal ya da istismara uğramış bir çocuk için benzer ilişki örüntüsünü yetişkin yaşamda arama eğilimi söz konusu olabilmektedir. Erken çocukluk yaşantılarında şekillenmeye başlayan bilinçdışı nesne örüntüleri benliğin birincil nesneleri olarak kodlanır ve benlik bilinçdışının sundukları aracılığıyla ötekilere yaklaşır ve sosyal etkileşimleri şekillenmektedir (Anlı, 2013; Palombo ve ark., 2009).

Psikanalitik perspektifte nesne ve ilişkiler kavramlarının süreç içerisindeki gelişimi ve kuramda kendisine edindiği yer ele alındığında Ferenczi (1917) ve Sullivan'ın (1930) kişilerarası ve ötekinin varlığına yaptıkları vurgu dikkat çekmektedir. Nesne ilişkileri kuramı başta Klein, Fairbairn ve Winnicott olmak üzere farklı bakış açılarıyla, kuramsal yaklaşımlarla ve bazen de fikir çatışmalarıyla bir bütün halinde değerlendirilmektedir. Ancak tüm kuramcılar insan yavrusunun ilk üç yılına ve bakım veren ile kurulan bağa yönelik önem atfetmektedir (Ticho, 1978; Ogden, 2005; Fairbairn, 1952).

Nesne ilişkileri kavramına yönelik yaklaşımlarda çağrışım ve anlamlara atıflarda gözlemlenen farklılıklar ele alındığında Fairbairn'in bu terimi literatürde popüler bir hale getirdiği görülmekle birlikte, Klein'ın yaklaşımının ise ‘‘ingilizce nesne ilişkileri’’ terimiyle anıldığı ve bağımsız bakış açısını benimsediği bilinmektedir. Burada bebeğin birincil motivasyon kaynaklarından hazzı ulaşma niyetinden ziyade bir nesne arayışının var olduğu ifade edilmektedir (Gabbard, 2017; King ve Steiner, 2005).

Klein, bebek ve bakım veren arasındaki etkileşimlerin kalıcı ve derin izler bırakabileceğini belirtirken bu etkileşimlerin aynı zamanda dürtülerin yapısının da bir belirleyicisi olduğunu ifade etmektedir. Ancak bu etkileşimlerin her zaman pozitif yönde seyretmediğini belirten Klein bazen öfke ve hayal kırıklıklarını da var ettiğini belirtir. Anne sadece doyumun sağlandığı ve ihtiyaçların giderildiği bir memeden daha fazlası olmaya zaman içerisinde başlamakta ve bu da aralarında kurulacak bağın yoğunluğunun artmasını yordamaktadır. Bireyselliği ve bağlılığı arasında savaşım başlayan bebek için çatışmaları çözme becerisi yetişkin kimliğinin de oluşumunun ilk basamağı olarak nitelendirilmektedir (Perez-Gomez ve Pelletier, 1997; King ve Steiner, 2005).

Fairbairn ise, çocukluk istismarının yetişkin yaşamdaki yansımalarına ve bu istismarın içselleştirmesine yönelik açıklamalarda bulunarak, bu kişilerin tüm kötü olanı kendi benliğine atfetme eğilimlerine dikkat çekmiştir. Bu durumun çocukluk yaşantısında ise bakım verenin iyiliğini korumaya yönelik bir girişim olduğunu ifade etmiştir. Çocuk, güven vaad etmeyen dış dünya ile olan bağlanma ilişkisini sürdürebilmek adına bölme savunmasını kullanmaktadır. Çocuğun, ebeveyninin kötü olduğuna yönelik bir düşünceye ve inanca sahip olması onu yalnız bırakacak ve dayanılmaz bir acının kaynağını oluşturacaktır. Bu nedenle ahlaki savunmayı seçen çocuk, ebeveyninin iyiliği koruyabilmektedir (Celani, 2010; Hughes, 1990).

2.1.1. Nesne İlişkileri Kuramının Başlangıç Kuramcısı Olarak Melanie Klein

İngiliz Nesne İlişkileri Okulu'nun kurucu teorisyeni olarak görülen Klein, teorik yaklaşımında bebeğin dünyadaki varlığının ilk altı ayının önemine dikkat çekmektedir. Bu altı aylık süreç bakım veren ve çocuk arasındaki yoğun duygusal bağa ve bu ikili ilişkide cinsel yönlerden ziyade sosyal ve bilişsel yönlerin önemine vurgu yapmaktadır (Schultz ve ark.,2007). Klein çocuklarla ilgili çalışmalarında, oyun tekniğini kullanarak çocuğun iç dünyasına ve bilinçdışına ulaşımı hedeflemiştir. Bu oyun tekniğini ise Berlin'deki çalışmalarında Abraham ile birlikte geliştirmiştir. Oyun tekniği kendisine özgü bir yorumlama stiline sahiptir ve Kleinci yorumlama oyun tekniğinin temel taşı niteliğindedir (Kristeva, 2015). Oyuncaklar aracılığıyla çocuk, fantezilerini, deneyimlerini ve yaşantılarını çeşitli yollarla ve ayrıntılı şekilde ifade edebilmektedir (Klein, 1948). Bu oyun yaklaşımı, tıpkı

Freud'un rüya yorumlama işlevinin kuramsal yaklaşımında arz ettiği önem gibi, Klein'in da kuramının temel yapı taşı niteliğine sahiptir (Kristeva, 2015). Klein'in kuramının ana çekirdeğinde, bebeğin içsel çatışmaları, saldırgan itkileri ve ilkel yok edilmeye, dışarıdan zarar görmeye ilişkin kaygılarıyla baş edebilmek adına geliştirdiği ilkel savunmalar yer almaktadır (Göka ve ark., 2006). Klein, bebeğin dünyadaki ilk iki yılında paranoid-şizoid ve depresif konumdan geçtiğini belirtmektedir.

2.1.1.1. Paranoid-Şizoid Konum

Bebek, kaygısını kontrol edebilmek ve azaltabilmek için kendi içinde var olan ve içinde barındırmak istemediği saldırgan dürtüleri, tüm kötü yönleri bakımverenine yani annenin memesine yansıtarak kendini koruma ve kendinden uzaklaştırma çabasına girmektedir. Böylelikle kötü olan "anne"dir. Doğuştan itibaren var olan ve Freud'unda üzerinde önemle durmuş olduğu ölüm içgüdüleri bebek için kötülük görme kaygılarının temellendiği yapıdır ve bebek kendisini savunmanın yadsınamaz zorluğuyla mücadele etmektedir (Klein, 1999, Palombo ve ark., 2009).

Bebeğin dünyadaki ilk üç ayı, Klein'in deyişiyle, "paranoid-şizoid evre" olarak adlandırılır ve bebek hasedi (saldırgan dürtüleri) azaltmak adına, kötüyü dışsal nesnelere yansıtmaktadır. Bebek dış dünyadaki kötü nesnelerden korunmak ve kaçınmak için de şizoid savunma mekanizmasını kullanmaktadır (Göka ve ark., 2006; Klein, 1946). Ancak yadsınmaması gereken bir diğer önemli nokta ise sadece bebeklerin değil yetişkinlerin de psişesi psikotik akış içerisinde dalgalı bir seyir izlemekte ve psikotik kaygılarla mücadele etmektedir (Hecker, 2009; Bölme, 2015).

2.1.1.2. Depresif Konum

Bebeğin dünyadaki varlığının üçüncü ve altıncı aylarında geçilen dönem Klein tarafından "depresif evre" olarak adlandırılmıştır. Paranoid şizoid konumda, iyi ve kötü olarak kodlanan memeye iyiyi ve kötüyü atfeden, süt veren memenin "iyi meme", süt vermeyen memenin ise "kötü meme"dir. Depresif konumda ise artık iyi ve kötünün birleşimi söz konusudur. Bölme mekanizmasının yerini alan birleşme de erken ben'in isteği ile gerçekleşmektedir. Erken ben artık, iyi ve kötü olarak bölünen nesneden gelebilecek zararı kaldırabilecek potansiyele sahiptir. Ancak iyi ve kötü olarak bölünmüş nesnenin kötü nesnesine ait saldırgan itkilerin iyi nesneye de hücum

etmesi bebekte suçluluk hislerini tetiklemektedir. Bu durum ise ‘‘Çift değerlik’’ olarak adlandırılmaktadır. Bu suçluluk hislerinin tetiklemesiyle ‘‘depresif dönem’’e giren bebek için iyi ve kötü nesnelerin birlikteliğiyle saldırganlık içeren dürtüleri nötr hale gelir ve sevgi nesneni bebeğin gelişiminde önemli bir dayanak olabilme niteliği kazanarak kuvvetlenir. Bu süreçte nesne ayrımlaşmışlıktan bütünselliğe ve psikotik perspektiften de gerçekçi bir bakış açısıyla bütünleşirken, iyi ve kötü niteliklerin de aşırı yüklenmişliğinden arındırılmaktadır (Göka ve ark., 2006). Bakım vereni ve kendiliğini tam halde görmeye başlayan bebek için iyi ve kötünün birleşiminden oluşan bütün de içselleştirilmeye başlar.

2.1.1.3. Klein’in Nesne İlişkileri Kuramına İlişkin Tanımsal Açıklamalar

İlk kavram olarak nesne, kuramcılar tarafından farklı şekillerde kullanılmıştır. İlk kullanım şeklinde dışsal nesnelere atıf yapılırken zaman içerisinde yoğun kullanımı içsel nesneleri tanımlamak için değişim göstermiştir. Bu içsel nesneler ilk yaşantılarda kurulan ilişkiler aracılığıyla var olan psikolojik yapılar olarak nitelendirilmektedir (Scharff, 1995).

Yansıtma kavramı bir savunma mekanizması olan yansıtma, içe alım ve parçalara ayrılan nesnelerin başlangıçta meme ile kurulan ilkel duygulardan temel aldığı ifade etmektedir. Yansıtma aracılığıyla, bir nesneye yönelik duygular nesnenin kendisiyle birleştirilerek ortaya çıkar ve benliğe ait olanlar dış dünya nesnelere yansıtılır (Gorey, 2008).

İçe Alım, tehdit edici unsurlar barındıran ve korkulan dış dünyayı güvenli bir sığınak haline getirmek için kötü yanları alarak içselleştirme gerçekleşir ve böylelikle kontrol altında tutulmaya çalışılır (Tüzün ve Sayar, 2006; Klein, 1999).

Yansıtımlı Özdeşim, bebeğin kötü duyguları farklı bir nesneye yansıtmasıyla başlayan bu süreç, dışarıdaki kötünün kontrol edilememesiyle korkuyu tetiklemektedir. Bu nedenle korkunun üstesinden gelmenin ve nesne ile var olan ilişkiyi sürdürebilmenin nihai yolu yansıtımlı içselleştirme yoluyla benliğe geri almaktır (Göka ve ark., 2006). En yalın tabiriyle, yansıtma mekanizmasıyla benliğin barındırdıkları dış dünyadaki bir nesneye atfedilir ve yansıtımlı özdeşim ile de nesnenin davranışları aracılığıyla biçimlendirilerek benlik özdeşim kurabilmektedir.

Klein kuramında, aslında her insanın gündelik yaşamda deneyimledikleri iki tavrın ilk çocukluk yaşantısındaki tezahürlerinin üzerinde durmaktadır. Haset ve şükran kavramları ile hasetin var ettiğini sevgi ve şükran duyguları üzerindeki yıkıcı etkilerinin ilk deneyimlenen bebek ve bakım veren arasındaki ilişkide temellendiğini ifade etmektedir.

Haset, açgözlülük ve kıskançlık farklı anlamlar taşıyan kelimelerdir.

Haset, yıkıcı itkilerin anal sadist ve oral sadist biçimlerde ifade edilmesidir. Bebeğin nihai amacı iyi nesneyi korumaktır ancak haset, bu süreç için bir engel niteliğindedir. Bebek hazza ulaşamadığı ve doyum sağlayamadığı her an için kendisini üzen meme tarafından gerçekleştirildiğini düşünmektedir. Haset, arzulanmakta olan nesnenin benliğin bir parçası olmadığını ve başkasına ait olduğu gibi benliğe sağlaması gereken haz ve doyum başkasına verdiğine ilişkin inanç ise kızgınlık ve öfke duygularını tetiklemektedir. Haset kavramının temelinde bakım veren ile kurulan ilk ilişki yatmakla birlikte, özne tek ve biriciktir. Haset kişiye, sahip olamadığı nesneyi ötekinin elinden almaya, onu yok etmeye, kirletmeye ve bozmaya yöneltilmektedir (Klein, 1999).

Kıskançlığın temellendiği yapı hasettir ancak hasette tek ve biricik olan özne değişim göstermektedir. Kıskançlıkta özne iki farklı kişinin de var olduğu bir ilişki içerisinde. Özneye ait olan nesne, farklı bir rakip tarafınca elde edilme veya elde edilme tehlikesiyle karşı karşıyadır (Klein, 1999).

Açgözlülük özneyi ısrarla ve sürekli olarak uyarmaktadır. Ayrıca doyurulması imkânsız bir doyum ihtiyacı da barındırmaktadır. Bu kavramın temellendiği yapı bebeklik yaşantılarındaki memeyi sömürürcesine emme ve tüketme arzudur ve haset olgusundan ayrıştığı yer hasedin sadece yansıtmayı barındırırken, açgözlülüğün yıkıcı içe yansıtma barındırmasıdır (Klein, 1999).

Şükran olgusunun gelişiminde bakım veren ve bebek arasındaki ilişkinin sağlıklı gelişimi ön koşuldur. Bölme işleminden sonra birleştirilen nesneye ait iyi ve kötü özelliklerin bir bütün olarak algılanmasıyla, bütünlük hissi oluşmaktadır. Meme verdiği haz ve doyum için artık bir armağan niteliği kazanmıştır. Bebek ise bu armağanı korumak istemektedir. Armağının nesnesi olan bakım veren ile kurulmuş bu bağ ilk sağlıklı ilişki olmakla birlikte bir şükran göstergesidir. Şükran kavramı ile

anlatılmak istenen ise armağana edilen teşekkürdür. Böylelikle birey yetişkin yaşamında da sadece olumsuz görmeyecek ve olumlu olanın da varlığını bilerek yönelecektir (Klein, 1999; Emmons ve McCullough 2004; Emmons ve Shelton, 2002; Sansone ve Sansone, 2010).

2.1.2. Fairbairn Modeli

Klein'ın içselleştirilmiş nesnelere ilişkin yaptığı açıklamalardan etkilenen Fairbairn'in Klein'dan ayrıştığı nokta dış dünya nesnelerinin içselleştirilmesiyle ölüm iç güdüsünden temel aldığı fikridir. Klein, ölüm iç güdüsünü Freud'un çalışmalarından almış ve sevgi ve nefretin arasındaki mücadeleye motivasyon kaynağı olduğunu ifade etmiştir (Stephan, 1981). Fairbairn ise bebek ve bakım veren arasındaki iyi niyet ve mutlak bağımlılığın gözlemlenmesine önem atfetmiştir. Bebek tüm psikolojik ve fizyolojik gereksinimlerini karşılamak adına nesneye bağımlılık geliştirmektedir. Burada önem arz eden nokta ise psikolojik ihtiyaçlara yapılan vurgudur (Fairbairn, 1952;1954; Celani, 2010). Bakım veren bebek için hem güven ihtiyacının karşılanabileceği bir liman hem de sıcaklık duygusunun tatminiyle benliğin bakım veren ve çevreyle olan temasın genişlemesine imkân tanımaktadır. Böylelikle bireysellik algısının var olması ve bakım verenden ayrılma sürecinin başlaması gerçekleşmektedir. Bakım veren gerekli psikolojik destek ve sıcaklığı sağladığı sürece çocuk bireyleşme eğilimini gerçekleştirmekte ve ötekilerle de etkileşime girebilmektedir (Okyay, 2015; Fairbairn ve Ronald, 1976). Ancak bakım veren tüm bu etmenleri tutarlı bir şekilde ortaya koyamaz ise benliğin gelişimi sekteye uğramakta ve ayrışma, farklılaşma gerçekleşmediği gibi gerilemeler de gözlemlenebilmektedir. Özetle Fairbairn, benliğin sadece nesne arayışında olduğunu ve ilişki kurma ihtiyacı duyduğunu belirtmektedir (Stephan, 1981; Sutherland, 1980; Okyay, 2015).

Bu yaklaşımda, içselleştirmenin gerçekleşebilmesi için bakım veren ve bebek arasındaki ilişkide başarısızlık söz konusudur. Bölme mekanizmasının varlığında, bebeğin ihtiyaçlarına karşı duyarsız kalan dış nesne kötü olarak adlandırılır ve bebek tarafından içselleştirilir (Sutherland, 1980; Celani, 2010). Ayrıca Fairbairn, haz bölgelerinin bebek ve bakım veren arasındaki ilişkide bir aracı rol üstlendiğini ama bu ilişkinin ana belirleyicisi olmadığını belirtmektedir. Bebeğin gelişiminde üç gelişimsel dönemin varlığına dikkat çeken Fairbairn, ilk dönemin nesne ile

birleşmenin ve özdeşleşmenin sağlanması, ikinci dönemi ise nesneye bağımlılığın gelişmesi ile farklı ilişkileri aramaya başlayan bebeğin çatışma sürecini ve son dönemdeyse genişleyen ilişki kurma kabiliyetiyle kişilerarası ilişkilerde yetişkin cinselliğinin barındığını ifade etmektedir (Ogden, 2010; Sutherland, 1980; Fairbairn ve Ronald, 1973).

2.1.3. Donald Winnicott'ın Nesne İlişkileri Modeli

Winnicott'ın aslında, sistematik bir perspektifte gelişim teorisi geliştirmemiştir ancak çocuklarla gerçekleştirdiği klinik gözlemlerden elde ettiği sonuçlar literatürde kalıcı bir yer edinmiştir. Freud'un klasik psikanalitik yaklaşımından ve dürtü kuramından temel alan düşünceleriyle kendi nesne ilişkileri yaklaşımı ortaya koyan Winnicott, çocuğun zihinsel sağlığı ve gelişiminde çevrenin yadsınamayan etkisini vurgulamıştır (Parker, 2008; Flanagan, 2008). Bakım veren ve çocuk arasındaki ilişkinin niteliğinde önce anne ile sonra da baba ile kurulan ikili etkileşimine dikkat çekmiştir. Ayrıca kendiliğin oluşumu için ödipal dönem niteliklerinin de vurgulandığı kadar önemli olmadığını ifade etmiştir (Sutherland, 1980; Leiman, 1992; Winnicott, 1986).

Gelişimin aslında anne ve bebek arasındaki bağımlılık evrelerinden ibaret olduğunu ifade eden Winnicott, çevre ile etkileşiminde kritik öneme sahip olduğunu ve çevre-birey etkileşiminin karşılıklı bağımlılık içerdiğini vurgulamaktadır. Her bireyin, bir "olgunlaşma sürecinden" geçerek gelişimin devam ettiğini, bu olgunlaşmanın da sağlıklı bir şekilde tamamlanması için de bireye imkânlar sunan, "kolaylaştırıcı bir çevre"nin var olmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Eğer ki çevre kolaylaştırıcı etmenler barındırmıyorsa, bu eksiklikler olgunlaşma sürecine ket vurmaktadır. Gelişimi üç basamak halinde ele alan Winnicott, bu evreleri mutlak bağımlılık, göreceli bağımlılık ve bağımsızlığa doğru olarak adlandırmıştır (Froggett ve Trustram, 2014; Palombo ve ark. 2009; Jacobs, 1995; Abraham, 2008).

Mutlak Bağımlılık Evresi: Bebeğin var olabilmesi için ona bakım veren bir annenin de var olması gerekmektedir. 3-6 aylık olana dek süren bu mutlak bağımlılık evresinde bebeğin dış dünyaya ilişkin tecrübesi ve algısı mevcut olmamakla birlikte çevre kendilikleri arasında da ayırım yapma yetisinden yoksundurlar. Bu yetiye sahip olduklarında ise nesne ve kendilikleri arasındaki ayırımı yapmaya başlamaktadırlar. Bu evrede bebeğe düşen ilk görev kendiliğini bütünleştirmek, ikinci görev ise kendi

tecrübeleri doğrultusunda kişiselleştirmektir. Bebeğin bu evre için son görevi olan fark etme aşamasında ise çevrenin kendisinden ayrı olduğunu idrak etmesidir (Winnicott, 1960;1945; Palombo ve ark., 2009).

Bebek için önem arz eden nokta kucaklanma aracılığıyla bakım verenin sıcaklığını ve desteğini hissedebilmektir. Bu kucaklayıcı çevre, yeterince iyi annenn yeterince iyi kucaklamasıyla var olmaktadır (Palombo ve ark., 2009).

Göreceli Bağımlılık Evresi: Bu evrede dış nesnelerin farkında olan bebek anne ve diğerleri arasında ayırım yapma yetisine de sahiptir. Bakım veren ile bir bütün olma halinde ayırışma sürecine girilmesiyle hakiki kendilik ve sahte kendilik kavramları da gelişim göstermeye başlamaktadır (Winnicott, 1945). Hakiki kendilik kavramıyla, bebeğin yeterince kucaklanması sonucunda, kendisini ve kendiliğini gerçek olarak hissedebildiğini ve kendiliğine ilişkin algılarının geliştiğini belirtmektedir. Sahte kendilik ise çevrenin sunmuş olduğu yetersizliklerin bir sonucu olarak nitelendirilmektedir. Sahte kendiliğin nihani amacı hakiki kendiliği korumaktır (Winnicott, 1960; Davis ve Wallbridge,1981). Ayrıca bu evrede gözlemlenen geçiş nesneleri de çocuğun anneden ayrı olma kaygıları için bir yatıştırıcı niteliğine sahiptir. Geçiş nesnesi için hem iç hem de dış meme ile özdeş olmamasına karşın ilişkili olduğuna ilişkin yaptığı vurgu da önem arz etmektedir (Palombo ve ark., 2009).

Bağımsızlığa Doğru: Bu evreyi detaylı bir şekilde açıklamak yerine geçmiş evrelerin sağlıklı biçimde tamamlanması sonucunda ortaya çıktığını vurgulayan Winnicott, bu evrenin ödipal karmaşa ile aynı zaman dilimine tekabül ettiğini belirtmektedir (Palombo ve ark., 2009).

2.1.4. Mahler ve Ayrılma-Bireyleşme Kuramı

Mahler, bebeğin anneyle bir bütünlük ve kaynaşmışlık halinde dünyaya geldiğini ifade eder ve simbiyoz olarak adlandırdığı bu durumun ayrılma ve bireyleşme sürecine doğru seyrettiğini belirtmektedir. Aslında ayrılma bireyleşme kuramı benlik psikolojisinden, nesne ilişkilerinden temel alan epigenetik bir model olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşımda, çocuğun geçmesi gereken evreler mevcuttur ve genetik olarak da bu geçiş süreçlerine hazırlıklı olarak dünyaya gelmiştir. Başlangıçta psişesini anneden ayrı göremeyen bebek için farklılaşmamışlık

söz konusudur (Topçu, 2016; Masterson, 2010; Mahler, 1963). Ancak zaman içerisinde simbiyotik evreye geçiş yapan çocuk için ayrılma bireyleşme süreci başlamaktadır. Bebeğin biyolojik doğumu ile psikolojik doğumunun aynı anda gerçekleşmediği ve ayrılma bireyleşme evresinin tamamlanmasıyla, nesne sürekliliği kazanıldığı ve içsel kendilik ile dışsal nesne arasındaki fark algılanması sonucunda bireyleşme girişimleriyle psikolojik doğumun gerçekleştiği ifade edilmektedir (Taşkın ve ark., 2009; ; Palombo ve ark., 2009; Mahler ve ark., 2018). Bebeğin, nesneye yönelik sevgi ve nefret hislerine ek olarak nesnenin bütünü zihinde barındırmayla da nesne sürekliliğinin tamamlandığı görülmektedir. Kendilik tasarısı ve nesne tasarımı çocuk için farklılaşmıştır. Diğerinden ayrılmış bir kendilik tasarımının oluşumu mahler tarafından büyümek olarak adlandırılmaktadır (Mahler, 1952; Mahler ve ark. 2018). Çocuk sosyal ilişki içerisinde olduğu ötekilerin özelliklerini içselleştirerek tasarımlarını oluşturması, içe alımların gelişimin önemli bir parçası olduğuna dikkat çekmekle birlikte, bakım verenin bilinç dışı içeriklerin bebeğe aktarılabilirliğine ilişkin bir açıklama da barındırmaktadır. Genetik olarak hazırlıklı olmayan çocuklarda otizm görülürken, yeniden yakınlaşma evresinde deneyimlenen sorunların neticesinde ise sınır durum kişilik bozukluğunu yordadığı görülmektedir (Mahler, 1971;1972; Mahler ve ark., 2018; Palombo ve ark., 2009).

2.1.5. Blaint'in Modeli

Diğer kuramcılar aksine diğerleriyle iletişim halinde olma ihtiyacından önce ben merkezli narsisistik evrenin önce geldiğini savunan Balint, yaşamın ilk yıllarında sevgi alımının en temel ihtiyaç olduğuna dikkat çekmektedir (Gomez, 1997; Koçak, 2019). Bu ilk yıllarda bebek ve bakım veren arasında iç içe geçmişliğin var ettiği karışımın uyum içerdiğini ancak, bakım verenin bir nesne olarak tanınmasından ziyade ikili bir birlik olarak tanındığını vurgulamaktadır. Burada temellenen nesne ilişkileri, bu ikili birlikte algılanan uyuma benzer ilişki arayışları olarak tanımlanmaktadır. Ancak bakım verenin uyumu bozucu davranışları sonucunda bebek için kendiliğine ilişkin kusurluluk düşünce ve duyguları gelişmektedir (Stewart ve ark., 1996; Okyay, 2015). Güveni kırılan bebek için kaygı tetiklenmekte ve gelişimin diğer evrelerinde bozulan uyumun farklı nesneler karşısında da gözlemlenmektedir. Bu uyumsuzluğun var ettiği kaygı neticesinde kendi benliğini savunmak adına çocuk, kaçma davranışı ile kendi benliğine sevgi

yatırımı yapabileceği gibi diğer nesnelere odaklanarak bağımlılık da geliştirebilmektedir (Fonagy ve Target, 2003; Okyay, 2015).

2.1.6. Edith Jacobson

Jacobson'un yaklaşımında hem dürtü teorisinin hem de nesne ilişkilerinin kapsamlı bir gelişimsel model perspektifinde birleşiminin izleri görülmektedir. Bu kapsayıcı yönüyle kendisinden sonra gelen teorisyenleri ve çalışmacıları da etkilemiştir. Jacobson'un yaklaşımında, Anna Freud'un, Spitz'in, Mahler'in ve Hartmann'ın yaklaşımından izler görülmekle birlikte kuramın temellendiği yapı Freud'un psikoseksüel gelişim evlerine ilişkin yaklaşımlarıdır. Freud, doğuştan gelen dürtülerin önemine değinirken, benlik psikologlarının çevre ve ötekinin önemine dair yaptıkları vurgu dikkat çekmektedir. Bu iki yaklaşım arasında boşluklar olduğunu düşünen Jacobson, hem genetik faktörlerin hem de deneyimlerin karşılıklı etkileşimlerine dikkat çekmiştir (Tuttman, 1985; Jacobson, 1964)

Jacobson, içsel itkilere doğuştan yatkın olduğumuzu ve var olan potansiyeli ayırt edici özelliklerin de erken çocukluk çağı yaşantılarındaki deneyimler ile şekillenerek zevkli ya da hoş gitmeyen olarak kodlandığını belirtmektedir (Mitchell ve Black, 2016). Bu erken deneyimlerde libido ve saldırganlık itkileri çocuğun gelişimine ve öznel duygu durumuna katkı sağlayacak etmenler olarak nitelenmektedir. Çocuğun deneyimleri doğrultusunda ise meydana gelebilecek sapmalar neticesinde normal gelişim bozulabilmektedir (Mitchell ve Black, 2016; Tuttman, 1985)

Libido kavramının ise iyi ve kötü nesneler aracılığıyla iyi ben ve kötü ben'i bütünleştirmeye yarayan bir yardımcı olduğu belirtilmektedir. Ayrıca saldırganlık iç güdüsünün var olması için libido'nun, libidonun da var olabilmesi için saldırganlık dürtüsünün var olmasının gerekliliğine değinilmektedir. Burada libidoya düşen görev bütünlüğü sağlamak, saldırganlığa düşen görev ise öfkenin dışarı çıkarılmasına yardımcı olmaktır. Böylelikle deneyimler aracılığıyla bütünlük içeren bir kimlik algısı var olabilmektedir (Mitchell ve Black, 2016; Fonagy ve Target, 2013).

Ayrıca Jacobson, iyi annelik diye bir kavramın olmadığına ve bebeğe iyi gelen anne kavramının var olduğuna dikkat çekmiştir. Bakım veren ve bebek arasındaki uyumun duygusal eşleşme ve kimlik oluşumunda temel teşkil eden bir

nitelik olduğunu vurgulamıştır. Özetle, bakım veren ve bebek arasında kurulan ilk ilişki deneyimi, bebeğin benliği ve nesne arasındaki etkileşimi temel alır ve dürtüler aracılığıyla da motive edilmektedir. Ancak duyguların da gelişim sürecinde arz ettiği öneme dikkat çekmektedir (Mitchell ve Black, 2016; Fonagy ve Target, 2013; Tutman, 1985).

2.1.7. Otto Kernberg

Kernberg'in yaklaşımında Freud'un dürtü kuramının temel yapı taşları ile benlik psikolojisinin yapısal modelinin gelişimsel bir perspektifte harmanlandığı görülmektedir. Özellikle Jacobson'un psikopatolojik özdeşim kavramının (1964) Kernberg'in yaklaşımında arz ettiği önem temel niteliğindedir (Özakkaş, 2018; Koçak, 2019). Ayrıca Klein ve Fairbairn'in kuramsal yaklaşımlarının da tek bir kuram çatısında toplanmış hali olarak nitelendirilebilir (Palombo ve ark., 2009; Özakkaş, 2018). Normal ve anormal gelişim kavramlarına ilişkin açıklamalarında Freud'un, Klein'in, Mahlar'ın ve Jacobson'un kuramsal yaklaşımlarının bir düzen içerisinde sunulduğu görülmektedir. Kernberg, doğum anından itibaren her çocuğun üç büyük gelişim görevi ile karşı karşıya kaldığını belirterek bu görevlerin ilkinin kendilik algısı ve diğerleri arasındaki sınırı çizilmesi olduğunu ve eğer bu sınır çizilmezse, zihinsel olarak sağlanamayan ayrımın psikotik durumları tetikleyebileceğini ifade etmiştir (Koçak, 2019; Eğrilmez, 2012). İkinci görev ise bölme mekanizmasının üstesinden gelmektir. Bu mekanizmanın açıklanmasında ve üstesinden gelinmesinde ise Mahler'in yaklaşımındaki yeniden yakınlaşma evresine vurgu yapan Kernberg, ayrılma ve bireyleşmenin, temsili olarak tanımlamaktadır. Son evre olan üçüncü evre ise kendiliğe ait iyi ve kötünün birleşimi sonucunda nesne imgelerinin de birleşimidir (Kernberg, 1988; 1995; Ayna, 2018; Palombo ve ark., 2009).

2.1.8. Nesne İlişkileri İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Üniversite öğrencilerinde nesne ilişkileri ve kendine zarar verme davranışı arasındaki ilişkinin ele alındığı bir araştırmada nesne ilişkilerinde bozulmalar gözlemlenen kişilerin kendine zarar verme oranlarının anlamlı derece yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Araştırmacı nesne ilişkilerinde gözlemlenen işlevsel sapmaların, kişide muhtaçlık algısı, normalden fazla fedakârlık ve sosyal uyum davranışlarında

gözlemlenen anlamlı yüksekliğe ek olarak öz güvende de azalmalara sebebiyet verdiği saptamıştır (Ness, 2008).

Genç'in (2020) araştırmasında, araştırma örneklemini oluşturan 190 evli çiftin bağlanma stilleri, nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutları ile evlilik uyum düzeyleri ele alınmıştır. Ancak araştırma sonucunda evlilik uyumu ve nesne ilişkileri arasında anlamlı bir ilişki saptanmazken, güvensiz bağlanma ve egosentrizm arasında anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Son olarak Halisinasyon ve Delüzyon puanlarının da evlilik uyumunda anlamlı bir yordayıcı olduğu araştırmacı tarafından ifade edilmiştir.

Gelbul'un (2021) araştırmasında, katılımcıların nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutları ile somastizasyon düzeyleri arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırma örneklemini oluşturan 400 kişinin 289'u kadın, 111'i ise erkektir. Araştırmada ele alınan sosyodemografik değişkenlerden biri olan yaş değişkeni ve nesne ilişkileri arasındaki ilişki incelendiğinde, artan yaşla birlikte güvensiz bağlanma, egosentrizm, gerçeğin bozulması, yabancılaşma, halüsinasyon, delüzyon ve algı belirsizliğinden anılan puanların anlamlı derecede düştüğü gözlemlenmiştir. Cinsiyet ve nesne ilişkileri arasındaki ilişki ele alındığında, kadın katılımcıların puan ortalamalarının anlamlı derecede düşük olduğu bulgulanmıştır. Erkek katılımcılar gerçeğin bozulması, halüsinasyon, delüzyon ve egosentrizm alt boyutlarından anlamlı derecede yüksek puanlar alırken diğer alt boyutlarda cinsiyetler arası anlamlı farklılıklar gözlemlenmemiştir. Katılımcıların artan eğitim seviyesi ve nesne ilişkileri ölçeğinin alt boyutları olan yabancılaşma, sosyal yetersizlik, algı belirsizliği, güvensiz bağlanma, halüsinasyon ve delüzyon alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulgulanırken, diğer alt boyutlar ve eğitim seviyesi arasında anlamlı ilişkiler saptanmamıştır. Bekar katılımcıların, algı belirsizliği, delüzyon, halüsinasyon ve sosyal yetersizlik alt boyutlarından anlamlı derecede yüksek puanlar aldığı da araştırmada elde edilen bulgular arasındadır.

Atılğan'ın (2020) çalışmasında araştırma örneklemini oluşturan üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilere ilişkin akılcı olmayan inançları nesne ilişkileri ile gerçeği değerlendirme boyutları arasındaki ilişki ele alınmıştır. Nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutlarını sosyodemografik perspektifte ele alan araştırmacı, kadın katılımcılar nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme alt boyutlarının her

birinde erkek katılımcılardan anlamlı derecede düşük puan aldığını saptamıştır. Ayrıca katılımcıların medeni durumları ele alındığında, evli katılımcıların nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme alt boyutlarından bekar katılımcılardan anlamlı derecede düşük puan aldıkları saptanmıştır. Epözdemir (2014) ise araştırmasında, ilk ve ikinci evliliğini yapan bireylerin nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutları arasında ilişkiyi ele almış olup üç ve üçten fazla evlilik yapmış katılımcıların güvensiz bağlanma, yabancılaşma ve egosentrizm alt boyutlarından anlamlı derecede yüksek puan aldıklarını gözlemlemiştir.

Işık'ın (2008) araştırmasında ebeveyn tutumlarının ve savunma mekanizmalarının kişilik özellikleri ile ilişkisini incelediği çalışmada artan yaşla birlikte sosyal yetersizlik algısının azaldığı saptanmıştır. Ayrıca cinsiyet değişkeni ele alındığında, cinsiyetler arası anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Kadın ve erkek katılımcıların erken dönem ilişki deneyimlerinin farklı olduğu gibi algılanan bakım konusunda kadın katılımcıların anlamlı derecede yüksek puanlar aldıkları saptanmıştır. Ayrıca kadın katılımcıların güvensiz bağlanma düzeylerinin erkek katılımcılardan anlamlı derecede yüksek olduğu gözlemlenirken, güvensiz bağlanmanın da diğerleriyle ilişkilerde hassasiyeti yordadığı ifade edilmiştir. Cinsiyet değişkeninin sosyal yeterliliği yordadığını da gözlemleyen araştırmacı erkeklerin sosyal yeterliliğini kadınlardan daha geç yaşta geliştirdiğini bulgulamıştır. 18 ve 25 yaş arasındaki katılımcıların 26 ve 67 yaş aralığındaki katılımcılardan yabancılaşma, güvensiz bağlanma ve egosentrizm alt boyutlarından anlamlı derece yüksek puanlar aldıkları gözlemlerken, 18 ve 21 yaş aralığındaki katılımcıların ise sosyal yetersizlik puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğunu saptamıştır.

Kabir ve arkadaşlarının araştırmasında savunma mekanizmaları, nesne ilişkileri ve evlilikte doyum kavramları ele alınmıştır. Araştırma sonucunda evlilikte doyum ve nesne ilişkileri arasında pozitif yönlü ve nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinin alt boyutları; egosentrizm ve güvensiz bağlanma ile ilkel savunmalar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Kabir ve ark., 2014).

Mahler'in ayrılma bireyleşme kavramlarının nesne sürekliliği perspektifinde incelendiği ve panik atak tanısına sahip üniversite öğrencileriyle yürütülen bir araştırma vaka değerlendirmesi şeklinde yürütülmüş olup, panik atakların ayrılma ve

bireyleşme sürecinde deneyimlenen çatışmalar ile yakından ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Topçu, 2015).

Gündoğan'ın (2016) çalışmasında sınır durum kişilik ve nesne ilişkilerine ilişkin vaka çalışmasında ise tutarsız ve tutarlık benlik ile öteki algısının ilk çocukluk çağı yaşantılarından itibaren kullanmakta olduğu bölme savunması ile ilişkili olduğu saptanmıştır.

Tatar'ın (2021) çalışmasında nesne ilişkileri ve erken dönem uyumsuz şemalar ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırmada ele alınan cinsiyet değişkeni perspektifinde nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeği arasındaki ilişki incelendiğinde, yabancılaşma, egosantriz, aile belirsizliği, güvensiz bağlanma ve gerçeğin bozulması alt boyutların gözlemlenen anlamlı farklılıkların erkek katılımcıların aldıkları yüksek puanlardan kaynaklı olduğu saptanmıştır.

Mamur'un (2020) çocukluk çağı travmaları, yaşam doyumu ve nesne ilişkileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda, erkek katılımcıların nesne ilişkileri alt ölçeğinde egosentrizm, gerçeği değerlendirme alt ölçeğinde ise halüsinasyon ve delüzyon ile gerçekliğin bozulması alt boyutlarında anlamlı derecede yüksek puanlar aldıkları saptanmıştır. Ayrıca ebeveynlerin eğitim düzeyinin de bir sosyodemografik değişken olarak ele alındığı bu çalışmada babanın eğitim seviyesinin nesne ilişkilerinde anlamlı bir farklılığa sebebiyet vermediği gözlemlenirken, anne eğitim seviyesinin gerçeği değerlendirme alt ölçeğinin halüsinasyon ve delüzyon alt boyutlarında anlamlı farklılıklara neden olduğu gözlemlenmiştir. Annenin eğitim seviyesi arttıkça, halüsinasyon ve delüzyon alt boyutlarından alınan puanların düştüğü saptanmıştır.

Koçak'ın (2019) araştırmasında benlik algıları ve yalnızlık düzeyleri ile nesne ilişkileri arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, gerçeği değerlendirme alt ölçeğinin, güvensiz bağlanma, egosentrizm ve yabancılaşma alt boyutlarında cinsiyetler arası gözlemlenen anlamlı farklılık kadınların puan ortalamasının yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Yaş ve nesne ilişkileri arasındaki ilişki incelendiğinde ise 25 yaş ve altında olan katılımcıların anlamlı derecede yüksek puanlar aldıkları gözlemlenmiştir. Araştırmacı yaş arttıkça puanların azaldığını

belirtmektedir. Medeni durum değişkeni ve nesne ilişkileri arasındaki ilişkide gözlemlenen anlamlı farklılık ise bekar katılımcıların puan ortalamalarının yüksek olmasından kaynaklanırken, boşanmış katılımcıların ise en düşük puan ortalamasına sahip olduğu gözlemlenmiştir. Gerçeği değerlendirme alt boyutunda ise sosyal yetersizlik puanlarının boşanmış kişilerde en düşük bulunurken, bekar katılımcıların da en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır.

2.2. Savunma Mekanizmaları

Savunma terimiyle zihnin hisleri bilinçdışında tutma girişimi anlatılmaktadır. Bu bilinçdışı savunmalar ise hoşla gitmeden hisleri deneyimlememesi için bilinçli farkındalıktan uzaklaştırmaktadır. Ancak önemli nokta birey, bilinçdışı savunmalarına ve hislerine ilişkin farkındalık kazanarak mantık veremediği davranış ve semptomlarına anlam yükleyebilmektedir (Malone ve ark., 2013; Calati ve ark., 2010; Kalem, 1999). Savunma kavramının literatürdeki varlığı incelendiğinde ise ilk kez Freud (1984) tarafından “savunma psikonevrozları” adlı çalışmasında kullanılmış ve egonun katlanılması zor olan acıyı, fanteziyi ya da hislerin karşısında direnmesi olarak tanımlanmıştır. Böylelikle, egodan uzaklaştırılan duygu, düşünce ve fanteziler denetim altına da alınmaktadır (Kalem, 1999). Tüm bu süreç ise farkındalığın olmadığı ve otomatik bir şekilde işleyen yapının varlığında ortaya çıkmaktadır. Başlangıçta “bastırma” kavramı genel bir terim olarak karşımıza çıkarken, ilerleyen süreçte yarattığı anlam karmaşası sonucunda bastırma sadece savunmalardan biri olarak tanımlanmış ve egonun çatışmalarının nevroza dönüşmemesi adına devreye girdiği ifade edilmiştir (Taşkent, 2010).

Freud başlangıçta yedi savunma mekanizmasının (bastırma, mizah, yer değiştirme, izolasyon, çarpıtma, düşlem ve baskılama) varlığını ifade etmiş ve yine bastırmanın önemini vurgulayan egoya acı veren, hoşla gitmeyen düşünce ve duygulardan kaçınma yolu olarak bastırmayı “unutma arzusu” olarak nitelemiştir. Bu hoşla gitmeyen duygular ise içeriğinde kaygı, öfke ve depresyon barındırabilmektedir. Bu hoşnutsuzluk uyandıran duygulanımlar ise onları var eden düşüncelerden hareket etmekte bu düşünceler ise bireyin gelişim evrelerinin herhangi birinde deneyimlediği anı ve algılardan temel alabileceği gibi bir hayale, gerçekliğe ya da her ikisinin karışımından da var olabilmektedir (Cramer, 2001, Whitty, 2003). Savunma mekanizmalarının başlangıçta bir patolojinin ana göstergesi olduğu

varsayılmıştır. Aynı zamanda egonun gelişimsel gücüne de ket vuran bir etmen olarak değerlendirilmiştir (Blackman, 2012). İlerleyen zamanlarda ise bu düşünceden vazgeçilerek matür savunmaların da var olabileceğini ve egoyu korumanın yanında uyum problemlerinin deneyimlenmesine de engel olabileceklerini ifade etmiştir. Bu üst düzey nitelikli olarak adlandırılan savunmalara ise karşıt tepki geliştirme ve yüceltme savunma mekanizmaları örnek gösterilmiştir. Böylelikle bir savunma mekanizmasının varlığının her zaman psikopatolojinin habercisi olmadığı görüşü literatürde kendisine yer edinmiştir (Cramer, 2001, Whitty, 2003). Burada önem ile üzerinde durulan nokta ise egonun savunmayı başa çıkması gereken sorunla yüzleşmekten kaçınmak adına hem yoğun hem de katı bir şekilde kullanıyor olmasının psikopatolojiyle bağı olabileceğine ettiği işarettir (Burger, 2006; Blackman, 2012; McWilliams, 2013; Epözdemir, 2014; Freud, 2018; Clark, 1992).

Babasının yolundan giderek savunma mekanizmalarına ilişkin çalışmalar yapan Anna Freud her bir bireyin farklı düzeylerde belirli savunma mekanizmalarını kullandığını belirtmiştir. Özellikle çocuklarla çalışan Anna Freud, çocukların dürtüsel davranışlarının içsel uyarılarını kontrol altına alamamasından kaynaklandığını belirterek çocuğun gelişim dönemlerinde dürtülerinin kaygıyı tetiklediğini belirtmiştir. Egonun kaygı karşısında ise savunmaya geçmesiyle, savunma mekanizmalarının oluşumunu tanımlamıştır. Yetişkin yaşamda ise direnç kavramının da devreye girmesi, bilinçdışı savunmalara ulaşımını engelleyici bir etmen olarak değerlendirilmektedir (A. Freud, 2018). Ayrıca egonun savunma işlevinin sadece hoş gitmeden ve kaygının tetiklendiği anlarda devreye girmediğini, dürtülere karşı, içsel isteklere ve duygulara karşı da bir denetim merkezi görevini gören psikolojik işlevler olarak ifade edilmiştir. Bu nedenle savunma mekanizmaları egonun koruyucuları olarak nitelendirilmekte ve egonun artan kaygı karşısında kontrol sağlayamadığı durumlarda farklı savunmalarla homostatik dengenin korunmasını sağlamaktadır. Birey bu kaygı karşısında matür savunmaları, nevrotik savunmaları ya da en ilkele geri dönüş sağlayarak immatür savunmaları kullanabilmektedir (Ersevrim, 2013).

Babasından farklı olarak Anna Freud “Ego ve Savunma Mekanizmaları” adlı eserinde belirttiği üzere, savunma mekanizmalarının sadece id’den gelen isteklere karşı var olduğu görüşüne karşın egonun da bu süreçlerde merkezi rol oynadığını

ifade etmektedir. Burada, yapısal modelin üç kavramı olan id ego ve süper ego arasındaki işleyiş mekanizmasını değerlendirerek, egonun aslında idin istekleri ile süperegounun kuraları arasındaki dengeyi sağlama görevine dikkat çekilmiştir. Böylelikle kişi gündelik hayatının işleyişine uyumlu bir şekilde devam edebilmektedir. Egonun bu merkezi yapısını temel alan Anna Freud ‘‘Ego Psikolojisi’’ kavramına eseriyle de temel teşkil etmektedir (Spielman, 2002; Freud, 2004; McWilliams, 2013; Taşkent, 2010).

Nesne İlişkileri Kuramı’nın kurucu olarak kabul edilen Melanie Klein (1946) ve diğer nesne ilişkileri kuramcılarının içe atım, bölme, yansıtmacı özdeşim ve yansıtma savunma mekanizmalarının önemine değindiğini ve ilk çocukluk yaşantılarında, çocuğun dürtü ve duygularını yönetmesine ek olarak zihinsel aygıtın da gelişimine katkı sağladığını ifade etmektedirler. Bu savunmaların da yardımıyla, çocuk hem nesne ilişkilerini düzenleyebilmekte hem de nesneleri içselleştirmektedir (Yurtseven, 2010). Dış dünyaya adım atan çocuğun egosu olgunlaşmamış olmakla birlikte kendiliği ve öteki arasında da bir ayırım yapmaktan uzaktır. Ayrıca çocuk paranoid-şizoid konum olarak adlandırılan evrede duygu düzenlemesi ve duygu bütünlemesi yapamadığı için savunmalar aracılığıyla kendi varlığını koruma altına alarak yok edilmeye, yutulmaya ilişkin kaygılarıyla baş edebilmektedir. Özellikle bölme mekanizmasının yoğun kullanımına dikkat çeken Klein (1946), iyi ve kötü olarak bölünen nesne tasarımlarının ‘‘kötü meme’’ olarak adlandırdığı anne memesine kendi içsel saldırgan dürtülerini yansıtarak kendi benliğini koruyucu bir görev üstlenmektedir. Çocuk iyi ve kötü kavramlarını sadece yansıtmakla kalmamakta ve yansıtmacı özdeşim mekanizmasıyla kendi benliğine de almaktadır. Artan ego gücü ile birlikte çocuk içsel dünyasında bir bütünlük sağlayarak duyguların egonun olgunlaşmasına katkı sağlamaktadır (Epözdemir, 2014).

Savunma mekanizmaları bugün immatür, nevrotik ve matür savunmalar şeklinde üç alt başlıkta ele alınmaktadır. Bu kategorilerin oluşumunun başlangıç noktası ise Anna Freud’dur. A. Freud, savunma mekanizmalarını iki alt başlık şeklinde tanımlamış ve ilk başlıkta patolojik savunmaları, ikinci başlıkta ise patolojik olmayan savunmaları ele almıştır. Patolojik olmayan savunma mekanizmalarının, bireyin günlük yaşantısında uyum sağlamasını pozitif yönde yordadığını ifade etmiştir (A.Freud, 2004; Schauenburg ve ark. 2007; akt. Taşkent, 2010).

Bu alanda en kapsamlı araştırmayı ise Vaillant (1971) yaparak savunma mekanizmalarının dört alt başlıkta ele almıştır. Bu başlıkların ilki patolojik ve narsistik savunmalardır. Patolojik ve narsistik savunma mekanizmaları ilk çocukluk yaşantılarının izlerini barındırmakta ve yaklaşık beşli yaşlara dek kullanılmaktadır. Ayrıca psikopatolojik bozukluklarda da bu savunmaların aktif rol oynadığını ifade etmektedir. İkinci başlık ise immatür savunmalardır. İmmatür savunmalar çocukluk ve ergenlikte yoğun kullanımlarına karşın depresyonda ya da kişilik bozukluğuna sahip bireylerde de gözlemlenmektedir. Üçüncü başlıkta ise nevrotik savunmalar yer almaktadır (McWilliams, 2013; Vaillant, 1971). Nevrotik savunmalar, sağlıklı yetişkinler tarafından da kullanılabildiği gibi kaygı bozukluklarında ve histerik kişilik bozukluğunda da sıklıkla gözlemlenmektedir. Son başlık olan matür savunmalar ise uyum sağlayıcı olarak nitelendirilmekte ve sağlıklı bireyler tarafından kullanılmaktadır (Snarey ve 50 Vaillant, 1985; akt. Kaya ve Bozkur, 2017; McWilliams, 2013; Vaillant, 1971).

Savunma mekanizmalarının psikopatolojinin belirlenmesinde arz ettiği önem Amerikan Psikiyati Birliği (APA) tarafından da kabul görerek Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı'nın üçüncü formunun revize edilmiş biçiminde (DSM-III-R) yer edinmiş ve dokuz savunma mekanizması bu el kitabında yer almıştır (Yılmaz ve ark., 2007).

2.2.1. İmmatür Savunma Mekanizmaları

Çocukluk çağı yaşantılarında sıklıkla gözlemlenen bu savunma mekanizmaları ilkel savunmalar olarak tanımlanmaktadır. İlkel olarak adlandırılmaların başlıca sebebi dış dünyadan kopuk, içsel etmenlere odaklanmış olmaları ve gerçeklik barındırmamalarıdır (Blackman, 2012).

Yadsıma: Freud tarafından tanımlanan bu savunma mekanizması, egoda çatışma ve bunaltı doğuran, hoşnut duygular uyandırmayan gerçeklerin, bilinçsiz bir biçimde varlıklarının inkâr edilmesidir. Birey bu mekanizma aracılığıyla gerçekleri yok sayabildiği gibi hiç olmamış gibi davranmaya devam etmektedir. Kanıtların var olması inkâr üzerinde etkili değildir (Öztürk, 2008; Özakkaş, 2017; Blackman, 2012).

Rasyonalizasyon: Egoda bunaltı ve kaygı uyandıran deneyimlere karşın mantıklı açıklamalar getirilerek bu bunaltı ve kaygının önlenmesidir. Rasyonalizasyon mekanizmasının yadsıma ile eş zamanlı kullanımı dikkat çekmekle birlikte, herhangi bir olay ya da durumun mantıksallaştırmaya tabii tutulabileceği gerçeği bu mekanizmanın yoğun kullanımını tetikleyebileceği gibi sosyal yaşama zarar da verebilmektedir (McWilliams, 2013). Birey elde edemediği herhangi bir şey için hayal kırıklığı deneyimlememek adına bu mekanizmanın kullanımı, sağlıklı bir kullanım olarak değerlendirilmektedir (Geçtan, 2003; Blackman, 2012; Taşkent, 2010).

Yansıtma: Bireyin kendisine ait olan dürtü, arzu ve duygularını bir başka kişiye ya da o kişinin zihinsel temsiline atfetmesidir. Bu durum egonun uzaklaştırma çabası olarak tanımlanmaktadır (Vaillant, 1992). Birey tüm bu arzu, dürtü ve duyguları kendi benliğinde kabul edilemez olarak nitelendirirken, bir başka nesneye bu atıfları yapması kolaydır. Böylelikle o kişiye bakış açısı da bireyin zihninde değişim gösterir. Yansıtma mekanizması, kendilik ve nesne ayrışmasında problem deneyimlemiş bireylerde yoğun kullanılmaktadır (Blackman, 2012). Bazı zamanlarda ise bu barındırdığı dürtü, duygu ve arzuların dış dünyadan geldiğini ve kendisinin buna maruz bırakıldığını düşünmektedir (Özakkaş, 2017, McWilliams, 2013).

Pasif Saldırganlık: Pasif saldırgan olarak tanımlanan kişilik yapısının gelişim evrelerinde, anal dönemde otorite figürleriyle deneyimlediği güç göstergesinin bir uzantısı olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle tuvalet eğiti çocukların ilk dürtü ve ego arasındaki deneyim olarak nitelendirilmekte ve dürtü doyumunu ile dürtü kontrolünün ilk basamağı olarak ele alınmaktadır. Çocuk tuvalet eğitiminde aktif ve agresif bir tutum sergileyerek dışkısını öfkenin eşliğinde verebileceği gibi dışkıyı tutarak ya otorite figürüne karşı gelir ve dışkı salınımını gerçekleştirmez. Bu durum ise pasif agresif tutum olarak adlandırılır (Topçu, 2003). Bu çocuklar yetişkin yaşamlarında da öfke ve saldırganlığın izlerini barındıran davranışları sergilemekten geri durur ve saldırgan dürtülerini ifade etmek için farklı yollar ararlar (Tabakçı, 2014).

Dışa Vurum: Freud bu mekanizmayı, yapmış olduğunu klinik gözlemlerinden hareket ile tanımlamış olup, bilinçdışı çatışmaları bilinçli farkındalıkta deneyimlememek adına dışa vurarak, eylemler aracılığıyla dürtülerin kontrolünü sağlamaya yönelik çabaları olduğunu belirtmiştir (Rowan, 2000, akt; Yaşar, 2014).

Burada birey, düşünme eylemini gerçekleştirmeden ve olası sonuçları da göz ardı ederek sadece ruhsal gerginliğinden kurtulmak adına hareket geçmektedir. Bu eylemsel dış vurumlar kısa süreli rahatlama sağlamaktadır (McWilliams, 2013).

Yalıtım: Egonun kabul edemediği, bunaltı ve çatışmayı tetikleyerek ruhsal gerginliğe sebebiyet veren fantezi ya da düşüncelerin duygulardan arındırılarak kabul edilebilir bir hale getirilmesidir. Burada önemli olan nokta, düşüncenin hala bilinçli farkındalıkta olması ve duygulardan arındırılarak zayıflatılmasıdır (Vaillant, 1992). Yalıtım mekanizması kullanıldığında, kişi duygularına dair sözcükler kullansa da nötr hali gözlemlenebilmektedir. Böylelikle ego kendisini, hoşnut duygular uyandırmayan düşüncelerinden ve fantezilerinden korumaktadır (Geçtan, 2003; McWilliams, 2013).

Değersizleştirme: Freud bu savunma mekanizmasının çocuk kendi bedenindeki ya da anne bedenindeki penisin eksikliğini idrak ettiğinde değersizleştirme mekanizmasıyla, hadım edilme korkusunun üstesinden gelmekte ve kız çocuklarında ise penis hasedi gözlemlendiğini belirtmiştir (Coriat, 1941, akt; Taşkent, 2010). Freud'un takipçisi olan Kellin ise (2014) değersizleştirme savunmasının hasede karşı kullanıldığını belirtmektedir. Kendiliğini farklı bir nesne ile kıyaslama girişiminde bulunan bireyin egosu kendisini ve öz saygısını korumak adına nesneyi değersizleştirme yoluna giderek kendi üstünlüğünü hissedebilmektedir (Geçtan, 2003).

Bölünme: Nesne sabitliğinin olmadığı ilkel bebeklik yaşantısında sıklıkla gözlemlenen bu savunma mekanizması iyi ve kötü arasındaki keskin sınırları çizerek kendiliğin, nesne tasarımlarından keskin sınırlarla ayrılmasını sağlayan bilinçdışı bir süreçtir (Geçtan, 2003). Temelde, bebeğin hayatta kalabilmesi ve kendiliğini koruyabilmesi adına duygusal devamlılığını sağlayabilmesi için devreye girmektedir. Bu savunmanın temel amacı iyi ve kötüyü ayırıştırarak, iyi deneyimlerin, kötü deneyimlerden korunmasını sağlamaktır. Ancak egonun gelişimi ile doğru orantılı olarak kullanımının azalması beklenen bu mekanizmanın, sıklıkla sınır durum kişilik bozukluğuna sahip bireylerde kullanıldığı görülmektedir. Bu yoğun kullanım dış dünyaya tümünden iyi ya da tümünden kötü atıflarında bulunmakla birlikte, duygu, düşünce ve davranışlarda da tutarsızlıklara sebebiyet verir. Ayrıca tüm bu

tutarsızlıklar, bireyin kendiliğinde de gözlemlenmektedir (Kernberg, 1999; Blackman, 2012; Geçtan, 2003).

Disosiyasyon: Bilişsel yapıda süreklilik arz eden yaşam deneyimlerinin ve bu deneyimlere ilişkin duygu ve düşüncelerin bütünlüğünü ve sürekliliğini kaybederek özerk bir yapı haline gelmesi olarak tanımlanan bu mekanizma egonun deneyimlenen olaya ilişkin duygu yükünü kaldıramaması sonucunda bölünme mekanizmasının da yardımıyla parçalara ayırarak bastırmasıdır (Alpert, 1991, akt.; Taşkent, 2010). Bu özerk parçalar birbirlerinden kopuk bir şekilde hareket edebileceği gibi birbirlerinden haberdar olarak da varlıklarına devam edebilmektedir. Ancak en önemli noktası, bu savunmanın aktif olmasıyla aslında ego bütünlüğünü koruma girişimidir (Geçtan, 2003).

Bedenselleştirme: Fizyolojik herhangi bir sebep olmaksızın, bilinçli düzlemde reddedilen kaygının tetiklediği dürtü ve düşüncelerin yarattığı çatışmanın bedensel belirtilerle ifade edilmesidir. Birey, organik bir sebebe rastlanmasa da ağrı ve acı hissetmektedir (Aça ve ark., 2016; Öztürk ve Uluşahin, 2011). Bedenselleştirme savunması içeriğinde yer değiştirmeyi, mantıksallaştırmayı ve inkârı da barındırmakta ve bilinçdışı çatışmalara yönelik bir çatışma çözümü olarak tanımlanmaktadır (Kellner, 1990).

Otistik Fantezi: İlkel bir savunma olan otistik fantezi gerçekliğin imkân tanımadığı dürtü, istek ve arzulara doyum sağlamaya ek olarak içsel korkuları da çözüme ulaştırmak için bir düşsel düzlemde deneyimlenmesidir (Geçtan, 2003). Anna Freud (2004), bu savunma mekanizmasının özellikle çocukluk yaşantılarında yoğun kullanımının gözlemlendiğini belirtmektedir. Ancak yetişkin yaşamda bu savunma mekanizmasının yoğun kullanımı hem bireyin işlevselliğine ket vurabilmekte ve yoğun enerji harcanmasından dolayı homeostatik dengenin de bozulmasına sebebiyet verebilmektedir. Gerçekliğin tetiklediği olumsuz duygulanımlara karşın bireyin duyarsızlaşmasını sağlamakla ve çatışmaları kontrol altında tutulmasına yardımcı olması sağlıklı kullanımına örnek verilmektedir. Ancak ilkel bir savunma olduğu için gelişimsel süreçte kullanımında azalma gözlemlenmesi sağlıklı olmakla birlikte, psikoz hastalarında da sıklıkla kullanıldığı gözlemlenmektedir (Taşkent, 2010; Öztürk ve Uluşahin, 2011).

Yer Değiştirme: Uyarının tetiklediği kaygıya ilişkin verilecek olan tepkinin gerçekleşmesinin tehdit oluşturduğu durumlarda o tepkinin farklı bir uyarana yöneltilerek ifade edilmesi yer değiştirme savunması olarak adlandırılmaktadır (Geçtan, 2003). Böylelikle daha azkaygı barındıran nesneye yöneltilen tepkiler bireyin kaygıdan kaçınmasını sağlamakla birlikte üzerinde kontrol sağlanamayan duygu ya da düşüncenin, ilk uyarandan tamamen bağımsız bir duruma yönelmesi veya tehlikeli olabileceği düşünülen tepkinin yerine tamamen farklı bir tepki verilmesi şeklinde ortaya çıkan bilinçdışı bir düzendir (Öztürk ve Uluşahin, 2011; Geçtan, 2003; Bakırcıoğlu, 2006).

2.2.2. Nevrotik Savunmalar

Ruhsal gerginliği azaltmaya yardımcı olan bu savunmaların yoğun bir şekilde kullanımı ise uyum bozukluklarına ve kişilerarası ilişkilerde bozulmalara neden olmaktadır. Bu savunmaların dış dünya gerçekliğine yönelik farkındalığın bozulmasına sebebiyet vermemekle birlikte histerik kişiliklerde ve obsesif kompulsif bozukluğa sahip bireylerin sık kullandığını belirtilmektedir (Geçtan, 2003).

Yapma-Bozma: Freud, yapma bozma mekanizmasını kompulsif davranışların iki aşamadan oluştuğunu belirtmiştir. İkinci aşamanın aktif olması sonucunda birinci aşama etkisini yitirmektedir. Burada katı bir süper egonun varlığı ile idden gelen dürtüler arasındaki savaşta egonun baş etme mekanizması olarak devreye girmektedir. Bireyin, vicdanı ve ahlaki yapılanmasının onaylamadığı ya da çevre tarafından hoş karşılanmayacağını düşündüğü davranışları, duyguları ya da düşüncelerine karşı içsel yargılaması sonucunda meydana gelen ceza kavramı sorumluluğu kendisine yüklemektedir. Böylelikle yapılan eyleme yönelik bir düzeltme, onarma davranışı sergilenerek ceza kavramından kurtulmaya yönelik davranışlar sergilenmektedir (Geçtan, 2003; Blackman, 2012; Özakkaş, 2017).

İdealleştirme: Nesneye ait olan ve istenmeyen özellikleri yok sayma yoluyla nesne, bireyin tümgüçlülüğünü yansıtabileceği bir nesne haline getirilmektedir. Böylelikle özne, sevgi duyduğu nesnesi kusursuzlaştırmakta ve nesneye yaptığı yatırımın düzeyi de artmaktadır (Cantez, 2018). Ancak bu mekanizmanın patolojik bir boyutta barındırdığı belirtilmektedir. Bu idealizasyon, ilk çocukluk çağı yaşantılarında nesne sürekliliğindeki bozulmalara işaret etmekle birlikte, o döneme ait tümünden iyi ya da tümünden kötü tanımının sınır durum kişilik bozukluğunda ve

narsistik kişilik bozukluğunda sıklıkla gözlemlendiği belirtilmektedir (Lerner ve Van-Der Keshet, 1995; Ersevim, 2013).

Psödoalturizm: Kişinin kendi benliğine ait arzuları, öteki ile özdeşleştirerek onun aracılığıyla ve ona yardım ederek kendi doyumunu sağlamaktadır. Özellikle çocukluk döneminde otoriter ebeveynler ile yetişen çocukların kendi dürtülerinden cezalanma ihtimalinin yarattığı korkuyla vazgeçmesi ve kendilerini ötekilere adanmasıyla gözlemlenmektedir (Freud, 2004). Bu bireylerin içsel dinamiklerin bastırılmış yoğun öfke ve kaygılar gözlemlenmekte ve katı süperegonun yasakları doğrultusunda dürtüler engellenmektedir. Ancak kendi benliğine yasakladıkları, bir ötekinde gözlemlendiğinde suçlayıcı ve cezalandırıcı yapı devreye girmemekte ve anlayış ile yaklaşmaktadır. Böylelikle, birey kendi doyumunu da sağlayarak hazzı ulaşmaktadır (Taşkent, 2010; Freud, 2004). Yardımseverlik sağlıklı bir yapıya işaret ederken, benliğin ötekilere tamamiyle adanması ise patolojik bir yön belirtmektedir (Edelson, 1981, Blackman, 2012).

Karşıt tepki geliştirme: Benlikçe kabul edilemez olarak nitelendirilen arzu ve dürtülerin farklı ve kabul görebilecek bir alana yönlendirilmesiyle olumlu sonuçlar ortaya çıkararak ve kabul göreceği biçimde dönüştürülmesi olarak tanımlanan bu mekanizma hem suçluluk hislerinin engellenmesine hem de ceza tehditinin ortadan kalkmasına yardımcı olmaktadır. Özellikle benliğin, baskılamakta zorlandığı duygu, düşünce ve arzulara tam zıttı yönünde davranışlar meydana getirmesiyle benliğin korunmasına yardımcı olmaktadır (Geçtan, 2003).

2.2.3. Matür Savunmalar

Bu savunmalar içsel dinamikler ve dışsal gerçeklikle uyum sağlamaya ve dengenin korunmasına yardımcı olmaktadır. Böylelikle dürtülerin boşaltımı da sağlanarak ruhsal yapı gerginlikten arındırılmakta ve sosyal çevre tarafında da hoş karşılanabilecek biçimde var olmaktadır (Taşkent, 2010; McWilliams, 2013).

Baskılama: Bilinçli düzlemde ego tarafından kabul edilmeyen dürtü, düşünce, duygu ve davranışların bilinçdışı baskılanması olarak tanımlanmaktadır (Toker ve Çapan, 2018). Bu mekanizmanın bilinçli ve bilinçdışı yönlerinin olduğu ifade edilmekle birlikte, benliği koruyucu yönü çatışmanın ya da dürtünün ileriki bir zaman diliminde çözülmesi adına baskılamasıdır. O an için hoşnutsuzluk

duygularını erteleme imkânı sunmasıyla gerilim azalmakta ve daha sonra bilinçli olarak geri çağırılarak işlemlenmektedir (Werman, 1983). Ancak önem arz eden nokta baskılanın yoğunluğu ve baskılanma süresidir. Yoğun kullanım sonucunda, duyguların deneyimlenmesi azalabileceği gibi çözümlenmesi zor bir yapı haline gelebilir (Cüceloğlu, 1998; Yavuzer, 2011).

Yüceltme: İlkel dürtülerden temel alan istek ve arzuların temellendiği amaçtan saptırılarak, sosyal açıdan kabul görebileceği ve onaylanabileceği bir biçime dönüştürülmesi olarak tanımlanan bu mekanizma hazzın giderilmesi ve dürtünün doyurulmasına imkân tanımakta ve böylelikle dolaylı bir yoldan da olsa boşaltım sağlanmaktadır (Sterba, 1943, akt.; Taşkent, 2010). Temelde gerçek amaç engellense de saldırganlık ya da cinsellik barındıran dürtü biçim değiştirerek var olmaktadır (Geçtan, 2003).

Mizah: Ego için bir anksiyete kaynağı olan olay ya da durumların barındırdığı ciddiyetin azaltılması yoluyla duygu ve düşüncelerin ifade edilmesine olanak tanırken hem bireyin kendi benliğine hem de diğerlerine zarar vermesine de ket vurmaktadır (May, 2013). Birey mizah aracılığıyla, sorundan uzaklaştığı gibi olayı farklı bir perspektiften de görebilmesini sağlamakla birlikte rahatsızlık hissi uyandıran konulara anlayışla yaklaşmasına da olanak tanımaktadır (Ersevim, 2013; Taşkent, 2010).

Beklenti: Bireyin gelecekte kendisine tehlike arz edebilecek olay ve durumları değerlendirmesi ve bu olayları gerçekçi bir bakış açısıyla değerlendirmekte ve farklı tepki ve çözüm yolları üretmesi olarak tanımlanmaktadır (Vaillant, 2000). Bireyin geçmiş yaşam deneyimlerinde travmatik bir tetikleyici karşısında kalması sonucunda, tehlikeli uyarana karşı olan farkındalığı, benzer uyarılar karşısında da devreye girerek beklenti mekanizmasını aktive etmektedir (Öztürk, 2008; Watson ve Sinha, 1998).

2.2.4. Savunma Mekanizmaları İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Kaya ve Bozkur (2017) araştırmalarında özyeterlilik inancının ile kadercilik eğilimlerinin ve savunma mekanizmaları arasındaki ilişkiyi ele almışlardır. Araştırmanın örneklemini oluşturan üniversite öğrencilerinin cinsiyet dağılımı incelendiğinde 277 kadın ve 171 erkekten oluşan 428 kişinin katılımı ile araştırma

yürütülmüştür. Öz yeterlilik inancı yüksek olan katılımcıların sıklıkla olgun savunmaları kullandığı gözlemlenirken, kadercilik inancı yüksek katılımcıların ise immatür ve nevrotik savunma puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır.

West (2018) çalışmasında yetişkin bağlanma stillerinin savunma mekanizmaları ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Yaşları 8 ve 65 arasında değişen 336 katılımcı ile gerçekleştirilen araştırma sonucunda immatür savunmaların, güvenli bağlanma ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkisi olduğu gözlemlenirken, kayıtsız bağlanma stili ile arasında pozitif yönlü bir ilişki bulgulanmıştır. Yaşam doyumu değişkeninin ise hem matür hem de nevrotik savunmalar ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkisi olduğu saptanmıştır.

Callak (2019) çalışmasında psikolojik belirtiler ve savunma mekanizmaları arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Üniversite öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilen bu çalışmanın örneklemini oluşturan 330 kişinin 185'i kadın, 145 ise erkektir. Araştırma sonucunda matür savunmalar ile psikolojik belirtiler arasında anlamlı etkiler gözlemlenmezken, nevrotik ve immatür savunmaların psikolojik belirtiler ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkisi olduğu saptanmıştır.

Gençoğlu (2019) araştırmasında bağlanma stilleri ve savunma mekanizmaları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda immatür ve nevrotik savunmaların kaygılı bağlanma ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkisi olduğu saptanmıştır. Matür savunma biçimlerinin ise güvenli bağlanma stiline sahip katılımcılarda anlamlı derecede yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca çalışmada ele alınan bir diğer değişken olan eğitim seviyesi incelendiğinde, eğitim seviyesi arttıkça matür savunmaların kullanımının da arttığı gözlemlenmiştir.

Yaşar'ın (2014) çalışmasında yetişkin bireylerin bağlanma stilleri ve savunma mekanizmaları arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırma kapsamında ele alınan demografik değişkenler incelendiğinde cinsiyet ve kullanılan savunma biçimleri arasında anlamlı bulgulara rastlanmamıştır. Yaş değişkeni incelendiğinde ise immatür savunmalar ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkisi olduğu saptanmıştır. Ayrıca artan eğitim seviyesiyle birlikte matür savunmaların kullanımının da anlamlı derecede arttığı gözlemlenmiştir. Ancak katılımcıların ekonomik durumu ele

alındığında, savunma mekanizmalarının kullanımında anlamlı bir farklılığa neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.3. Tecavüz

Genellikle bir kişiye karşı, kişinin rızası olmadan gerçekleştirilen cinsel ilişkiyi içeren bir cinsel saldırı türü olarak tanımlanmaktadır. Tecavüz eylemi, fiziksel güç kullanımı da tecavüzde rol oynayabilmekte ve tecavüz kavramı içeriğinde psikolojik baskı ya da tehditler barındırmaktadır. Bazen yetkinin kötüye kullanımı ile rıza gösteremeyecek durumda olan kişilere karşı da gerçekleşebilmektedir (Word Bank, 2015; Schulhofer, 2017). Tecavüz teriminin, cinsel saldırı kavramı ile eş anlamlı kullanımı söz konusudur (Petrac ve Hedge, 2003; Matlin, 2011).

Tecavüz teriminin, tarihsel kökeni incelendiğinde, Latince ‘rapere’ kelimesinden türediği görülmektedir. Rapere, alıp götürmek, kapmak anlamına gelir (Burgess-Jackson,1999; Saunders,2001; Le Saux, 2005). Roma döneminde bu kavramın kadınlar üzerinden açıklandığı ve kadının rızası olmadan zorla kaçırılmasının ‘raptus’ teşkil ettiği görülmektedir (Burgess-Jackson,1999).

Orta çağ dünyasına bakıldığında ise İngiliz hukuk yasalarında bu kavramın ‘cinsel ihlal’ olarak adlandırıldığı ve tecavüz ile insan kaçırma eylemlerini içeriğinde barındırdığı görülür (Saunders,2001; Burgess-Jackson,1999).

Tecavüz kavramının hukuki anlamda tanımlanması ele alındığında dünya genelinde fail tarafından bir kimseye karşı rıza olmaksızın gerçekleştirilmiş olan cinsel ilişki tanımıyla karşılaşılsa da devletlerin hukuki yapılanmalarında, sağlık kuruluşları değerlendirme perspektiflerinde ve kolluk kuvvetleri arasında farklılıklar da gözlemlenmektedir (Jones, 2006; Maier, 2008). Bazı yargı sistemlerinde vajinanın penis ile birleşimi ya da sadece penisin dahil olduğu birleşme eylemi olarak cinsel saldırı ile tecavüz arasında ayırım yapmaktadır (Celestine, 2020; Kalbfleisch ve Cody, 2012). Ancak genel tanımda kişinin rızasının olmaması, tecavüz teriminin ana yordayıcısıdır. Rıza kavramı ile de bireyin baskı altında kalmadan verdiği onay ifade edilmektedir (Basile ve ark. 2014; Tchen, 1983).

Rıza sadece sözlü olarak ifade edilmemekte eylemler aracılığıyla da ifade edilebilmekte ve herhangi bir itirazın mevcut olmaması da rızanın varlığını belirtmemektedir (Dietzel, 2021; Gruber, 2016). Ayrıca reşit olmamak, bilinçli olmamak ve zihinsel olarak engelli biriyle de cinsel ilişki yaşanması yasal tecavüz olarak adlandırılmakta ve bu kişilerin yasal yeterliliğinin olmadığı belirtilmektedir (Koon-Magnin ve Ruback, 2013)

Zorlama terimiyle, bireyin şiddet ya da zorlama yoluyla tehdit edilerek cinsel eyleme itiraz edememesiyle sonuçlanan eylem ifade edilmektedir. Zorlama kavramının içeriği incelendiğinde ise kişiye ya da kişinin yakınlarına karşı sergilenen güç ve tehditi barındırdığı görülmektedir (Bohra ve ark., 2015).

Tecavüz yaşantısı olan kimselerde sıklıkla gözlenen etkilerin başında kendini suçlama görülür. Kendini suçlama iyileşme sürecini zorlaştıran tepkilerden biridir. Tecavüz yaşantısı olan kişi tecavüz esnasında daha farklı davranmadığı için ya da başına gelen cinsel saldırıyı hak edecek biri olduğunu düşünerek kendilerini suçlayabilirler. Toplum tarafından da tecavüz yaşantısı olanın suçlanması kişinin kendini suçlama eğilimini artırmaktadır. Tecavüz yaşantısı olanın suçlanması kişinin kendini savunmak ve tecavüzü engellemek için yapması gereken birtakım şeylerin olduğunu ancak tecavüz yaşantısı olanın yeterince karşı koymadığı, kendini savunmadığı ya da tedbir almadığı yönünde yanlış düşüncelerin oluşmasına neden olmakta ve suçlayıcılar tarafından da tecavüz yaşantısı olana sorumluluk yüklenmektedir. (Idisis 2007) Utanç duyma ve öfkelenme tecavüz sonrasında sıklıkla gözlenen diğer etkilerdendir. Utanç ve öfke duyan tecavüz yaşantısı olanların saldırganı yönelik intikam alma istekleri oluşabilmektedir. Bazen de utanç, güçsüzlük, aşağılanma duyguları ile baş etmekte zorlanan kişilerin alkol ve madde kullanıma yöneldiği görülmüştür. Tecavüz sonrasında tecavüz yaşantısı olan kişiye psikolojik ve sosyal destek sağlanmadığı durumlarda kişinin içerisinde bulunduğu emosyonel durumun intihar gibi sonu ölümle neticelenen sonuçlara neden olabilir (Boakye 2009).

Tecavüz yaşantısı olan kadınların, tecavüzün kendilerinde sebep olduğu psikolojik, fiziksel ve sosyal etkileri ile baş edebilmek için destek arayışları ekseriyetle olumsuzluklarla neticelenmektedir. Destek arayışı içerisine giren tecavüz yaşantısı olan kişi, destek görmek bir yana dursun kendilerini toplumsal tepkilerin

odağı olarak bulmaktadır. Karşılaşılan bu durum tecavüzün dışında kişinin yaşamında türlü güçlüklerle karşılaşmalarına neden olur. Bu nedenledir ki tecavüz suçu emniyet güçlerine bildirilen orandan çok daha fazla yaşanmaktadır ancak tecavüz yaşantısı olan kişiler suçlanacakları endişesiyle şikâyetle bulunmadığı tahmin edilmektedir (Idisis 2007).

Literatüre bakıldığında, erkeklerin kadınların eylemlerine ilişkin yaklaşımlarında sıklıkla cinsel algı barındırdığı görülmektedir. Ayrıca eyleme ilişkin kullanılan hayır kelimesinin karşı taraftan evet olarak yorumlanma eğilimine de dikkat çekilmektedir. Hukuki bağlamda incelendiğinde ise tecavüz yaşantısı olan kişilerde gözlemlenen herhangi bir fiziki yara ya da iz olmaması durumunda, kişinin rızası olduğuna ilişkin ifadelerle de yer verildiği görülmektedir. Bu nedenle rıza kavramı, dil, kültür, hukuk, bağlam ve cinsel yönelim kavramlarıyla hem yakından ilişkilidir hem de karmaşık bir yapı olarak değerlendirilir (Kulick, 2003; Çoklar ve Meşe, 2014).

Tecavüz kavramının beraberinde damgalamayı da getirdiği görülmekle birlikte, bu suçların ifşa edilme oranlarında toplumlar arasında ve aynı toplumdaki bölgeler arasında da farklılıklar gözlemlenmektedir. Bu yüzden tecavüze ilişkin verilerin gerçekliği yansıtmadığı ifade edilebilir. Ayrıca tecavüzün ihmal edilen bir araştırma sorusu olduğu hem Türk literatürü incelendiğinde hem de dünya literatürü baz alındığında görünen bir gerçektir. Evlilik içerisinde gözlemlenen tecavüz ise, tecavüz teriminden farklılık göstermektedir (Dumond ve ark. 1995) Evli çiftlerde eş cinsel birlikteliğe zorlama söz konusu olduğunda evlilik çatısı altında gerçekleştiği için bu eylemin meşruluğuna ilişkin bir inanç söz konusudur (Holmes ve ark. 1996).

2.3.1. Tecavüz Yaşantısı Olanlar ve Failler

Kadın, erkek, çocuk ya da kendisini farklı kimliklerle tanımlayan insanlar tecavüze uğrayabileceği gibi oransal karşılaştırmalar ele alındığında kadınların tecavüze maruz kalma oranlarının anlamlı derecede yüksek olduğu gözlemlenmektedir (Çoklar ve Meşe, 2014; Okray, 2018). Literatürdeki yapılan çalışmalar ele alındığında ise yine kadınlara yönelik araştırmaların sayısının anlamlı derecede yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Tecavüz kavramında fail ve tecavüz yaşantısı olan arasındaki ilişkiyi ele alan dört kavramın literatürde mevcut olduğu görülmektedir. Bu kavramlar “yabancı tecavüzü”, “tanıdık tecavüzü”, “sevgili tecavüzü” ve “evlilik içi tecavüz”dür (Cowan, 2000).

3000 kadının katılımı ile gerçekleştirilen bir araştırmada araştırma örneklemini üniversite öğrencileri oluşturmuştur. Katılımcıların cinsel saldırıya uğradığına ilişkin beyanları ele alındığında %84'lük bir oranın tanıdığı kişiler tarafından tecavüze uğradığı bilgisine ulaşılmış olması ciddi bir rakamdır (Koss ve ark., 1987). Literatür incelendiğinde tanıdık biri tarafından tecavüze uğrama kavramının çok uzun bir süre göz ardı edildiği ve bir suç olarak değerlendirilmediği görülmektedir fakat bugün yapılmış olan çalışmaların sonuçları incelendiğinde, tanıdık tecavüzünün göz ardı edilmemesinin gerekliliğine ilişkin ciddi bulgular mevcuttur (Koss ve Harvey, 1991; World Bank, 1993). Araştırmacılar, tanıdık tarafından tecavüzünün sıklığının diğer tecavüz türlerine göre daha sık gerçekleştiğini belirtirken, tanıdık tecavüzüne uğramış kadınların, kendilerini tecavüz yaşantısı olan biri olarak görme eğilimlerinin düşük olduğunu saptamışlardır. Ayrıca yabancı biri tarafından tecavüze uğramaya ilişkin korkunun ise anlamlı derecede yüksek olduğunu ifade etmelerine karşın, tecavüz sonrası psikolojik belirtiler incelendiğinde, aslında tanıdık tarafından tecavüze uğramış kişilerde semptomların daha yoğun ve kuvvetli olduğu görülmektedir. Son olarak tanıdık birinin tecavüzüne uğrandığında, özellikle bu kişi eş ya da sevgiliyse ihbar edilme ve suç duyurusunda bulunulma oranlarının da düştüğü gözlemlenmiştir (Koss ve ark. 1988; Griffin ve ark., 1994; Cowan, 2000; Frazier ve Seales, 1997).

2.3.2. Tecavüze İlişkin Tutum

Tecavüze ilişkin tutumlar, tecavüze ilişkin temel yapı taşı olarak değerlendirilmektedir (Murnen ve ark., 2002; Suarez ve Gadalla, 2010). Bu tutum kelimesi ile anlatılmak istenen ise kişilerin düşüncel perspektifte tecavüz kavramına ilişkin düşüncelerinden ve yargılarından temel almaktadır. Bu düşüncelerin içeriğinde ise ön yargılar, kalıp yargılar ya da düşmancıl tavrın izleri de barınabilmektedir. Burada önem arz eden nokta, tecavüze ilişkin tutumların anlaşılmasıyla hem tecavüz yaşantısı olana hem de saldırgana verilen tepkilerin değerlendirilmesi ve davranışlara ilişkin yordayıcı gücüdür. Ancak toplumsal

perspektifte bu tutumların değişiklik gösterdiği ve bazı toplumlarda tecavüz yaşıantısı olanın suçlanması ve failin davranışlarına gerekçeler sunulması görülürken, bazı toplumlarda ise tecavüz yaşıantısı olanın psikolojik zararının en aza indirgenmesi için çabalandığı görülmektedir (Frese ve ark., 2004). Toplumun yaklaşımı ve tecavüz yaşıantısı olanı suçlayıcı tutumları ise itibarsızlaştırmayla birlikte ikincil travmalara da sebebiyet verebilmektedir. Cinsellik içeren saldırganca davranışların açıklanmasında psikolojik değişkenler ele alındığında, tecavüz yaşıantısı olan kişiye ilişkin tutumların, tecavüz mitlerinin ve kadına ilişkin düşmancıl tavır ve düşüncelerin saldırganlığı yordadığı görülmektedir (Begany ve Milburn, 2002; Bohner ve ark. 2005; Moyano ve ark., 2017; Bohner ve ark., 2009).

Tecavüz yaşıantısı olan kişiye ilişkin tutumları ele alan araştırmaların sonuçları ise, tecavüz yaşıantısı olanın kıyafetinin, cinsel hayatının, alkol veya madde kullanımının tutuma ilişkin anlamlı yordayıcılar olduğunu göstermektedir (Grubb ve Turner, 2012; Idisis ve Edoute, 2017; Girard ve Senn, 2008). Özellikle kişinin geçmiş cinsel deneyimlerinin olmasının, kişiye yönelik suçlamaları arttırdığını ve tutum konusunda doğrudan etkili olduğu belirtilmektedir (Girard ve Senn, 2008).

2.3.3. Tecavüz Mitleri

Tecavüz mitleri kavramı Brut (1980) tarafından literatüre kazandırılmıştır. Bu mitler tecavüze yönelik kalıp yargıları ve tecavüz yaşıantısı olan kişiye ilişkin ön yargıları barındıran inançlar olarak tanımlanmaktadır. Tecavüz yaşıantısı olan kadınlara ilişkin olumsuz tutumlar, kişinin suçlanmasına sebebiyet verebilmekle birlikte, kişinin suçlanmasını açıklayan en temel faktör olarak değerlendirilmektedir (Abbey ve Jacques-Tiura, 2011; Çoklar ve Gülgün, 2015).

Bu mitler, bireysel düşünceler olarak değerlendirilmekle birlikte, toplumsal ve kültürel normların izlerinin de yoğun olduğu bilinmektedir. Ayrıca bu mitlerin gerçekte ilişkili olmamasına karşın, bu düşünceleri çürütmeye ve gerçeklikle bağı olan düşüncelerle değiştirmeye ilişkin çabalar sıklıkla sonuçsuz kalmaktadır (Eker ve Erdener, 2011). Bu mitler incelendiğinde ise giydiğı kıyafetten suçlanan kadının, tecavüze ilişkin arzudan da bahsedildiğı görülmekle ve kadının toplumsal hayatta var oluş çabasına ilişkin düşmancıl tavırların izleri görülmekle birlikte aksinin ispatı da çoğu zaman mümkün olmamaktadır (Bohner ve ark., 2002).

Tecavüze ilişkin mitlerin kabul edilmesiyle, tecavüz mağduru damgalanmakta, tecavüz kavramı suç niteliğinden arındırılarak olağanlaştırılmakta ve cinsel şiddetin genellenebilirliğini arttırmakla birlikte saldırganın da korunmasının önü açılmaktadır. Ayrıca bu mitler, tecavüz yaşantısı olana yönelik tutum ve davranışları yordadığı gibi sıklıkla erkeği ve cinselliğe ilişkin saldırganlığı da koruyucu işlev görmektedir (Hayes ve ark., 2013).

Tecavüz mitlerine yönelik yapılmış araştırmalar incelendiğinde, mitleri kullanım oranının erkeklerde anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülürken, kadının önemsizleştirilmesi ile tecavüzü haklı kılmaya yönelik tutumlar da barındırdıkları görülmektedir (Payne ve ark., 1999; Hayes ve ark., 2013; Yancı ve Polat, 2019). Bu mitlere örnek ise; giydiği kıyafetlerle kadının kendisinin kışkırttığı, kadının isteği olduğu, tecavüzün sıra dışı bir olay olmadığı, kadının yalan söylediği gibi kalıp yargılarla karşılaşılmaktadır (Çoklar ve Meşe, 2015).

2.3.4. Toplumsal Cinsiyet Roller

Cinsiyet rolleri kavramı ile toplumun bireyden cinsiyetine ilişkin beklentileri ifade edilmektedir (Dökmen, 2017). Birey kimliğini tanımlarken, erkek veya kadın olarak algılamakta ve cinsiyetine uygun davranışları sergilemesi beklenmektedir (Özgüven, 2001). Ayrıca kültürden bağımsız olarak düşünülemeyecek bir kavram olan cinsiyet rolleri, kültürden kültüre değişim göstermektedir (Ertan, 2009). Toplumsal cinsiyet rollerinde kadın ve erkek arasındaki ayrım keskin ve katı olmakla birlikte erkek ve kadın arasındaki eşitliği de bozucu niteliktedir (Dökmen, 2017).

Tecavüz mitlerine ve mitleri kabul arasındaki ilişki incelendiğinde, toplumsal cinsiyet rol ve normlarına sahip kişilerin mitleri kabul düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca bu artan kabul düzeyi tecavüz yaşantısı olan kişiye ilişkin bakış açısını, suçlama eğilimini ve kişiye yüklenen sorumlulukla da pozitif yönde ilişkili olduğu görülmektedir. Özellikle erkek bireylerde, bu toplumsal cinsiyet rollerinin kabul düzeyinin anlamlı derecede yüksek olduğu gözlemlenmekle birlikte, kadınları giyim ve davranış konusunda da suçlama eğilimlerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Kadınların cinsiyet rollerine ilişkin bakış açısı ele alındığında ise toplumsal cinsiyet rollerine uyum sağlamayan kadınları suçlama eğilimlerinin yüksek olduğu görülmektedir (Davies ve McCartney, 2003; Çelik, 2008). Toplumun erkek bireye atfettiği önem ve cinsiyet rollerine ilişkin normlar anlamlı bir yordayıcı

olmakla birlikte, geleneksel cinsiyet rollerine kişinin atfettiği önem de tecavüz yaşantısı olanı suçlama eğiliminde ve tecavüze yaklaşım hususunda anlayış gösterme konusunda bir yordayıcıdır (Rando ve Rogers, 1998; Yancı ve Polat, 2019; Vatandaş, 2007; Çelik, 2008).

2.3.5. Adil Dünya İnancı

Lerner (1965) tarafından ifade edilen ‘‘Adil Dünya İnancı Teorisi’’ bireylerin deneyimledikleri olumsuz yaşam olaylarını hak ettiklerini belirtmekte ve kişinin hakettiğini elde ettiğine ilişkin inanma isteklerini ve bu konudaki inançlarını açıklamaktadır (Foley ve Pigott, 2000; İdisis ve ark., 2007). Bu adil dünya inancı iyi insanların hep iyilikle karşılaşacağına, kötü insanların ise kötü olaylar yaşacağına ilişkin inançtan temel almaktadır. Bu inancıl temel yapısı ele alındığında ise aslında hayatın belirsizliğinde karşılaşılabileceğimiz olayları temellendirme ve daha kabul edilebilir kılma niteliği barındırdığı görülmektedir (Nebioğlu, 2015). Bu teoriyle, tecavüz yaşantısı olanın deneyimlediği olumsuz nitelikli olayların gerçekleşmesinde en büyük pay sahibinin yine kişinin kendisi olduğunu kabul etme eğiliminden ve kötü deneyimlerin kendi başlarına gelmemeleri için de insanın kendisine bir irade atfetmesi vurgulanmaktadır (Göregenli, 2012; Yancı ve Polat, 2019).

2.3.6. Tecavüz Yaşantısı Olan Kişiye Yönelik Tutum

Cinsel şiddet ile en çok kadınların karşılaştığı ve tecavüze maruz bırakılanın ise sıklıkla kadın olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kadının veya tecavüz yaşantısı olan kadının toplumsal statüsü ve toplumdaki saygınlığının kişiye ilişkin bakış açısının anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir (Davies ve McCartney, 2003; Russel ve Trigg, 2004).

Burada tecavüz yaşantısı olan kişinin yaşı, ırkı, yaşam stili, sosyal statüdeki yeri, cinsiyeti, dış görünüşü gibi birçok etmenin toplumsal perspektifteki saygınlık ile arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Aslında tecavüz yaşantısı olan kişinin tutum ve davranışlarının tecavüze uğraması ile arasında bir bağ olduğu varsayılması hem adil dünya inancının bir etkisi olmakla birlikte hem de tecavüz yaşantısı olanın davranışlarına ilişkin suçlamaları barındırır (Eker ve Erdener, 2011). Son olarak toplumsal cinsiyet rollerine atfedilen önemin de hem tecavüze uğrayan kişiye hem de kişinin saygınlığına ilişkin bakış açısını yordadığı görülmektedir.

Özellikle erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine aykırı davranan kadınların saygınlık düzeyini düşük bulmakla birlikte onları suçlama eğilimlerinin de arttığı görülmektedir. Kadınların tecavüz yaşantısı olanı suçlamasında ise benzerlik ilkesinin bir belirleyici olduğu ve tecavüz yaşantısı olan ile özdeşim kurabildiklerinde suçlama eğilimlerinin düştüğü görülmektedir (Grubb ve Turner, 2012; Grubb ve Harrower, 2008; Yancı ve Polat, 2019).

2.3.7. Saldırgana Yönelik Tutum

Tecavüz yaşantısı olan kişinin bir tanıdığı tarafından tecavüze uğramış olması durumunda, tecavüz yaşantısı olanı suçlama eğiliminin ve tecavüz yaşantısı olana sorumluluk yüklemenin anlamlı derecede arttığı gözlemlenmektedir (Bruggen ve Grubb, 2014, Frese ve ark., 2004, Sheldon ve Parent, 2002, Bell ve ark., 1994; Krahe ve ark. 2007; Smith ve ark.,1976). Ayrıca tanıdık biri tarafından tecavüze uğramış olmanın travmatize etkilerinin daha düşük olacağı görüşünü ise araştırma sonuçları desteklememektedir (Frese ve ark., 2004). Tecavüze maruz kalan kişilere ilişkin bilgiler ele alındığında ise, tecavüzün sıklıkla tanınan bir kişi tarafından gerçekleştirilmekte olduğu dikkat çekerken, bu tanıdık kişinin de çoğunlukla partnerleri olduğu belirtilmektedir (Gölge, 2015; Yancı ve Polat, 2019).

2.3.8 Tecavüz Sonrası Belirtiler

2.3.8.1. Psikolojik Belirtiler

Tecavüz yaşantısı olan kişinin deneyimlediği olayın bir tecavüz olduğunu anlayamayacağı gibi inkâr savunmasını da uzun yıllar kullanabilmektedir (Long, 2016; Fanflik, 2007). Tecavüz yaşantısı olan kişinin özellikle psikolojik perspektifte tecavüze zorlanması sonucunda görülen tepkilerin benzer olduğu dikkat çekmekle birlikte, kadınlarda mahcup tavır, utanç duygusu, tanıdık birinin tecavüzünde, yakınına tecavüzcü olarak suçlama konusundaki içsel sıkıntısı ve isteksizliği birçok nedenin etkisiyle deneyimledikleri olayı tecavüz olarak adlandırmadıkları görülmektedir. (Fanflik, 2007).

Tecavüze maruz bırakılan kişilerin eylemin gerçekleştiği sırada sıklıkla dona kaldıkları görülmektedir. Tecavüz esnasında kişinin sınırları ve bedeni ihlal edilirken aynı zamanda fiziksel şiddet ve ölüm tehditiyle karşı karşıya olması herhangi bir tepki verememelerine neden olmaktadır (Adıgüzel, 2019). Dona kalmak travmatik

bir olaya karşı verilen doğal tepkilerden biridir ve kişinin hayatta kalmak adına mücadele verdiği unutulmamalıdır (Burgess, 1983; Gola ve ark., 2012; Brancha, 2004). Bir mücadele girişiminde fiziksel zarar alabileceği ya da öldürülebilme ihtimaline karşın aslında tüm canlıların hayatta kalmak adına sergilediği donma eylemi gerçekleştirilmektedir (Mason ve Lodrick, 2013). Tecavüz sonrasında ise karmaşık duygusal tepkilerin varlığı dikkat çekmekte ve bedeni üzerindeki karar verme hakkı elinden alınan kişilerin kendilerini güçsüz, savunmasız, yalnız ve suçlu hissettikleri görülmektedir. Bu karmaşık duygular kişide çeşitli patolojilere neden olmakla birlikte kişileri tekrar travmatik olay yaşamaya açık hale getirmektedir (Adıgüzel, 2019) Tecavüz anında tecavüze uğrayan kişide disosiyasyon gözlemlenebilmektedir (Mason ve Lodrick, 2013).

Disosiyasyonun tanımı incelendiğinde ise kopma ve ayrışma anlamına geldiği görülmektedir. Kişi stres vericisi dışsal ya da içsel uyanların varlığında homeostatik dengeyi korumak adına bu savunmayı kullanabilmektedir. Bu savunmanın kullanımıyla belleğin birleştirici ve bütünleştirici yönünde işlevsel sapmalar meydana gelerek bilinçte ya da kimlik algısında bozulmalara sebebiyet vermektedir (Şar, 2000). Tecavüz anında, kadının orgazm olması rastlandık bir durumdur ve suçluluk duygusu ile utanç duygusunun bir tetikleyicisi olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu hususta fizyolojik tepkilerin doğası göz önünde bulundurulmaktadır (McLean, 2013; Chivers ve ark., 2010; Levin ve van Berlo, 2004). Eylemin gerçekleştiği sırada kişinin disosiyasyon olmasının etkileri tecavüz sonrasında da devam etmektedir. Bedeni işgal edilen ve bedeni üzerindeki kontrolü yitiren kişilerin daha sonra bedenleri ile yeniden bağ kurmakta zorlandığı kendi bedenlerine yabancılaştığı, bedeninin kendinin değil de bir başkasına ait olduğuna dair hislerinin ve düşüncelerinin etkilendiği görülmektedir (Adıgüzel,2019)

Tecavüz bir travmadır ve travmanın etkileri anında ortaya çıkmayabileceği gibi tecavüz yaşantısı olan kişilerin tepkileri de değişmektedir. Bazı bireyler çekilme tepkileri gösterirken, bazılarının ise dışa vurma eğilimlerini sergilediği görülmektedir. Tecavüz sonrası sıklıkla gözlemlenen duyguları inceleyen araştırmacılar; kaygının, depresif semptomların, utancın, tiksindenmenin, suçluluk duygularının ve çaresizlik ile yetersizlik hislerinin sıklıkla gözlemlendiğini

belirtmektedir. Ayrıca tecavüz sonrasında travma sonrası stres bozukluğu semptomlarının gelişmesi de olası olmakla birlikte, psikosomatik belirtilerin de bu duruma eşlik ettiği bilinmektedir (Mason ve Lodrick, 2013; Jina ve Thomas, 2013). Travma sonrası stres belirtilerinde tecavüzün tekrar tekrar yaşanması, tecavüzü anımsatan uyaranlardan kaçınma eğilimi, içe kapanma, uyuşukluk hissi, irkilme tepkileri ve kaygı belirtileri yer almaktadır. Ayrıca tecavüzünün dışarıda olması, tecavüzünün kişiyi öldüreceğine ilişkin olan inanç ve kişinin fiziksel özellikleri de belirtilerin şiddetinde bir yordayıcı kriterdir (Mason ve Lodrick, 2013).

Son olarak tecavüz yaşantısı olan kişiye toplumun ve yakınlarının yaklaşımının arz ettiği önem vurgulanmaktadır. Tecavüz yaşantısı olan kişinin yakınlarının tecavüzü olmamış sayması ya da suçlayıcı ve yargılayıcı bir biçimde yaklaşımlarına ek olarak kişinin tecavüzü gizlemesi de semptomları kuvvetlendirme ve semptomların devam etme süresini uzatmaktadır. Tecavüzün etkilerinin geçmesine odaklanan araştırmacılar bu sürenin üç ve dört ay arasında değiştiğini ve kişide iyileşmelerin gözlemlendiğini belirtmekle birlikte sıklıkla, depresyon, kaygı bozuklukları, alkol ve madde kullanımı, fobi, cinsel işlev bozuklukları, intihar riski, öfke kontrolsüzlüğü, uyku bozuklukları ve geçmişten kurtulamama hissiyatının da devam edebileceğini belirtmektedir. Kadınların tecavüz sonrası psikolojik yardım arama eğilimlerinin daha yüksek olduğu belirtilmekle birlikte, erkeklerinde tecavüz sonrası benzer psikolojik semptomları sergilemelerine rağmen yardım arayışlarının kadınlardan anlamlı derecede düşük olduğu saptanmıştır (Mason ve Lodrick, 2013; McLean, 2013; Jina ve Thomas, 2013).

2.3.8.2. Fiziksel Belirtiler

Suçun delillendirilmesi bağlamında tecavüzün gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin bir belirleyici olarak fiziksel hasar ve yaralanmalar değerlendirme kriteri olarak kullanılabilir. Ayrıca tecavüz sonrası fiziksel bir hasar almamış kişilerin sağlık hususunda yardım arama girişimlerinin daha düşük olduğu belirtilmektedir (Kenedy, 2012). Tecavüzün yol açtığı fiziksel belirtiler incelendiğinde, bu belirtilerin ilk anda başladığı bulgusuna erişilmektedir. Kişiler eylemin gerçekleştiği esnada geçici şok yaşayabilmekteler. Bununla birlikte titreme, hafıza kaybı ve bilinç kaybı gibi belirtiler gösterebilirler (Akyılmaz, 2018)

Tecavüz sonrasında sıklıkla gözlemlenen fiziksel hasarlara ise;

- Ekstragenital yaralanmalar,
- Cinsel yol ile bulaşan hastalıklar
- Hepatit
- Hıv virüsü
- Genital yaralanma
- İstenmeyen gebelik
- Bakteriyel vajinoz örnek gösterilmektedir.

Tecavüz sonrasında genellikle fiziksel yaralanmaların küçük olduğu görülse de vajinal yırtıkların küçük olarak nitelenmediği görülmektedir. Tecavüz sırasında mağdura yönelik vurma, itme, bıçaklama eylemleri aracılığıyla da fiziksel zarar verilebilme ihtimali söz konusudur. Ayrıca son yıllara ilişkin literatür incelendiğinde, tecavüzün uzun süreli psikolojik etkilerine ek olarak ömür boyu sürebilecek fiziksel rahatsızlıklara da sebebiyet verebildiği görülmüştür. Bu rahatsızlıklara örnek olarak da; kronik ağrılar, migren, astım ve solunum yolu rahatsızlıkları ve irritabl bağırsak sendromu gösterilmektedir (Basile ve ark., 2020).

Tecavüz yaşantısı olan kişilerde üreme yolu enfeksiyonları sıklıkla rastlanmaktadır. Saldırganın çoğunlukla riskli cinsel ilişkilerde bulunması ve saldırı sırasında prezaratif kullanımı gibi bir durum olmadığı için hastalıkların ve istenmeyen gebeliklerin ortaya çıktığı görülmektedir. (Wolf, 1984; Seji, 2013; Flemke, 2009; Epstein ve Jewkes, 2009).

Tecavüz sonrası ilk tıbbi müdahale aynı zamanda bir değerlendirmedir. Öncelikle tecavüze maruz bırakılan kişinin fiziksel yaralarına müdahale edilmekte ve mahremiyet ilkesi de göz ardı edilmeden var olan protokoller devreye girmektedir. Saldırıya uğramış kişinin, bilinçsiz olmaması ve rıza verebilecek yetkinliğe sahip olması durumunda tedavi için de rıza gerekli bir koşuldur (Markovhick, 2010).

2.3.8.3. Sosyal Etkiler

Toplumun ve yakınlarının tecavüz yaşantısı olan kişiye ilişkin yaklaşımı bazı zamanlarda travmanın bir tetikleyicisi olarak değerlendirilmektedir. Tecavüz yaşantısı olan kişinin suçlanmasına rastlanılmak ve kişi tecavüzden sorumlu da tutulabilmektedir. Burada tecavüz yaşantısı olan kişinin tutum ve davranışları çoğu

zaman belirleyici bir etmen olarak nitelendirilmektedir (Pauwels, 2002; Grubb ve Turner, 2012).

Özellikle toplumsal cinsiyet rollerine aykırı davranan kadınlara yönelik suçlama eğiliminin yüksek olduğu bilinmektedir. Burada kişinin tecavüzü hakettiğine ve istediğine ilişkin toplumsal normların var ettiği bilişsel çarpıtmalar dikkat çekmektedir (Pauwels, 2002; Abraham ve ark., 2003; Maiser, 2008).

Toplumun cinsiyetler arası ayrımcı bir yaklaşımı belirlemesi ve erkeğe atfedilen öneme karşın kadına atfedilen değerin düşük olduğu toplumlarda sosyal ayrımcılık gözlemlenmektedir. Farklı toplumlar perspektifinde değerlendirildiğinde ise birçoğunda kadının uygun olmayan davranışlar sergilediğine ilişkin yargıların varlığı dikkat çekmektedir. Bu toplumlarda ise erkek ve kadına ilişkin eşitlik anlayışı, özgürlük kavramında cinsiyete ilişkin farklı tutumlar ve kadının toplumdaki statüsü de bir belirleyici olarak yer almaktadır (Buddie ve Miller, 2001).

Tecavüz yaşantısı olan birinin dışlanması, deneyimleyeceği psikolojik belirtilerin şiddetlenmesine ve kişinin kendisine ilişkin negatif düşüncelerinin alevlenmesine sebebiyet verebileceği unutulmamalı ve sosyal desteğin bu husustaki önemi ise göz ardı edilmeden, mağdurun ihtiyacı olan fiziksel ve psikolojik güven ortamı oluşturulmalıdır.

2.3.9. Empati Kavramı ve Tecavüz

Empati, kişinin bir başkasının hususi algı dünyasına girerek ve o kişi ile birlikte bütünüyle orada beraber olabilmesidir. O kişinin hissettiği tüm duygulara, düşüncelere duyarlı olması, değişen duygulara uyum sağlayabilmesi ve kişinin tüm içsel süreçlerine eşlik edebilmesi fark ettiği duygu ve deneyimleri nazıkçe kişiye yansıtabilmesi sürecidir (Rogers, 1983). Kişinin bir başkasının duygularını tanıması, anlaması ve eşlik edebilmesi için öncelikle kendi duygularına ilişkin farkındalığın oluşması gerekmektedir (Pala, 2008). Empatik özellikler olumsuz yaşam olayları deneyimleyene karşı olumlu tutumlar geliştirmeyi yordamakta ve farklı duygu ve düşünceleri anlamlandırmayı sağlamaktadır (Batson, 1991; Tarrant ve ark., 2009).

Tecavüz bağlamında empati ise tecavüz yaşantısı olan kişi ya da failin perspektifini, düşüncelerini, duygularını ve tepkilerini anlamlandırma yeteneğidir.

Bu yetenek tecavüz yaşıntısı olana ya da faile ilişkin algıları etkilediği için tecavüze ilişkin tutumların da bir belirleyicisidir (Deitz ve ark.,1982; Smith ve Frieze, 2003). Ancak unutulmaması gereken nokta bu kavramın karmaşık yapısıdır. Birey hem faile hem tecavüz yaşıntısı olana hem de her ikisine birden empati duyabilir (Smith ve Frieze, 2003). Tecavüz yaşıntısı olana atfedilen sorumluluğun cinsiyet değişkeni fark etmeksizin tecavüz yaşıntısı olana atfedilen empati ile negatif yönlü bir ilişki olduğunu göstermekle birlikte tecavüz ve empati arasındaki ilişkide bireysel özelliklerin de önemine değinmektedir (Deitz ve ark., 1982; Smith ve Frieze, 2003).

2.3.10. Tecavüz Kavramı İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Tecavüz kavramına ilişkin yapılmış çalışmalar ele alındığında genellikle iki kavram üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu kavramların ilki tecavüz yaşıntısı olana ilişkin suçlama ve tecavüz yaşıntısı olan kişinin sorumlu tutulmasını ele alırken, ikincisi ise faile yönelik suçlama ve sorumluluğudur (Grubb ve Harrower, 2008).

Frese ve arkadaşlarının (2004) çalışmasında üç farklı tecavüz senaryosu katılımcılara sunulmuştur. Bu senaryoların ilki evlilik içi tecavüz, ikinci flört tecavüzü ve üçüncüsü ise yabancı tecavüzüdür. Bu araştırmanın örneklemini ise 182 psikoloji mezunu bireyin katılımı oluşturmaktadır. Katılımcılardan her bir senaryo için dört farklı yargı belirtmeleri istenmiştir. Araştırma sonucunda durumsal faktörlerin tek başına tecavüz yaşıntısı olana ya da faile yönelik yaklaşımda etkili olmadığı ve yargıların bireysel özelliklerden, öznel değerlendirmelerden de etkilendiği araştırmacılar tarafından ifade edilmiştir ancak, senaryolar değiştiğinde faile ve tecavüz yaşıntısı olana ilişkin sorumluluk ve suçlama eğiliminin ise değiştiği gözlemlenmiştir.

Russel ve Trigg'in (2004) araştırmasında tecavüze ilişkin toleransta cinsiyetin, cinsiyet rollerinin, sosyal faktörlerin etkileri ele alınmıştır. Araştırma sonucunda kadınların tecavüze karşı hoşgörü düzeyinin erkek katılımcılardan anlamlı derecede düşük olduğu saptanmıştır. Tecavüze hoşgörülü yaklaşan kadın ve erkek katılımcılar ele alındığında ise kadın düşmanlığına yönelik anlamlı bulgular elde edilmekle birlikte, toplumsal normlara atfettikleri değerin de yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda, araştırma yürütücüleri tecavüze toleransın

ana yordayıcısının cinsiyet değil, kadın düşmanlığı ve çelişik cinsiyetçilik olduğunu belirtmişlerdir.

Hockett ve arkadaşlarının (2009) çalışmalarında kişilerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri, tecavüz yaşantısı olan kişiye ilişkin olumsuz tutumları ve toplumsal normlar arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Araştırma örneklemini 161 üniversite öğrencisi oluşturmuş olup, bu öğrencilerin yaşları 19 ve 24 arasında değişim göstermiştir. Tecavüz mitlerini kabul eğilimi olan, toplumsal ve kültürel normların, toplumdaki hiyerarşik yapıya destek çıkan kişilerin, tecavüz yaşantısı olana yönelik olumsuz tutum ve düşüncelere sahip oldukları saptanmıştır. Erkek egemen bir toplumun, tecavüz kavramına yaklaşımında tecavüze yönelik eğilim ve tutumlarına, tecavüz yaşantısı olana karşı olumsuz inançları desteklediği görülmüştür. Araştırmada ele alınan bir diğer kavram ise empatidir. Kadın ve erkeklerin gruplararası karşılaştırıldığı bu çalışmada erkeklerin tutuculuk ve muhafazarlık düzeyleri, cinsel ön yargıları anlamlı derecede yüksek olduğu saptanırken, empati düzeylerinin ise kadın katılımcılardan anlamlı derecede düşük olduğu saptanmıştır.

Boakye'nin (2009) araştırması ise Gana'da gerçekleştirilmiş olup, araştırma örneklemini polisler, üniversite öğrencileri ve sokak satıcıları oluşturmuştur. Araştırmada katılımcıların tecavüz yaşantısı olanı ya da faili suçlama eğilimleri ele alınmış olup, araştırma sonucunda erkek katılımcıların tecavüz yaşantısı olanı suçlama eğilimlerinin anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırma sorularında ele alınan bir diğer kavram olan evlilik içi tecavüz ve ülke genelindeki artan tecavüz vakalarını, erkek katılımcıların reddetme, yok sayma eğilimlerinin de olması dikkat çekici bir unsur olarak değerlendirilmiştir. Kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı farklılıkların gözlemlendiği bir diğer husus ise tecavüz yaşantısı olanın aşağılanması, rencide edilmesi, suçlanması, yaşadığı olayı hak etmesine yönelik düşünceler ve olayın küçümsenmesidir.

Gray ve arkadaşlarının (1993) araştırmasında tecavüz yaşantısı olanı ya da saldırganını suçlama eğiliminde cinsiyetler arası farklılıklar ele alınmıştır. Üniversite öğrencilerinden oluşan araştırma örneklemini toplam 1177 kişiden oluşmaktadır. 1177 kişinin cinsiyet dağılımı incelendiğinde, 511 erkek ve 666 kadın katılımcıdan oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların geçmiş deneyimlerinde kadın tarafından ya da erkek tarafından cinsel saldırıya maruz kalması ya da bırakması bir değerlendirme

kriteri olarak ele alınmıştır. Araştırma sonucunda kadınların tecavüz yaşantısı olan kişiyi suçlama eğilimlerinin, erkeklerden anlamlı derecede düşük olduğu saptanmıştır. Geçmiş öyküsünde tecavüz yaşantısı bulunan kadınların risk alma eğilimleri ile tecavüz yaşantısı olanı suçlama eğilimleri arasında ise negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Erkek katılımcıların ise geçmiş öyküsünde cinsel saldırganlık mevcut ise risk alma ve tecavüz yaşantısı olanı suçlama eğilimlerinin anlamlı derecede yükseldiği saptanmıştır.

Kleinke ve Meyer'in (1990) Adil dünya inancının tecavüz yaşantısı olan kişiye yaklaşımı ile ilişkisini ele aldıkları araştırmalarında, adil dünya inancı yüksek olan erkek katılımcıların, adil dünya inancı düşük olan erkek katılımcılara oranla tecavüz yaşantısı olan kişiye yaklaşımlarının anlamlı derecede olumsuz olduğu saptanmıştır. Adil dünya inancı yüksek olan kadın katılımcıların ise adil dünya inancı düşük olan kadın katılımcılara oranla tecavüz yaşantısı olan kişiye yaklaşımları adil dünya inancı yüksek olan erkek katılımcılardan farklı değildir. Tecavüz saldırganının hapis süresine ilişkin soruya ise adil dünya inancı yüksek olan tüm katılımcıların daha uzun yıllar hapis yatmasının gerekliliğine yönelik yaklaşımları saptanmıştır. Ayrıca adil dünya inancı yüksek olan kişilerin kadın ya da erkek farketmeksizin tecavüz yaşantısı olanı suçlama ve küçümseme eğilimlerinin yüksek olduğu da gözlemlenmiştir.

2015 yılında tecavüz kavramına ilişkin yapılmış bir meta analiz çalışmasının sonuçları göstermektedir ki tecavüz yaşantısı olan kişi ile kurulan özdeşim ve empati saldırganı suçlama eğilimini arttıran bir unsundur. Cinsiyetler arası fark ele alındığında ise kadınların tecavüz yaşantısı olan kendilerine yakın ve benzer bulmaları empati düzeyini arttırmakla birlikte, tecavüz yaşantısı olanı suçlu bulma eğilimlerini de azaltmaktadır (Ferraio ve Gonçalves, 2015).

Sakızcıoğlu'nun (2019) çalışmasında evlilik ilişkisi kavramı ele alınmıştır. Bu çalışma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiş olup araştırma örneklemini 5 kadın ve 5 erkek katılımcı oluşturmuştur. Katılımcıların yaş dağılımları incelendiğinde, 29 ve 55 yaş arasında değiştiği saptanmıştır. Araştırma sonucunda, cinsiyetler arası anlamlı farklılıklar evlilik içi tecavüz kavramına erkek katılımcıların daha olumlu yaklaşımlarından kaynaklandığı görülmüştür.

Adalet kavramına yönelik yapılan bir araştırmada ahlaki duygusal tepkiler ele alınmıştır. Araştırma kapsamında katılımcı, tecavüz yaşantısı olan ve saldırgan dikkat odağı olarak belirlenmiştir. Katılımcılara empati, ahlaki öfke ve suçluluk ise tetikleyici olarak sunulmuştur. Araştırma sonucunda kendisine odaklanan katılımcıların, tecavüz yaşantısı olanla ya da saldırganla ilgili suçluluk düzeylerinin anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında ele alınan sosyal faktörlerin de kişiyi yardıma sevkettiğini ve suçluluk hissi ile ahlaki öfkenin bir sosyal yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Panago, 2007, akt.; Çelik Ok, 2019).

Yancı Sağılam'ın (2019) çalışmasında tecavüze ilişkin tutumların tecavüz mitleri, adil dünya inancı, cinsiyet rolleri ve demografik değışkenler arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırma sonucunda kadın katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin, erkek katılımcıların kabul düzeyinden anlamlı derecede düşük olduğu saptanmıştır. Araştırmada ele alınan bir diğeri sosyo demografik değışken olan yaş değışkeni ele alındığında ise artan yaşla birlikte tecavüz mitlerinin kabul düzeyinin arttığı gözlemlenmiştir. Katılımcıların eğıtim seviyeleri ele alındığında, kadını suçlama oranının eğıtim seviyesi ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkisi olduğu saptanmıştır. Ayrıca erkek katılımcıların tecavüz mağdurunu suçlama eğilimleri de kadın katılımcılardan anlamlı derecede yüksektir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu yöntem betimsel bir araştırma yöntemi olup, katılımcıların görüş ve özelliklerini tanımlamaya çalışmaktadır. İki veya daha fazla değişken arasında bir ilişkinin olup olmadığına ek olarak bu değişkenlerin birlikteliğinde değişimin gözlemlenmesini de hedeflemektedir. Eğer ki bir değişim gözlemleniyorsa bu değişimin nasıl var olduğunu da saptamaktadır. Değişkenler arasındaki ilişkinin gücü arttıkça, birbirleri hakkında tahmin düzeyleri de artış göstermektedir (Büyüköztürk ve ark., 2008).

3.2. Örneklem

Araştırma örneklemini Türkiye'nin farklı illerinde ikamet eden 18 ve 65 yaş aralığındaki farklı ekonomik düzeylere sahip yetişkin katılımcılar oluşturmuştur. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırmanın örneklem seçiminde, kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin seçilmesinin nedeni kolayda örnekleme tekniğinin, ulaşılabilir, ekonomik olmasına ek olarak uygulama açısından elverişli olmasıdır (Karasar, 2012). Araştırma verilerine çevrim içi platformda ulaşım sağlanmıştır. Araştırmana örnekleme 18-65 yaş arası 307 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların tanımlayıcı özelliklerine ilişkin bilgiler tablo 3.1'de sunulmaktadır.

Tablo 3.1. Katılımcıların Tanımlayıcı İstatistikleri

	Değişkenler	(n)	(%)
Cinsiyet	Kadın	201	65.5
	Erkek	106	34.5
Yaş	18-24 yaş arası	84	27.4
	25-44 yaş arası	167	54.4
	45-65 yaş arası	56	18.2
Eğitim Durumu	Lise	82	26.7
	Üniversite	176	57.3
	Lisans Üstü	49	16.0
Medeni Durum	Bekar	167	54.4
	Evli	114	37.1
	Boşanmış	26	8.5
Çocuk Sahibi Olma Durumu	Yok	204	66.4
	Kız çocuğum var	35	11.4
	Erkek çocuğum var	36	11.7
	Hem kız hem erkek çocuğum var	32	10.4

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi çalışmaya 201 kadın (%65,5) ve 106 erkek (%34,5) olmak üzere toplam 307 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaş dağılımı incelendiğinde, 18-24 yaş arası 84 kişi (%27,4), 25-44 yaş arası 167 kişi (%54,4) ve 45-65 yaş arası 56 kişi (%18,2) olduğu bulunmuştur. Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde, lisans üstü mezunu 49 kişi (%16,0), üniversite mezunu 176 kişi (%57,3) lise mezunu 82 kişi (%26,7) olduğu bulunmuştur. Katılımcıların medeni durumu incelendiğinde, bekar olan 167 kişi (%54,4), evli olan 114 kişi (%37,1) ve boşanmış olan 26 kişi (%8,5) olduğu bulunmuştur. Katılımcıların çocuk var mı değişkeni incelendiğinde, çocuğu olmayan 204 kişi (%66,4), kız çocuğu olan 35 kişi (%11,4), erkek çocuğu olan 36 kişi (%11,7) ve hem kız hem de erkek çocuğu olan 32 kişi (%10,4) bulunmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin toplanması amacıyla Demografik Bilgi Formu, Bell Nesne İlişkiler ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI), Savunma Biçimleri Testi (SBT-40) ve Tecavüz Empati Ölçeği (TEÖ- K/S) kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler aşağıda tanıtılacaktır.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Bu form araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, katılımcıların yaşı, cinsiyeti, medeni durumu gibi sorular yer almaktadır. Bu form aracılığıyla araştırmada betimsel bir şekilde ele alınacak demografik bilgilerini toplanması amaçlanmıştır.

3.3.2. Bell Nesne İlişkiler ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği

Bell (1995) tarafından geliştirilen Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI), psikodinamik perspektifte ruh sağlığını ele almakla birlikte nesne ilişkileri ile benlik işlevleri ve gerçeği değerlendirme alt boyutlarını da içeriğinde barındırmaktadır. Bu ölçek, özellikle psikotik bozuklukları, yeme bozukluklarını ve kişilik bozukluklarını saptamaya elverişli bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçek öznel değerlendirme sonucunda doğru ve yanlış şeklinde cevaplanmaktadır. Ölçek toplam 90 maddeden oluşmakla birlikte, 45 soru nesne ilişkilerini ele alırken, diğer 45 soru ise gerçeği değerlendirme düzeyini ele almaktadır (Uluç ve Tüzün, 2013).

Nesne ilişkileri boyutu, Yabancılaşma, Ben Merkezilik, Güvensiz Bağlanma, Sosyal Yetersizlik alt boyutlarını barındırmaktadır. Gerçeği değerlendirme boyutunda ise Algıların Belirsizliği, Gerçekliğin Bozulması, Halisünasyonlar ve Delüzyonlar alt boyutlarını barındırmaktadır. Bell Nesne İlişkiler ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin psikometrik özellikleri nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutları için ayrı ayrı ele alınmış olup, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı sonucuna ulaşılmıştır (Bell, 1995).

Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını 2013 yılında Uluç ve Tüzün yapmıştır. Bu güvenilirlik ve geçerlik çalışması sonucunda ölçeğin iç tutarlılık kat sayıları Nesne İlişkileri boyutu ve tüm alt boyutları için .80 ile .70 arasında değişim gösterirken, Gerçeği

Değerlendirme boyutu ve tüm alt ölçekleri için ise .77 ile .54 arasında değiştiği saptanmıştır (Uluç ve Tüzün, 2013).

Bu çalışmada ise güvenirlik ve geçerlilik analizi sonucunda ölçeğin iç tutarlılık kat sayıları Nesne İlişkileri boyutu ve tüm alt boyutlar için .74 ile .54 arasında değişim gösterirken, Gerçeği değerlendirme ve tüm alt boyutları için .81 ile .43 değiştiği görülmüştür. Tüm ölçeğin iç tutarlılığı ise .89 bulunmuştur.

3.3.3. Savunma Biçimleri Testi

Testin ilk versiyonu Bond ve arkadaşları tarafından 1983 yılında geliştirilmiştir. Başlangıçta 26 savunma mekanizmasını ölçümleyen test toplam 88 sorudan oluşmaktadır. İlerleyen yıllarda test tekrar gözden geçirilerek 72 souya şndirgenmiştir. 1993 yılın Andrews, Sing ve Bond Soru sayısının yoğunluğunu ve uygulamadaki zorlukları da ele alarak testin 40 sorudan oluşan formu geliştirmişlerdir. Bu ölçeğin amacı bilinçdışı savunma mekanizmalarının, bilinçli farkındalıkla ifade edilmesidir (Yılmaz ve ark., 2007; Andrews ve ark., 1993).

Andrews ve arkadaşlarının (1993) yapmış olduğu güvenirlik ve geçerlik çalışması sonucunda testin iç tutarlılık kat sayısı İmmatür Savunmalar için .85, Nevrotik Savunmalar için .78 ve Olgun Savunmalar için .75 bulunmuştur. Testin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmasını Yılmaz ve arkadaşları (2007) yapmıştır. Araştırma sonucunda ölçeğin iç tutarlılık katsayıları İmmatür Savunmalar için .83, Nevrotik Savunmalar için .61 ve Matür Savunmalar için .70 bulunmuştur.

Bu araştırmada ise güvenirlik ve geçerlilik analizi sonucunda ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı İmmatür Savunmalar için .86, Nevrotik Savunmalar için .72 ve Matür Savunmalar için .78 bulunmuştur.

3.3.4. Tecavüz Empati Ölçeği

Smith ve Frieze (2003) tarafından geliştirilen Tecavüz Empati Ölçeği kurban ve saldırgan olmak üzere iki formdan oluşmaktadır. Bu formlar kurban ve saldırgana ilişkin empatiyi ölçen iki ayrı ölçek şeklindedir (Ok ve Tekizoğlu,2010). Ölçeğin Türkçe güvenirlik ve geçerlik çalışması Ok ve Terzioğlu (2010) tarafından gerçekleştirilmiş olup, Türk örnekleme uyarlama çalışmalarında her iki formdan 4'er madde çıkartılmıştır. Bu durumda TEM-K 14 TEM-S 14 madde olarak kullanılması

türk örneklem için uygun bulunmuştur. Ayrıca araştırmacılar kurban ve saldırgana yönelik empatinin iki farklı yapı olduğunu ve bu nedenle iki ölçek formu arasında korelasyon olmaması gerektiğini ifade etmiştir (Ok ve Terzioğlu, 2010).

Tecavüz Empati Ölçeği Kurban Formu (TEM-K) : 18 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir öz bildirim ölçeğidir. Tecavüz anı ile tecavüz sonrasına ilişkin empatiyi ölçen iki alt boyuttan meydana gelmektedir. Tecavüz anı için iç tutarlılık kat sayısının .83 ve tecavüz sonrası için de .90 olduğu saptanmıştır. Tüm ölçeğin iç tutarlılığı ise .90 bulunmuştur (Ok ve Tekizoğlu,2010).

Tecavüz Empati Ölçeği Saldırgan Formu (TEM-S): 18 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir öz bildirim ölçeğidir. Tıpkı Kurban formu gibi tecavüz anı ile tecavüz sonrasına ilişkin empatiyi ölçen iki alt boyuttan meydana gelmektedir. Tecavüz anı için iç tutarlılık kat sayısının .80 ve tecavüz sonrası için de .90 olduğu saptanmıştır. Tüm ölçeğin iç tutarlılığı ise .89 bulunmuştur (Ok ve Tekizoğlu,2010).

Bu araştırmada ise yapılan güvenirlik ve geçerlilik analizine göre iç tutarlılık kat sayısı Tecavüz yaşantısı olan Formu için .85, Saldırgan Formu için .88 bulunmuştur.

3.5 Verilerin Toplanması

Araştırmaya ilişkin veriler Google Forms Programı aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır. Araştırma linkinde ilk olarak araştırma katılımcılarına Bilgilendirilmiş Onam Formu sunulmuştur. Bu formda araştırmanın konusu, katılımcının haklarını açıklayan bilgilendirme onamı yer almaktadır ve araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu bilgisiyle birlikte istedikleri zaman araştırmadan ayrılma haklarının var olduğu bilgisi katılımcılara ulaştırılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılara sırasıyla Demografik Bilgi Formu, Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, Savunma Biçimleri Testi ve Tecavüz Empati Ölçeği verilmiştir. Ölçeklerin tamamlanma süresi yaklaşık 30-40 dakika sürmektedir.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde, IBM SPSS Statistics 24 kullanılmış ve ilk olarak araştırma sonucunda elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğu test edilmiştir. Kullanılan ölçekler için normallik varsayımının değerlendirilmesinde ortalama, standart sapma, eğilim ve basıklık değerleri incelenmiştir. Tüm değişkenler için basıklık değerleri .80 ile 1.37 arasında; çarpıklık değerlerinin ise .15 ile 1.29 arasında değiştiği görülmektedir. Hesaplanan değerler göz önüne alındığında, normal dağılım için ± 1.5 kriterine uygun olduğu görülmektedir. Yapılan incelenmeler sonucunda çalışma ölçekleri ilgili kriterleri sağladığı görülmüş ve normal dağılım varsayımının sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile birlikte parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Araştırmadaki 2'li grupların karşılaştırılması için Bağımsız Örneklem *t* Testi yapılırken 2'den fazla grupların karşılaştırılması için de Tek Yönlü Anova testi yapılmıştır. Anova testi sonucunda anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için de post-hoc testi uygulanmıştır. Araştırma ölçekleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesi için de Pearson Korelasyon testi uygulanmış ve ölçekler arası ilişki bulgulanmışsa bu ilişkinin yönü ve düzeyi incelenmiştir. Tecavüz empati tecavüz yaşantısı olan ve saldırgan düzeyini yordayan değişkenleri tespit etmek için Çoklu Regresyon Analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sorusuna göre elde edilen bulgular verilmiştir.

4.1. Birinci Alt SoruyaYönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt sorusu kapsamında katılımcıların nesne ilişkileri, savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyi incelenmiştir. Elde edilen bulgular tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Katılımcıların Bell Nesne İlişkileri, Savunma Biçimleri ve Tecavüz Empati Düzeyine İlişkin Alt Boyut Puanlarının Betimleyici İstatistik Tablosu

Ölçek	Alt Boyutlar	Min.	Maks.	$\bar{X}$	Ss
Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği	Yabancılaşma	1	22	9.33	2.838
	Güvensiz Bağlanma	0	15	6.51	3.246
	Egosentrizm	0	12	4.10	2.615
	Gerçekliğin Bozulması	0	21	4.06	3.472
	Algıların Belirsizliği	0	16	8.80	2.123
Savunma Biçimleri Ölçeği	Hallüsinasyonlar/Delizyonlar	0	14	1.78	2.211
	Sosyal Yetersizlik	0	6	2.06	1.384
	İmmatür	34	210	99.674	30.5392
Tecavüz Empati Ölçeği	Nevrotik	13	72	39.423	11.1212
	Matür	15	72	51.101	10.3124
Tecavüz Empati Ölçeği	Kurban Formu	18	66	49.234	10.5711
	Saldırgan Formu	15	66	27.162	10.8317

Çalışmada kullanılan Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Yabancılaşma alt boyut toplam puanının en düşük değeri 1 ve en yüksek değeri ise 22 puan, Güvensiz Bağlanma alt boyut toplam puanının en düşük değeri 0 ve en yüksek değeri ise 15, Egosentrizm alt boyut toplam puanının en düşük değeri 0 ve en yüksek değeri ise 12 puan, Gerçekliğin Bozulması alt boyut toplam puanının en düşük değeri 0 ve en yüksek değeri ise 21 puan, Algıların Belirsizliği alt boyut toplam puanının en düşük değeri 0 ve en yüksek değeri ise 16 puan,

Hallüsinasyonlar/Delizyonlar alt boyut toplam puanının en düşük değeri 0 ve en yüksek değeri ise 14 puan ve Sosyal Yetersizlik alt boyut toplam puanının en düşük değeri 0 ve en yüksek değeri ise 6 puan aldığı bulunmuştur.

Çalışmada kullanılan Savunma Biçimleri Ölçeği'nin İmmatür alt boyut toplam puanının en düşük değeri 34 ve en yüksek değeri ise 210 puan, Nevrotik alt boyut toplam puanının en düşük değeri 13 ve en yüksek değeri ise 72 puan ve Matür alt boyut toplam puanının en düşük değeri 15 ve en yüksek değeri ise 72 puan aldığı bulunmuştur.

Çalışmada kullanılan Tecavüz Empati Ölçeği'nin Kurban Form toplam puanının en düşük değeri 18 ve en yüksek değeri ise 66 puan ve Saldırgan Formutoplam puanının en düşük değeri 15 ve en yüksek değeri ise 66 puan aldığı bulunmuştur.

4.2. İkinci Alt Soruya Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusu kapsamında katılımcıların cinsiyetine göre nesne ilişkileri, savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular tablo 4.2, tablo 4.3 ve tablo 4.4'de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Cinsiyet Değişkeni için Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	sd	p
Yabancılaşma	Kadın	201	9.38	2.824	.389	305	.697
	Erkek	106	9.25	2.875			
Güvensiz Bağlanma	Kadın	201	6.52	3.217	.045	305	.964
	Erkek	106	6.50	3.316			
Egosentrizm	Kadın	201	4.00	2.641	-.978	305	.329
	Erkek	106	4.30	2.564			
Gerçekliğin Bozulması	Kadın	201	4.02	3.407	-.212	305	.833
	Erkek	106	4.11	3.608			
Algıların Belirsizliği	Kadın	201	8.82	2.130	-.259	305	.796
	Erkek	106	8.75	2.119			
Hallüsinasyonlar/ Delizyonlar	Kadın	201	1.73	2.063	-.549	305	.583
	Erkek	106	1.88	2.475			
Sosyal Yetersizlik	Kadın	201	2.10	1.330	.655	305	.513
	Erkek	106	1.99	1.483			

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 4.2’de sunulan bilgiler incelendiğinde nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme yetisinde cinsiyete göre bir farklılık yoktur.

Cinsiyete göre yabancılaşma düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur ($t_{(305)} = -.389$; $p > .05$)

Cinsiyete göre güvensiz bağlanma düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur ($t_{(305)} = .045$; $p > .05$).

Cinsiyete göre egosentrizm düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur ($t_{(305)} = -.978$; $p > .05$).

Cinsiyete göre gerçekliğin bozulması düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur ($t_{(305)} = -.212$; $p > 0.05$).

Cinsiyete göre algıların belirsizliği düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur ($t_{(305)} = -.259$; $p > .05$).

Cinsiyete göre Hallüsinasyonlar/Delizyonlar düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur ($t_{(305)} = -.549$; $p > .05$).

Cinsiyete göre Sosyal Yetersizlik düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur ($t_{(305)} = .655$; $p > .05$).

Tablo 4.3. Cinsiyet Değişkeni için Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	sd	P
İmmatür	Kadın	201	98.8259	29.09853	-.670	305	.504
	Erkek	106	101.2830	33.18426			
Nevrotik	Kadın	201	39.0149	10.35446	-.886	305	.376
	Erkek	106	40.1981	12.46207			
Matür	Kadın	201	50.8856	9.68978	-.503	305	.615
	Erkek	106	51.5094	11.43782			

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 4.3’te sunulan bilgiler incelendiğinde savunma biçimlerinin cinsiyete göre bir farklılıklaşmadığı görülmüştür.

Cinsiyete göre immatür savunma biçimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($t_{(305)} = -.670$; $p > .05$).

Cinsiyete göre nevrotik savunma biçimleri arasında farklılık yoktur ($t_{(305)} = -.88$; $p > .05$).

Cinsiyete göre matür savunma biçimleri arasında farklılık yoktur ($t_{(305)} = -.503$; $p > .05$).

Tablo 4.4. Cinsiyet Değişkeni için Tecavüz Empati Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	sd	P
Kurban Formu	Kadın	201	50.1194	10.33178	2.030	305	.043*
	Erkek	106	47.5566	10.86285			
Saldırgan Formu	Kadın	201	25.2388	9.79350	-	305	.000***
	Erkek	106	30.8113	11.77739	4.413		

** $p < 0,01$; * $p < 0,05$

Tablo 4.4'de sunulan bilgiler incelendiğinde tecavüz yaşantısı olan ve saldırganla kurulan empati düzeylerinin cinsiyete göre farklılaştığı görülmektedir.

Cinsiyete göre tecavüz yaşantısı olanla empati düzeyi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($t_{(305)} = 2.030$; $p < .05$). Kadın katılımcıların tecavüz yaşantısı olanla empati düzeyi erkek katılımcıların tecavüz yaşantısı olanla empati düzeyinden daha yüksektir. Buna göre kadınlar erkeklerden daha fazla tecavüz yaşantısı olanla empati kurmaktadır.

Cinsiyete göre saldırganla empati düzeyi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($t_{(305)} = -4.413$; $p < .001$). Erkek katılımcıların saldırganla empati düzeyi kadın katılımcıların saldırganla empati düzeyinden daha yüksektir. Buna göre erkekler kadınlardan daha fazla saldırganla empati kurmaktadır.

4.3. Üçüncü Alt Soruya Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu kapsamında katılımcıların yaş değişkenine göre nesne ilişkileri, savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyi arasında anlamlı bir

farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen veriler tablo 4.5, tablo 4.6., tablo 4.7’de sunulmuştur.

Tablo 4.5. Yaş Grupları için Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Yaş Grupları	n	$\bar{x}$	Ss	F	sd	p	Farkın kaynağı
Yabancılaşma	1.18-24	84	9.65	3.004		2		1
	2.25-44	167	9.44	2.859	3.015	304	.049	
	3.45-65	56	8.52	2.374			*	
Güvensiz Bağlanma	1.18-24	84	7.35	3.044		2		1
	2.25-44	167	6.50	3.386	7.030	304	.001	
	3.45-65	56	5.29	2.728			*	
Egosentrizm	1.18-24	84	4.35	2.520		2		
	2.25-44	167	4.17	2.713	1.834	304	.162	
	3.45-65	56	3.52	2.404				
Gerçekliğin Bozulması	1.18-24	84	4.45	3.778		2		
	2.25-44	167	4.01	3.562	1.067	304	.345*	
	3.45-65	56	3.59	2.599				
Algıların Belirsizliği	1.18-24	84	9.33	2.235		2		1
	2.25-44	167	8.60	2.068	3.746	304	.025	
	3.45-65	56	8.57	2.008			*	
Hallüsinasyonlar Delizyonlar	1.18-24	84	2.02	2.287		2		
	2.25-44	167	1.80	2.363	1.459	304	.234	
	3.45-65	56	1.38	1.484				
Sosyal Yetersizlik	1.18-24	84	2.40	1.561		2		
	2.25-44	167	2.07	1.372	6.884	304	.001	
	3.45-65	56	1.54	.914			*	

*p<0,05

Tablo 4.5’te sunulan bilgilere göre savunma biçimlerinin yaşa göre farklılaştığı görülmektedir.

Yapılan analiz neticesinde yaşa göre yabancılaşma toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır. ($F_{(2,304)} = 3.015$; $p < .05$). Farklılaşmanın hangi kategoriden olduğunun bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-24 yaş aralığında olan kişilerin yabancılaşma boyut puan ortalaması, 25-44 yaş aralığı ve 45-65 yaş aralığında olan kişilerin yabancılaşma toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-24 yaş aralığında olan katılımcılar yabancılaşma puan ortalamasından daha yüksek puan elde etmiştir.

Yaş'a göre güvensiz bağlanma puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($F_{(2,304)} = 7.030$; $p < .05$). Farklılığın hangi kategoriden olduğunu bulmak için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-24 yaş aralığında olan katılımcıların güvensiz bağlanma puan ortalaması, 25-44 yaş aralığı ve 45-65 yaş arasında olan kişilerin güvensiz bağlanma puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-24 yaş aralığında olan bireyler güvensiz bağlanma puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Yaş'a göre egosentrizm puan ortalamaları arasında farklılık yoktur ($F_{(2,304)} = 1.834$; $p > .05$).

Yaş'a göre gerçekliğin bozulması puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($F_{(2,304)} = 1.067$; $p < .05$). Farklılaşmanın hangi kategoriden olduğunu bulmak için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-24 yaş aralığında olan katılımcıların gerçekliğin bozulması puan ortalaması, 25-44 yaş aralığı ve 45-65 yaş arasında olan katılımcıların gerçekliğin bozulması toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-24 yaş aralığında olan bireyler gerçekliğin bozulması puan ortalamasından daha yüksek puan almıştır.

Yaş'a göre algıların belirsizliği puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($F_{(2,304)} = 3.746$; $p < .05$). Farklılığın olduğu kategorileri belirlemek için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-24 yaş aralığında olan kişilerin algıların belirsizliği puan ortalaması, 25-44 yaş aralığı ve 45-65 yaş arasında olan kişilerin algıların belirsizliği puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-24 yaş aralığında olan bireyler algıların belirsizliği puan ortalamasından daha yüksek puan elde etmiştir.

Yaş'a göre hallüsinasyonlar/ delizyonlar puan ortalamaları arasında bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)} = 1.459$; $p > .05$).

Yaş'a göre sosyal yetersizlik puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık vardır ($F_{(2,304)} = 6.884$; $p < .05$.) Farklılığın olduğu kategorileri belirlemek için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-24 yaş aralığında olan kişilerin sosyal yetersizlik toplam puan ortalaması, 25-44 yaş aralığı ve 45-65 yaş arasında olan kişilerin sosyal yetersizlik puan ortalamalarından daha yüksektir.

Buna göre 18-24 yaş aralığında olan bireyler sosyal yetersizlik puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Tablo 4.6. Yaş Grupları için Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Yaş Grupları	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	P	Farkın kaynağı
Matür Savunma Biçimleri	1.18-24	84	109.22	29.688	5.999	2 304	.003	1
	2.25-44	167	96.730	32.116				
	3.45-65	56	94.125	23.423				
Nevrotik Savunma Biçimleri	1.18-24	84	40.583	10.368	1.694	2 304	.185	
	2.25-44	167	38.359	10.737				
	3.45-65	56	40.857	13.051				
İmmatür Savunma Biçimleri	1.18-24	84	49.654	10.325	1.443	2 304	.238	
	2.25-44	167	51.335	10.007				
	3.45-65	56	52.571	11.087				

*p<0,05

Tablo 4.6'da sunulan bilgiler incelendiğinde yaşa göre katılımcıların savunma biçimlerinin farklılaştığı görülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda yaşa göre matür savunma biçimleri puan ortalamaları arasında bir farklılık vardır ($F_{(2,304)}=5.999$; $p<.05$). Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-24 yaş aralığında olan kişilerin matür savunma biçimleri puan ortalaması, 25-31 yaş aralığı ve 45-65 yaş arasında olan kişilerin matür savunma biçimleri puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-24 yaş aralığında olan bireyler matür savunma puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Yaşa göre nevrotik savunma biçimleri puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)}= 1.694$; $p>.05$).

Yaşa göre immatür savunma puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)}= 1.443$; $p>.05$).

Tablo 4.7. Yaş Grupları için Tecavüz Empati Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Yaş Grupları	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	p	Farkın kaynağı
	1.18-24	84	50.583	10.776				3.
Kurban	2.25-44	167	47.562	10.734	5.103	2	.007 *	
Formu	3.45-65	56	52.196	8.859		304		
	1.18-24	84	25.083	9.104				3.
Saldırgan	2.25-44	167	27.311	11.120	3.323	2	.037*	
Formu	3.45-65	56	29.839	11.851		304		

*p<0,05

Tablo 4.7’da sunulan bulgular incelendiğinde tecavüz yaşantısı olanla ve saldırganla kurulan empati düzeyinin yaşa göre farklılaştığı görülmektedir ($F_{(2,304)}=5.103$; $p<.05$). Farkın kaynağını belirlemek için Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma yöntemine başvuruldu. Buna göre 45-65 yaş aralığında olan katılımcıların tecavüz yaşantısı olanla empati düzeyinin 18-24 yaş ve 25-44 yaş arasında olan kişilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Yaşa göre saldırganla empati düzeyinin puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F_{(2,304)}=3.323$; $p<.05$). Farklılığın olduğu kategorileri tespit etmek için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 45-65 yaş aralığında olan kişilerin saldırganla empati düzeyinin 18-28 yaş aralığı ve 25-44 yaş arasında olan kişilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.4. Dördüncü Alt Soruya Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü sorusu kapsamında katılımcıların eğitim durumu değişkinine göre nesne ilişkileri, savunma biçimleri ve tecavüz emapti düzeyi arasında bir farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen veriler tablo 4.8, tablo 4.9 ve tablo 4.10’de sunulmuştur.

Tablo 4.8. Eğitim Durumu Grupları için Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	p	Farkın kaynağı
Yabancılaşma	1.Lise	82	9.57	2.694		2		1.
	2.Üniversite	176	9.29	2.887	.505	304	.604	
	3.Lisans üstü	49	9.08	2.921				
Güvensiz Bağlanma	1.Lise	82	6.68	3.115		2		
	2.Üniversite	176	6.61	3.271	1.127	304	.325	
	3.Lisans üstü	49	5.88	3.364				
Egosentrizm	1.Lise	82	4.43	2.524		2		
	2.Üniversite	176	4.16	2.609	2.749	304	.046*	
	3.Lisans üstü	49	3.35	2.689				
Gerçekliğin Bozulması	1.Lise	82	4.88	3.926		2		1.
	2.Üniversite	176	3.91	3.186	4.009	304	.019*	
	3.Lisans üstü	49	3.20	3.440				
Algıların Belirsizliği	1.Lise	82	9.17	2.113		2		
	2.Üniversite	176	8.73	2.152	2.189	304	.114	
	3.Lisans üstü	49	8.41	1.978				
Hallüsinasyonlar Delizyonlar	1.Lise	82	2.23	2.540		2		
	2.Üniversite	176	1.65	2.020	2.412	304	.091	
	3.Lisans üstü	49	1.51	2.219				
Sosyal Yetersizlik	1.Lise	82	2.17	1.456		2		
	2.Üniversite	176	2.03	1.414	.374	304	.688	
	3.Lisans üstü	49	1.98	1.145				

*p<0,05

Tablo 4.8’de sunulan bulgular incelendiğinde nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme yetisinin eğitim durumuna farklılaştığı görülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda eğitim durumunun egosentrizm toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F_{(2,304)} = 2.749$; $p < .05$). Farklılaşmanın hangi kategoriler arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, lise mezunu olan katılımcıların

egosentrizm puan ortalamasının, eğitim durumu üniversite ve lisans üstü olan katılımcılardan daha fazla olduğu görülmektedir.

Eğitim durumuna göre gerçekliğin bozulması puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F_{(2,304)} = 4.009$; $p < .05$). Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, lise mezunu olan katılımcıların gerçekliğin bozulması puan ortalaması, eğitim durumu üniversite ve lisans üstü olan katılımcılardan daha fazladır.

Eğitim durumuna göre yabancılaşma puan ortalamaları arasında bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)} = .505$; $p > .05$).

Eğitim durumuna göre güvensiz bağlanma puan ortalamaları arasında bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)} = 1.127$; $p > .05$).

Eğitim durumuna göre algıların belirsizliği puan ortalamaları arasında bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)} = 2.189$; $p > .05$).

Eğitim durumuna göre hallüsinasyonlar/delizyonlar puan ortalamaları arasında bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)} = 2.412$; $p > .05$).

Eğitim durumuna göre sosyal yetersizlik puan ortalamaları arasında bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)} = .374$; $p > .05$).

Tablo 4.9. Eğitim Durumu Grupları için Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	sd	p	Farkın kaynağı
Matür Savunma Biçimleri	1.Lise	82	106.51	30.968	5.950	2 304	.003 *	1.
	2.Üniversite	176	99.795	29.567				
	3.Lisans üstü	49	87.795	30.266				
Nevrotik Savunma Biçimleri	1.Lise	82	40.134	11.014	1.374	2 304	.255	
	2.Üniversite	176	39.755	11.081				
	3.Lisans üstü	49	37.040	11.357				
İmmatür Savunma Biçimleri	1.Lise	82	50.207	10.197	.462	2 304	.630	
	2.Üniversite	176	51.534	10.470				
	3.Lisans üstü	49	51.040	10.035				

* $p < 0,05$

Tablo 4.9’de sunulan bilgiler incelendiğinde katılımcıların savunma biçimlerinin eğitim durumuna göre farklılaştığı görülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda eğitim durumuna göre matür savunmaların farklılaştığı görülmektedir ($F_{(2,304)}=5.950$; $p<.05$). Farklılığın olduğu kategorileribulmak için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, eğitim durumu lise mezunu olan katılımcıların üniversite ve lisans üstü mezunu olan katılımcılara göre puan ortalamaları daha yüksektir.

Eğitim durumuna göre nevrotik savunma biçimleri puan ortalamaları arasında bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)}= 1.374$; $p>.05$).

Eğitim durumuna göre İmmatür savunma biçimleri puan ortalamaları arasında farklılık yoktur ($F_{(2,304)}= .462$; $p>.05$).

Tablo 4.10. Eğitim Durumu Grupları için Tecavüz Empati Ölçeği'nin Kurban ve Saldırgan Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Eğitim Durumu	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	<i>F</i>	<i>sd</i>	<i>p</i>	<i>Farkın kaynağı</i>
Kurban Formu	1.Lise	82	50.048	10.219				
	2.Üniversite	176	49.000	10.652	.344	2	.709	
	3.Lisans üstü	49	48.714	10.992		304		
Saldırgan Formu	1.Lise	82	27.304	12.171				
	2.Üniversite	176	27.204	10.604	.039	2	.961	
	3.Lisans üstü	49	26.775	9.368		304		

* $p<0,05$

Tablo 4.10’te sunulan bulgular incelendiğinde tecavüz yaşantısı olanla empati düzeyinin eğitim durumuna göre farklılaşmadığı görülmektedir ($F_{(2,304)}= .344$; $p<.05$).

Eğitim durumuna göre saldırganla empati düzeyi farklılık göstermemektedir ($F_{(2,304)}= .039$; $p<.05$).

4.5. Beşinci Alt Soruya Yönelik Bulgular

Araştırmanın beşinci alt sorusu kapsamında katılımcıların medeni durumuna göre nesne ilişkileri, savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyi arasında anlamlı

bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen verilen Tablo 4.11, Tablo 4.12 ve Tablo 4.13’da sunulmuştur.

Tablo 4.11. Medeni Durum Grupları için Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği’nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Medeni Durum	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	<i>F</i>	<i>sd</i>	<i>P</i>	<i>Farkın kaynağı</i>
Yabancılaşma	1.Bekar	167	9.67	3.068		2		1.
	2.Evli	114	8.90	2.634	2.656	304	.042*	
	3.Boşanmış	26	9.04	1.732				
Güvensiz Bağlanma	1.Bekar	167	7.10	3.289		2		1.
	2.Evli	114	5.71	3.184	6.558	304	.002*	
	3.Boşanmış	26	6.23	2.455				
Egosentrizm	1.Bekar	167	4.46	2.743		2		1.
	2.Evli	114	3.44	2.424	6.144	304	.002*	
	3.Boşanmış	26	4.73	1.971				
Gerçekliğin Bozulması	1.Bekar	167	4.35	3.823		2		
	2.Evli	114	3.69	3.080	1.302	304	.273	
	3.Boşanmış	26	3.77	2.519				
Algıların Belirsizliği	1.Bekar	167	9.04	2.222		2		1.
	2.Evli	114	8.47	2.019	2.433	304	.049*	
	3.Boşanmış	26	8.69	1.761				
Hallüsinasyonlar Delizyonlar	1.Bekar	167	1.98	2.451		2		
	2.Evli	114	1.56	1.937	1.529	304	.218	
	3.Boşanmış	26	1.46	1.555				
Sosyal Yetersizlik	1.Bekar	167	2.28	1.508		2		1.
	2.Evli	114	1.81	1.174	4.461	304	.012*	
	3.Boşanmış	26	1.81	1.201				

*p<0,05

Tablo 4.11’te sunulan bilgiler incelendiğinde nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme yetisinin medeni duruma göre farklılaştığı görülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda medeni duruma göre yabancılaşma puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F_{(2,304)} = 2.656$; $p < .05$). Farklılığın olduğu kategorinin bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, medeni durumu bekar olan katılımcıların yabancılaşma puan ortalaması, evli ve boşanmış olan katılımcılardan daha fazladır.

Medeni duruma göre güvensiz bağlanma ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F_{(2,304)} = 6.558$; $p < .05$). Farklılığın meydana geldiği kategorinin bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, medeni durumu bekar olan katılımcıların güvensiz bağlanma puan ortalaması, evli ve boşanmış olan katılımcılardan daha yüksektir.

Medeni duruma göre egosentrizm puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F_{(2,304)} = 6.144$; $p < .05$). Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, medeni durumu bekar olan katılımcıların egosentrizm puan ortalaması, evli ve boşanmış olan katılımcılardan daha yüksektir.

Medeni duruma göre algıların belirsizliği puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($F_{(2,304)} = 2.433$; $p < .05$). Farklılığın meydana geldiği kategorinin bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, medeni durumu bekar olan katılımcıların algıların belirsizliği puan ortalaması, evli ve boşanmış olan katılımcılardan daha yüksektir.

Medeni durum kategorilerine göre sosyal yetersizlik puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($F_{(2,304)} = 4.461$; $p < .05$). Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, medeni durumu bekar olan katılımcıların sosyal yetersizlik puan ortalaması, evli ve boşanmış olan katılımcılardan daha yüksektir.

Medeni durum kategorilerine göre gerçekliğin bozulması puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)} = 1.302$; $p > .05$).

Medeni durum kategorilerine göre hallüsinasyonlar/delizyonlar puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)} = 1.529$; $p > .05$).

Tablo 4.12. Medeni Durum Grupları için Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Medeni Durum	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	<i>F</i>	<i>sd</i>	<i>P</i>	<i>Farkın kaynağı</i>
Matür	1.Bekar	167	102.41	31.232				
Savunma	2.Evli	114	96.22	31.293	1.488	2	.227	
Biçimleri	3.Boşanmış	26	97.19	20.036		304		
Nevrotik	1.Bekar	167	38.09	10.359				3.
Savunma	2.Evli	114	40.68	11.335	2.904	2	.046*	
Biçimleri	3.Boşanmış	26	42.42	13.862		304		
İmmatür	1.Bekar	167	49.60	10.715				3.
Savunma	2.Evli	114	51.83	9.539	7.343	2	.001*	
Biçimleri	3.Boşanmış	26	57.50	8.237		304		

* $p < 0,05$

Tablo 4.12’de sunulan bulgular incelendiğinde medeni duruma göre savunma biçimleri farklılık göstermektedir.

Medeni duruma göre matür savunma biçimleri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)} = 1.488; p > .05$).

Medeni durumuna göre nevrotik savunma biçimleri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F_{(2,304)} = 2.904; p < .05$). Farklılaşmanın olduğu kategorinin bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, medeni durumu boşanmış olan katılımcıların nevrotik savunma puan ortalaması, evli ve bekar olan katılımcılardan daha yüksektir. Buna göre boşanmış kişiler daha fazla nevrotik savunmalar kullanmaktadır.

Medeni duruma göre İmmatür savunma biçimleri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F_{(2,304)} = 7.343; p < .05$). Farklılığın hangi kategoriden meydana geldiğinin bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, medeni durumu boşanmış olan katılımcıların immatür savunma biçimleri puan ortalaması, evli ve bekar olan katılımcılardan daha

yüksektir. Buna göre medeni durumu boşanmış olan bireyler İmmatür savunmaları daha fazla kullanmaktadır.

Tablo 4.13. Medeni Durum Grupları için Tecavüz Empati Ölçeği'nin Kurban ve Saldırgan Formu Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	ss	F	sd	P	Farkın kaynağı
Kurban Formu	1.Bekar	167	48.772	10.916	2.971	2	.043*	3.
	2.Evli	114	48.815	10.490				
	3.Boşanmış	26	54.038	7.269				
Saldırgan Formu	1.Bekar	167	26.383	9.821	1.389	2	.251	
	2.Evli	114	27.684	12.100				
	3.Boşanmış	26	29.884	10.992				

*p<0,05

Tablo 4.13'da sunulan bulgular incelendiğinde katılımcıların medeni durumuna göre tecavüz yaşantısı olanla empati düzeyinin farklılaştığı görülmektedir ($F_{(2,304)} = 2.971; p < .05$).

Medeni durumuna göre katılımcıların Tecavüz Empati ölçeği'nin Kurban formu ve Saldırgan formu toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Farklılaşmanın hangi kategoriden meydana geldiğinin bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, medeni durumu boşanmış olan katılımcıların puan ortalamaları, evli ve bekar olan katılımcılardan daha yüksektir.

Medeni duruma göre saldırganla empati puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($F_{(2,304)} = 1.389; p < .05$).

4.6 Altıncı Alt Soruya Yönelik Bulgular

Araştırmanın altıncı alt sorusu kapsamında katılımcıların nesne ilişkileri ve savunma biçimleri düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.2'de sunulmuştur.

Tablo 4.14. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Toplam Puan/Alt Boyutları ve Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Yabancılaşma	1							
2. Güvensiz Bağlanma	.78***	1						
Egosentrizm	.70***	.70***	1					
3. Gerçekliğin Bozulması	.60***	.61***	.68***	1				
4. Algıların Belirsizliği	.59***	.55***	.58***	.59***	1			
5. Hallüsinasyonlar	.51***	.50***	.54***	.89***	.49***	1		
6. Sosyal	.65***	.55***	.35***	.41***	.28***	.39***	1	
7. Yetersizlik								
8. BORRTI	.84**	.83**	.83**	.86**	.77**	.76**	.51**	1
Toplam								
İmmatür	.53***	.60***	.63***	.58***	.47***	.46***	.35***	.65**
Nevrotik	.25***	.22***	.32***	.27***	.33***	.19*	.01	.34**
Matür	.12*	.02	.11*	-.028	.16*	-.06	-.09	.07

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

Tablo 4.14'deki bulgular incelendiğinde nesne ilişkilerinin yabancılaşma toplam puanı ile immatür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde orta düzeyde ilişki görülmektedir ($r = .53$; $p < .001$). Yabancılaşma toplam puanı ile nevrotik savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf düzeyde ilişki görülmektedir ($r = .25$; $p < .001$). Yabancılaşma toplam puanı ile matür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde çok zayıf düzeyde ilişki görülmektedir ($r = .12$; $p < .001$). Bu bulgulara göre katılımcıların immatür savunmaları artıkça nesne ilişkilerinin yabancılaşma boyutunda bozulmalar artmaktadır.

Nesne ilişkilerinin güvensiz bağlanma toplam puanı ile immatür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde orta düzeyde ilişki vardır ($r = .60$; $p < .001$). Güvensiz bağlanma toplam puanı ile nevrotik savunma toplam puanı arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ilişki görülmektedir ($r = .22$; $p < .001$). Güvensiz bağlanma toplam puanı ile matür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($r = .02$; $p > .05$). Buna göre katılımcıların immatür savunmaları artıkça nesne ilişkilerinin güvensiz bağlanma boyutunda bozulmalar artmaktadır.

Nesne ilişkilerinin egosentrizm toplam puanı ile immatür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde güçlü düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r = .63$; $p < .001$). Egosentrizm toplam puanı ile nevrotik savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r = .32$; $p < .001$). Egosentrizm toplam puanı ile matür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r = .17$; $p < .05$). Bu bulgulara göre immatür savunmalar artıkça nesne ilişkilerinin egosentrizm boyutunda bozulmalar artış göstermektedir.

Gerçeği değerlendirme yetisini ölçen gerçekliğin bozulması boyutunun toplam puanı ile immatür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r = .58$; $p < .001$). Gerçekliğin bozulması toplam puanı ile nevrotik savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r = .27$; $p < .001$). Gerçekliğin Bozulması toplam puanı ile matür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($r = .03$; $p > .05$). Bu bulgular ışığında katılımcıların immatür savunma biçimleri artıkça gerçeği değerlendirme yetisinin gerçekliğin bozulması boyutunda bozulmalar artmaktadır. Katılımcıların nevrotik savunmaları artıkça zayıf düzeyde gerçekliğin bozulmasında artış görülürken katılımcıların matür savunmalarının artması gerçeğin bozulması ile herhangi bir ilişki göstermemektedir.

Gerçeği değerlendirme yetisinin algıların belirsizliği toplam puanı ile İmmatür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r = .47$; $p < .001$). Algıların belirsizliği toplam puanı ile Nevrotik savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r = .33$; $p < .001$). Algıların belirsizliği toplam puanı ile matür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r = .16$; $p < .05$). Bulgulara göre katılımcıların immatür savunma biçimlerindeki artış gerçeği değerlendirme yetisini ölçen algıların belirsizliğindeki bozulmaları artırmaktadır.

Gerçeği Değerlendirme yetisinin hallüsinasyonlar toplam puanı ile immatür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r = .46$; $p < .001$). Hallüsinasyonlar toplam puan ile nevrotik

savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki vardır ($r=.19$; $p<.001$). Hallüsinasyonlar toplam puanı ile matür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r= -.06$; $p>.05$). Buna göre katılımcıların immatür savunmaları artıkça hallüsinasyonlar artmaktadır.

Nesne ilişkilerinin sosyal yetersizlik toplam puanı ile immatür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r=.35$; $p<.001$). Sosyal Yetersizlik toplam puanı ile nevrotik savunma biçimleri puanı arasında anlamlı ilişki yoktur ($r=.01$; $p>.05$). Sosyal yetersizlik boyut toplam puanı ile matür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r= -.09$; $p>.05$). Bu bulgulara göre katılımcıların immatür savunmaları artıkça sosyal yetersizlik düzeyleri artmaktadır.

Nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirmeden alınan toplam puan ile immatür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde güçlü düzeyde bir ilişki görülmüştür ($r=.65$; $p<.01$). Nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirmeden alınan toplam puan ile nevrotik savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r=.34$; $p<.01$). Nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirmeden alınan toplam puan ile matür savunma biçimleri toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=.09$; $p>.05$). Buna göre katılımcıların immatür ve nevrotik savunmaları artıkça nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirmedeki bozulmalar artmaktadır.

4.3. Yedinci Alt Soruya Yönelik Bulgular

Araştırmanın yedinci sorusu kapsamında katılımcıların nesne ilişkileri ve tecavüz empati düzeyi arasındaki ilişki düzeyi incelenmiştir. Elde edilen verilen tablo 4.15'te sunulmuştur.

Tablo 4.15. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Alt Boyutları ve Tecavüz Empati Ölçeği'nin Tecavüz yaşantısı olan ve Saldırgan Formu Arası İlişkilerin İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	1	2	3	4	5	6	7
1.Yabancılaşma	1						
2.Güvensiz Bağlanma	.78***	1					
3.Egosentrizm	.70***	.70***	1				
4.Gerçekliğin Bozulması	.60***	.61***	.68***	1			
5.Algıların Belirsizliği	.59***	.55***	.58***	.59***	1		
6.Hallüsinasyonlar	.51***	.50***	.54***	.89***	.49***	1	
7.Sosyal Yetersizlik	.65***	.55***	.35***	.41***	.28***	.39***	1
Kurban Formu	.12*	.11	.06	.03	.22*	-.00	.06
Saldırgan Formu	.19*	.17*	.21*	.22*	.12*	.20*	.11

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001.

Nesne ilişkileri yabancılaşma toplam puanı ile kurban formu empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır ($r=.12$; $p<.05$). Yabancılaşma toplam puanı ile saldırgan ile empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki vardır ($r=.19$; $p<.05$).

Nesne ilişkileri güvensiz bağlanma toplam puanı ile kurban formu empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=.11$; $p>.05$). Güvensiz bağlanma toplam puanı ile saldırgan ile empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki görülmektedir ($r=.17$; $p<.05$). Bu bulgulara göre katılımcıların güvensiz bağlanma düzeyleri artıkça saldırgan ile empati düzeylerinde zayıf bir artış görülmektedir.

Nesne ilişkileri egosentrizm toplam puanı ile kurban formu empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=.06$; $p>.05$) Egosentrizm toplam puanı ile saldırgan ile empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde

zayıf düzeyde bir ilişki vardır ($r = .21$; $p < .05$). Buna göre katılımcıların egosentrizm düzeyi arttıkça saldırgan ile empati düzeyleri zayıf bir artış göstermektedir.

Gerçeği değerlendirme yetisinin gerçekliğin bozulması toplam puanı ile kurban formu empati düzeyi toplam puanı arasında bir ilişki yoktur ($r = .03$; $p > .05$). Gerçekliğin bozulması toplam puanı ile saldırgan ile empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki vardır ($r = .22$; $p < .05$). Bulgular ışığında katılımcıların gerçekliği bozulmasındaki artış saldırgan ile empati kurma düzeylerini zayıf düzeyde arttırmaktadır.

Gerçeği değerlendirme yetisini ölçen algıların belirsizliği toplam puanı ile kurban formu empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki vardır ($r = .22$; $p < .05$). Algıların belirsizliği toplam puanı ile saldırgan ile empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki vardır ($r = .12$; $p < .05$). Buna göre katılımcıların algıları belirsizleştikçe kurban ve saldırganla empati düzeyleri zayıf düzeyde artmaktadır.

Gerçeği değerlendirme hallüsinasyonlar toplam puanı ile kurban formu empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r = -.00$; $p > .05$). Hallüsinasyonlar toplam puanı ile saldırgan ile empati düzeyi toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki vardır ($r = .20$; $p < .05$). Bulguya göre katılımcıların hallüsinasyonları arttıkça saldırgan ile empati düzeyleri zayıf yönlü artmaktadır.

Nesne ilişkileri sosyal yetersizlik toplam puanı ile kurban formu empati düzeyi toplam puanı arasında bir ilişki yoktur ($r = -.06$; $p > .05$). Sosyal yetersizlik toplam puanı ile saldırganla kurulan empati düzeyi toplam puanı arasında bir ilişki yoktur ($r = .11$; $p > .05$).

4.8. Sekizinci Alt Soruya Yönelik Bulgular

Araştırmanın sekizinci sorusu kapsamında katılımcıların savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen verilen tablo 4.16’te sunulmuştur.

Tablo 4.16. Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Alt Boyutları ve Tecavüz Empati Ölçeği'nin Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	İmmatür	Nevrotik	Matür	Tecavüz yaşıntısı olan Formu	Saldırgan Formu
İmmatür	1				
Nevrotik	.52***	1			
Matür	.30***	.50***	1		
Kurban Formu	.14*	.13*	.15*	1	
Saldırgan Formu	.22*	.14*	.04	.20*	1

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001.

İmmatür savunma biçimleri toplam puanı ile kurban formu empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır ($r=.14$; $p<.05$). İmmatür savunma biçimleri toplam puanı ile saldırganla empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır ($r=.22$; $p<.05$). Buna göre katılımcıların immatür savunmaları artıkça zayıf olara tecavüz yaşıntısı olan ve saldırgan ile kurduğu empati düzeyi artmaktadır. Tecavüz yaşıntısı olan ve saldırganla ilişkisi zayıf görülmekle birlikte immatür savunmalar artıkça tecavüz yaşıntısı olana göre saldırgan ile empati kurmanın daha fazla arttığı söylenebilir.

Nevrotik savunma biçimleri toplam puanı ile kurban formu empati düzeyi toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır ($r=.13$; $p<.05$). Nevrotik savunma biçimleri toplam puanı ile saldırganla empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır ($r=.14$; $p<.05$). Bu bulgulara göre katılımcıların nevroitik savunmaları artıkça tecavüz yaşıntısı olan ve saldırganla empati düzeyleri zayıf düzeyde artmaktadır.

Matür savunma biçimleri toplam puanı ile kurban formu empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır ($r=.154$; $p<.05$). Matür savunma biçimleri toplam puanı ile saldırganla empati düzeyi toplam puanı arasında anlamlı ilişki yoktur ($r=.04$; $p>.05$). Buna göre katılımcıların matür savunmaları artıkça tecavüz yaşıntısı olan ile empati düzeyleri artmaktadır.

4.9. Dokuzuncu Alt Soruya Yönelik Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu sorusu kapsamında katılımcıların savunma biçimlerinin, tecavüz empati ve nesne ilişkileri yordama gücü incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.17, Tablo 4.18 ve Tablo 4.19’da verilmiştir.

Tablo 4.17. Savunma Biçimleri Ölçeği’nin İmmatür Savunma Biçimi Alt Boyutu Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart hata	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Sabit	29.238	7.207		4.057***	.000
Bell Nesne İlişkileri	1.703	0.120	0.626		.000
ve				14.142***	
Gerçeği					
Değerlendirme					
Kurban Formu	0.159	0.128	0.055	1.240	.216
Saldırgan Formu	0.241	0.127	0.085	1.900*	.058
R= .659	R ² =.434				
F _(3,303) = 77.445	p=.000				

Tablo 4.17’de sunulan bulgular incelendiğinde savunma biçimlerinin immatür savunma biçiminin yordayıcılarını belirlemek üzere çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu amaçla yapılan regresyon analizine Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği ve Kurban Formu ve Saldırgan Formu atanmış ve “enter” yöntemi seçilmiştir. Bu yöntem neticesinde anlamlı görülen parametrelerin dahil edildiği regresyon modeli tahmin edilmiştir. Anlamlı çıkan parametreler dahilinde kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(3,303)}=77.445$; $p<.001$). Kurulan modelde Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği ve Saldırgan Formu toplam puanları yordayıcı parametre olarak görülmüştür. Kurulan modelde saldırganla kurulan empati düzeyinin ve nesne ilişkileri- gerçeği değerlendirme yetisinin immatür savunmaların %43.4’luk kısmını açıkladığı görülmektedir.

Tablo 4.18. Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Nevrotik Savunma Biçimi Alt Boyutu Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart hata	β	t	p
Sabit	23.189	3.256		7.121***	.000
Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme	.320	.054	.323	5.880***	.000
Kurban Formu	.086	.058	.082	1.483	.139
Saldırgan Formu	.054	.058	.053	0.948	.344
R= .359	R ² =.129				
F _(3,303) = 14.909	p=.000				

Tablo 4.18’de sunulan bulgular incelendiğinde savunma biçimlerinin nevrotik savunma biçiminin yordayıcılarını belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu amaçla yapılan regresyon analizine Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği ve Kurban Formu ve Saldırgan Formu atanmış ve “enter” yöntemi seçilmiştir. Bu yöntem sonucunda anlamlı görülen parametrelerin dahil edildiği regresyon modeli tahmin edilmiştir. Anlamlı çıkan parametreler dahilinde kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(3,303)}=14,909$; $p<0,001$). Kurulan modelde Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği toplam puanları yordayıcı parametre olarak görülmüştür. Kurulan modelde nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirmenin nevrotik savunmaların %12.9’luk kısmını açıkladığı görülmektedir.

Tablo 4.19. Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Matür Savunma Biçimi Alt Boyutu Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart hata	β	t	p
Sabit	41.985	3.187		13.173***	.000
Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme	.068	.053	.074	1.271	.205
Kurban Formu	.144	.057	.147	2.541*	.012
Saldırgan Formu	-.007	.056	-.008	-.129	.897
R= .171	R ² =.029				
F _(3,303) = 3.024	p=.000				

Savunma Biçimleri Ölçeği'nin Matür savunma biçimi alt boyut toplam puanının yordayıcılarını bulmak için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu amaçla yapılan regresyon analizine Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği ve Kurban Formu ve Saldırgan Formu atanmış ve “enter” yöntemi seçilmiştir. Bu yöntem sonucunda anlamlı görülen parametrelerin dahil edildiği regresyon modeli tahmin edilmiştir. Anlamlı çıkan parametreler dahilinde kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(3,303)}=3.024$; $p<0,001$). Kurulan modelde Kurban Formu alt boyut toplam puanları yordayıcı parametre olarak görülmüştür. Kurulan modelde tecavüz yaşıntısı olanla kurulan empati düzeyinin matür savunmaların %0.29'luk kısmını açıkladığı görülmektedir.

4.10. Onuncu Alt Soruya Yönelik Bulgular

Araştırmanın onuncu sorusu kapsamında tecavüz empati düzeyini, nesne ilişkileri ve savunma biçimlerinin yordama gücü incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.20, Tablo 4.21’de sunulmuştur.

Tablo 4.20. Tecavüz Empati Ölçeği'nin Kurban Formu Alt Boyut Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart hata	β	t	p
Sabit	38.233	3.377		11.323***	.000
İmmatür	.021	.029	.061	0.742	.459
Nevrotik	.016	.070	.017	0.226	.822
Matür	.126	.068	.123	1.852*	.065
Bell Nesne İlişkileri	0.56	.071	.060	.792	.429
ve Gerçeği Değerlendirme					
R= .192	R ² =.037				
F _(4, 302) = 2.894	p=.001				

Tecavüz Empati Ölçeği'nin Kurban Formu toplam puanının yordayıcılarını bulmak için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu amaçla yapılan regresyon analizine Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, Savunma Biçimleri Ölçeği'nin alt boyutları atanmış “enter” yöntemi seçilmiştir. Bu yöntem

sonucunda anlamlı görülen parametrelerin dahil edildiği regresyon modeli tahmin edilmiştir. Anlamlı çıkan parametreler dahilinde kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F(4,302)=2,894$; $p<.001$). Kurulan modelde Savunma Biçimleri Ölçeğinin Matür savunma biçimi alt boyutu yordayıcı parametre olarak görülmüştür. Kurulan modelde matür savunmaların tecavüz yaşantısı olanla kurulan empati düzeyinin %0.37'lik kısmını açıkladığı görülmektedir.

Tablo 4.21. Tecavüz Empati Ölçeği'nin Saldırgan Formu Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart hata	β	t	p
Sabit	19.184	3.423		5.605***	.000
İmmatür	.054	.029	.153	1.871*	.062
Nevrotik	.042	.070	.043	0.589	.556
Matür	-.039	.069	-.037	-0.571	.568
Bell Nesne İlişkileri	.089	.072	.093	1.243	.215
ve Gerçeği Değerlendirme					
R= .240	R ² =.057				
F(4, 302)= 4.601	p=.001				

Tecavüz Empati Ölçeği'nin Saldırgan Formu toplam puanının yordayıcılarını bulmak için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu amaçla yapılan regresyon analizine Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, Savunma Biçimleri Ölçeği'nin alt boyutları atanmış “enter” yöntemi seçilmiştir. Bu yöntem sonucunda anlamlı olan parametrelerin dahil edildiği regresyon modeli tahmin edilmiştir. Anlamlı çıkan parametreler dahilinde kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F(4,302)=4,601$; $p<0,001$). Kurulan modelde Savunma Biçimleri Ölçeğinin İmmatür savunma biçimi alt boyutu yordayıcı parametre olarak görülmüştür. Kurulan modelde immatür savunmaların saldırganla kurulan empatinin %0.57'lik kısmını açıkladığı görülmektedir.

4.11. Onbirinci Alt Soruya Yönelik Bulgular

Araştırmanın on birinci sorusu kapsamında nesne ilişkileri, savunma biçimleri ve tecavüz empati düzeyi yordama gücü incelenmiştir. Elde edilen verilen Tablo 4.22’de sunulmuştur.

Tablo 4.22. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart hata	β	t	p
Sabit	11.891	3.243		3.666***	.000
İmmatür	.236	.019	.641	12.450***	.000
Nevrotik	.071	.056	.071	1.269	.205
Matür	-.157	.055	-.144	-2.875*	.004
Kurban Formu	.027	.047	.025	.571	.568
Saldırgan Formu	.052	.047	.050	1.113	.267
R= .664	R ² =.441				
F _(5, 301) = 47.544	p=.000				

Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin genel toplam puanının yordayıcılarını bulmak için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu amaçla yapılan regresyon analizine Tecavüz Empati Ölçeği Kurban ve Saldırgan formu ile Savunma Biçimleri Ölçeği'nin alt boyutları atanmış “enter” yöntemi seçilmiştir. Bu yöntem sonucunda anlamlı olan parametrelerin dahil edildiği regresyon modeli tahmin edilmiştir. Anlamlı çıkan parametreler dahilinde kurulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(5,301)}=47,544$; $p<0,001$). Kurulan modelde Savunma Biçimleri Ölçeğinin İmmatür ve Matür savunma biçimi alt boyutu yordayıcı parametre olarak görülmüştür. Kurulan modelde immatür ve matür savunma biçimlerinin nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme yetisinin %44.1’lik kısmını açıkladığı görülmektedir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sorularından elde edilen bulgulara göre sonuçlar belirtirmiş ilgili literatüre göre tartışılmıştır. Tartışma ve sonuç kısmından sonra ise gelecek araştırmalara ve klinisyenlere ilişkin önerilere yer verilecektir.

Araştırma sorularını tartışmaya geçmeden önce araştırmada kullanılan tecavüz yaşantısı olan ve kurban kavramlarına değinmeyi uygun buldum. Araştırmada kullanılan Tecavüz Empati Ölçeği'nin tecavüze uğramış kişi ile kurulan empati düzeyini ölçmek için kullandığı formu kurban formu olarak isimlendirilmiştir. Bu araştırmada da ölçekten bahsedildiği yerlerde formun orijinalinde olduğu gibi kurban olarak kullanılmıştır. Ancak araştırmanın geri kalanında tecavüz yaşantısı olan şeklinde ifade edilmiştir. Bu farkın nedeni tecavüz ile karşılaşmış birini ifade ederken kurban şeklinde bahsedilmesinin yüklü bir ifade olmasından ileri gelmektedir. Araştırma boyunca yüklü ve damgalayıcı ifadelerin kullanımında uzak durulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın ikinci sorusu kapsamında cinsiyete göre nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme yetisinin farklılaşmadığı görülmektedir. Araştırmada elde edilen bulgular literatür ile benzerlik göstermemektedir. Literatürdeki araştırmalar incelendiğinde Gelbul'un (2021) çalışmasında erkek katılımcıların nesne ilişkilerine ilişkin ölçümlerinden elde ettikleri puanların, kadın katılımcılardan anlamlı derece yüksek olduğu görülürken, gerçeğin bozulması halüsinasyon ve delüzyonlar ile egosentrizm alt boyutlarından da anlamlı derecede yüksek puanlar aldıkları saptanmıştır. Gelbul'un (2021) araştırmasıyla benzer sonuçlara ulaşan araştırmalar literatürde mevcut olmakla birlikte (Atılğan, 2020; Tatar, 2020), kadın katılımcıların anlamlı derece yüksek puanlar aldıkları araştırmalar da literatürde mevcuttur (Işık, 2008; Koçak, 2019). Araştırma sonuçları incelendiğinde bazı araştırmalarda kadın katılımcıların bazı araştırmalarda ise erkek katılımcıların anlamlı derecede yüksek puanlar almasına karşın literatürde de bu konuda bir netlik sağlanmadığı ifade edilebilir. Cinsiyetler arası gözlemlenen ya da gözlemlenmeyen bu farklılıkların nesne ilişkileri kavramının barındırdığı öznel nitelik ve deneyimlerden kaynaklanabileceği göz önünde bulundurularak kadın ve erkeklerin de ilk ilişki

deneyimlerinde algıladıkları bakımın farklılığına da değinilmelidir. Ayrıca sosyal yetersizlik perspektifinde cinsiyet kavramı ele alındığında, toplumun cinsiyetlere atfettiği rol beklentileri de anlamlı bir yordayıcı olarak nitelendirilebileceği gibi gelecek araştırmalarda ele alınmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Cinsiyete göre katılımcıların immatür savunmalar, nevrotik savunmalar ve matür savunmalarda puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür. Yaşar'ın (2014) araştırmasında da kadın ve erkek katılımcıların savunma biçimlerinde farklılaşmadığının görülmesi araştırma sonuçlarıyla uyum içerisindedir. Ancak literatür incelendiğinde erkek katılımcıların matür savunma biçimlerinden, kadın katılımcıların ise nevrotik savunma biçimlerinden anlamlı derecede yüksek puanlar aldığı gösteren araştırmalar da mevcuttur (Pawlaczyk ve ark., 2020). Bir başka araştırmada da immatür savunma biçimlerinden kadın katılımcıların yüksek puanlar aldığı saptanırken, erkek katılımcıların ise matür ve nevrotik savunma biçimleri puan ortalamalarının anlamlı derecede yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Taşkent, 2010).

Cinsiyet değişkeni için tecavüz empati ölçeği kurban formu alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark incelendiğinde kadın katılımcıların, erkek katılımcılardan anlamlı derecede yüksek puan aldığı görülmüştür. Ancak saldırgan formu puan ortalamaları ele alındığında erkek katılımcıların puan ortalamalarının kadın katılımcılardan anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Tecavüze ilişkin toleransın ele alındığı bir araştırmada kadınların tecavüze ilişkin hoşgörü düzeyinin erkek katılımcılardan anlamlı derecede düşük olduğu görülmektedir (Russel ve Trigg, 2004). Farklı bir araştırmada ise geçmiş yaşam öyküsünde tecavüz ve taciz mağduriyeti bulunan ve bulunmayan katılımcıların mağduru suçlama eğilimleri incelendiğinde, geçmiş öyküsünde tecavüz ya da taciz mağduru olan kadın katılımcıların tecavüz yaşantısı olanı suçlama eğilimlerinin düşük olduğu saptanırken, erkek katılımcıların tecavüz yaşantısı olanı suçlama eğilimlerinin ise yüksek olduğu dikkat çekmektedir (Gray ve ark.,1993). Ferrao ve Gonçalves (2015) ise tecavüz kavramına ilişkin yapmış oldukları meta analiz çalışması sonucunda kadınların tecavüz mağduru kendilerine yakın ve benzer bulmaları empati düzeyini arttırdığını ve tecavüz yaşantısı olanı suçlu bulma eğilimlerini de azalttığını gözlemlemiştir. Türkiye'de yürütülmüş olan farklı bir çalışmada ise erkek

katılımcıların tecavüz mağdurunu suçlama eğilimlerinin kadın katılımcılardan anlamlı derecede yüksek olduğu bulgulanmıştır (Yancı-Sağlam, 2019). Boakye (2009) ise yürüttüğü araştırmada katılımcıların mağduru ya da faili suçlama eğilimleri ele alınmış olup, araştırma sonucunda erkek katılımcıların tecavüz mağdurunu suçlama eğilimlerinin anlamlı derecede yüksek olduğunu gözlemlemiştir.

Araştırmanın üçüncü sorusu kapsamında yaş değişkenine göre nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirmede farklılaşma görülmektedir. Farklılaşmanın, nesne ilişkilerinin yabancılaşma ve güvensiz bağlanma boyutlarında 18 ile 24 yaş aralığında olan katılımcıların 25 ile 44 yaş aralığı ve 45 ile 65 yaş aralığında olan katılımcılardan daha yüksek puan almasından kaynaklandığı görülmektedir. Egosentrizm boyutunda yaş grupları için anlamlı farklılıklar gözlemlenmemiştir. Gerçeği değerlendirmenin boyutları olan gerçekliği bozulması, algıların belirsizliği ve sosyal yetersizlik alt boyut toplam puan ortalamaları arasındaki farklılık da 18 ile 24 yaş aralığında olan kişilerin 25 ile 44 yaş aralığı ve 45 ile 65 yaş arasında olan kişilerden daha yüksek olmasından kaynaklandığı görülürken, halisünasyonlar ve delüzyonlar alt boyutunda yaş grupları için anlamlı farklılıklar gözlemlenmemiştir. Artan yaşla birlikte alınan puanlardaki anlamlı düşüşlerin gözlemlendiği araştırmalar incelendiğinde güvensiz bağlanma, gerçeğin bozulması, yabancılaşma ve algı belirsizliği alt boyutlarında gözlemlenen farklılıkların literatürdeki araştırmalarla uyduğu görülmektedir (Gelbul, 2021; Işık, 2008). Koçak'ın araştırmasında da 25 yaşından küçük olan katılımcıların nesne ilişkilerinin alt boyutlarından aldıkları puanların arttığının gözlemlenmesi ve artan yaşla birlikte alınan puanların azaldığının saptanması araştırma sonuçları ile uyumludur.

Yaşa göre katılımcıların savunma biçimleri incelendiğinde anlamlı farklılığın gözlemlendiği tek boyut matür savunmalardır. Bu anlamlı farklılık ise 18 ve 24 yaş aralığındaki katılımcıların, 25 ve 44 ile 45 ve 65 yaş aralığındaki katılımcılardan anlamlı derecede yüksek puan almasından kaynaklandığı görülmektedir. Literatürdeki araştırmalar incelendiğinde anlamlı farklılıkların gözlemlendiği araştırmalar mevcut olmakla birlikte (Yaşar, 2014; Elmas, 2017; Yazgan, 2014), anlamlı farklılıkların gözlemlenmediği araştırmalarda mevcuttur (Taşkent, 2010). Bazı araştırmacılar yaş ve savunma biçimlerinin yakından ilişkili olduğunu ifade etmektedir (Brody ve ark. 1985; akt. Burger, 2006). Artan yaş ile birlikte matür

savunmaların kullanımının artacağını belirten araştırmacılar literatürde mevcut olmakla birlikte (Vaillant, 1976) bazı araştırmacılar ise immatür savunmaların kullanımıyla başlayan insanın yaşam sürecinin yaşlılık evresinde de immatür savunma biçimlerine dönüş ile sonlanacağını belirtmektedir (Shenfeld, 1984; Irion ve Blanchard-Fields, 1987).

Yaşa göre tecavüz yaşantısı olanla ve saldırgan ile kurulan empati düzeyi incelendiğinde 45 ve 65 yaş aralığındaki katılımcıların, 18 ve 25 ile 25 ve 44 yaş arasındaki katılımcılardan anlamlı derecede yüksek puan aldıkları görülmüştür. Araştırma örnekleminin yaş grupları arasındaki dağılım incelendiğinde 45 ve 65 yaş aralığında olan 56 kişinin bu anlamlı farklılıkları meydana getirdiği görülmüşür, kurban formundaki 45 ve 65 yaş aralığındaki katılımcıların puan ortalamalarının, saldırgan formundaki 45 ve 65 yaş aralığındaki katılımcıların puan ortalamalarından yüksek olduğu da görülmektedir. Yancı-Sağlam (2019) ise yaptığı araştırma sonucunda artan yaş ile birlikte tecavüz mitlerini kabul düzeyinin düştüğünü ifade etmektedir. Tecavüz mitlerinin kabul düzeyindeki artış tecavüz yaşantısı olanı suçlama eğilimini artırabilmektedir. Bu nedenle tecavüz mitlerinin kabul düzeyindeki düşüş tecavüz yaşantısı olan ile empati kurmayı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ancak yapılan diğer bir araştırma bulgularına göre araştırmada yaşları en yüksek olan katılımcıların tecavüz yaşantısı olanı daha fazla suçladığı görülmüştür (Adams-Price ve ark., 2004).

Araştırmanın dördüncü sorusu kapsamında katılımcıların eğitim düzeyine göre yabancılaşma, güvensiz bağlanma ve sosyal yetersizlik boyutlarında anlamlı farklılıklar saptanmamıştır ancak egosentrizm alt boyutunda gözlemlenen anlamlı farklılıklar ise lise mezunu katılımcıların puan ortalamalarının üniversite ve lisans üstü mezunu olan katılımcılardan yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Gerçeği değerlendirmenin algıların belirsizliği ve halüsinasyonlar ve delüzyonlar alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar gözlemlenmemiştir. Ancak gerçekliğin bozulması alt boyutunda gözlemlenen anlamlı farklılığın ise lise mezunu katılımcıların puan ortalamalarının üniversite ve lisans üstü mezunu katılımcılardan yüksek olduğundan kaynaklandığı görülmüştür. Eğitim seviyesi ile nesne ilişkilerinin ele alındığı farklı bir araştırmada ise eğitim seviyesi arttıkça yabancılaşma alt boyutundan alınan puanların azaldığı görülmüş olması araştırma sonuçlarıyla tutarlıdır (Gelbul, 2021).

Ancak Gelbul'un (2021) araştırmasında farklı olarak gerçeği değerlendirmenin sosyal yetersizlik, algı belirsizliği ve halüsinasyon ve delüzyon alt boyutlarında da artan eğitim seviyesiyle ters orantılı olarak azalma saptanması araştırma sonuçlarıyla uyuşmamaktadır. Bu durumun sebebi ise nesne ilişkileri kavramının temelde öznel bir yapıya sahip olmasına ek olarak örnekleme oluşturan katılımcıların bireysel farklılıkları ile örneklemin yaş dağılımındaki farklılıklar olabilir. Farklı bir araştırmada ise bu araştırmadan bağımsız olarak, katılımcıların ebeveynlerinin eğitim seviyesi ile katılımcıların nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirmeleri ele alınmıştır. Araştırma sonucunda babanın eğitim seviyesinin anlamlı farklılıklara sebebiyet vermediği gözlemlenirken, annenin eğitim seviyesinin gerçeği değerlendirme alt boyutlarında anlamlı farklılıklara neden olduğu görülmüştür. Bakım veren dendiğinde akla ilk gelen nesne olan annenin, çocuğun dış dünya ile kurduğu ilk ilişki olduğu göz önünde bulundurulduğunda araştırmanın sonuçları şaşırtıcı olmamakla birlikte, annenin eğitim düzeyinin de verilen bakımı yordayıcılığına ilişkin araştırmaların sayısının artırılması nesne ilişkileri literatüre anlamlı katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir (Mamur, 2020).

Eğitim durumu değişkeni ve savunma biçimlerinin toplam puan ortalamaları arası farklılıklar incelendiğinde immatür ve nevrotik savunma biçimleri için lise, üniversite ve lisans üstü mezunları için anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Ancak matür savunma biçimlerinde gözlemlenen anlamlı farklılığın lise mezunu katılımcıların puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olmasından kaynaklandığı görülmüştür. Literatürde savunma biçimleri ve eğitim seviyesini ele almış araştırmalar incelendiğinde ise Gençoğlu (2019) ve Yaşar (2014) artan eğitim seviyesiyle pozitif yönde ilişkili olarak matür savunmaların kullanımının da arttığı bulgulamıştır. Araştırma örneklemlerinin eğitim seviyesine ve örneklem sayısına ilişkin farklılığın bu uyuşmazlığa neden olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak savunma mekanizmalarıyla ilgili çalışmalara yoğunluk vererek bu araştırmada da kullanılan savunma biçimleri ölçeğinin geliştiricilerinden olan Vaillant (2000), savunma mekanizmalarının kullanımının ölçülmesinde kesitsel araştırmalardan ziyade boylamsal araştırmalar yapılmasının anlamlı sonuçlara ulaştıracağını vurgulamakta ve matür savunmaların kullanımının eğitim durumundan, sosyoekonomik durumdan ve kişinin zeka seviyesinden bağımsız olduğunun da altını çizmektedir.

Bu araştırmada eğitim durumu değişkeni ve tecavüz empati ölçeği kurban ve saldırgan formunda lise, üniversite ve lisans üstü mezunları arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiş olmasına karşın farklı bir araştırmada eğitim seviyesi arttıkça kadını suçlama eğiliminin düştüğü gözlemlenmiştir (Yancı-Sağlam, 2019). Ancak bu iki araştırmanın farklılaştığı nokta, bu araştırmada kadını ya da erkeği suçlama eğiliminin değil tecavüz yaşantısı olanla ya da saldırganla empati kurmanın ele alınmasıdır. Evlilik içi tecavüz kavramına ilişkin tutum ve yaklaşımların ele alındığı bir araştırmada evlilik içi tecavüzün erkek katılımcılar tarafından yok sayılması dikkat çekici bir unsur olarak değerlendirilmiştir (Boakye, 2009).

Araştırmanın beşinci sorusu kapsamında medeni duruma göre nesne ilişkilerinin boyutları olan yabancılaşma, güvensiz bağlanma ve egosentrizm alt boyutlarında anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Medeni durum değişkeni evli, bekar ve boşanmış olmak üzere üç alt boyutta incelenmiş ve anlamlı farklılığın bekar katılımcıların puan ortalamalarının anlamlı derecede yüksek olmasından kaynaklandığı görölmüştür. Gerçeği değerlendirmenin boyutları incelendiğinde ise halisünasyonlar ve delüzyonlar ile gerçekliğin bozulması boyutlarında anlamlı bir farklılık saptanmamasına karşın algıların belirsizliği ve sosyal yetersizlik alt boyutlarında gözlemlenen anlamlı farklılığın bekar katılımcıların puan ortalamalarının yüksek olmasından kaynaklandığı görölmüş ve literatürde var olan araştırmalarla benzer sonuçlara ulaşıldığı saptanmıştır (Koçak, 2019). Gelbul'un (2021) araştırmasında da bekar katılımcıların algıların belirsizliği ve sosyal yetersizlik alt boyutlarından anlamlı derecede yüksek puan almaları araştırma sonuçlarıyla uyumluyken, halisünasyonlar ve delüzyonlar alt boyutunda anlamlı farklılıkların bekar katılımcılardan kaynaklandığı gözlemlenmesine karşın bu araştırma halisünasyonlar ve delüzyonlar alt boyutunda medeni durum değişkeni perspektifinde anlamlı farklılıklar gözlemlenmemiştir.

Medeni duruma göre katılımcıların savunma biçimleri toplam puan ortalamaları arası incelendiğinde evli, bekar ve boşanmış katılımcıların matür savunma biçimleri puan ortalamaları açısından farklılaşmadığı görölmüştür. Ancak boşanmış katılımcıların nevrotik savunma biçimleri ve immatür savunma biçimleri puan ortalamalarının evli ve bekar katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır. Gençoğlu'nun (2019) araştırmasında ise medeni durum değişkeni evli ve bekar

olarak iki alt grupta incelenmiş ve anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır. Bu durum araştırmamızda da evli ve bekar katılımcıların farklılaşmamasıyla uyum içerisindedir. Elmas'ın (2017) araştırmasında ise nevrotik savunmaların evlilik uyumunu negatif yönde yordadığı bulgusu boşanmış katılımcıların nevrotik savunma puanlarının anlamlı derecede yüksek oluşuyla bağdaştırılabilir niteliklere sahiptir.

Medeni duruma göre saldırganla ya da tecavüz yaşantısı olanla empati düzeyi incelendiğinde boşanmış katılımcıların tecavüz yaşantısı olan ile empati düzeyinin evli ve bekar katılımcılardan yüksek olduğu saptanırken, saldırganla empati düzeyinde bu üç grup arasında anlamlı farklılıklar gözlemlenmemiştir. Türkiye'de yürütülmüş nitel bir çalışmada ise cinsiyetler arası anlamlı farklılıklar evlilik içi tecavüz kavramına erkek katılımcıların daha olumlu yaklaşımlarından kaynaklandığı görülmüştür.

Araştırmanın altıncı sorusu kapsamında nesne ilişkileri ile savunma biçimleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Bulgular immatür savunma biçimleri ile nesne ilişkilerini ölçen yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm, sosyal yetersizlik alt boyutları ile gerçeği değerlendirmedeki bozulmaları içeren gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği, halüsinasyon-delüzyon alt boyutlarının pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Buna göre, nesne ilişkilerindeki ve gerçeği değerlendirme yetisindeki bozulmalar arttıkça immatür savunma mekanizmalarının da kullanımı artmaktadır. İmmatür savunma mekanizmaları ilkel çocukluk yaşantısından temel alan ve gerçeklik ilkesine dayalı olmayan savunmalar olmakla birlikte ego gücündeki zayıflığa da işaret etmektedir. Ayrıca bu savunma mekanizmalarının yoğun kullanımının psikopatoloji ile de ilişkili olabileceğini ifade eden araştırmacılar vardır (McWilliams, 2013; Vaillant, 1971).

Nevrotik savunma biçimleri ile yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm alt boyutları ile gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği, halüsinasyon-delüzyon alt boyutlarının pozitif yönde ilişkili olduğu gözlemlenirken sadece sosyal yetersizlik alt boyutunda anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Buna göre, nesne ilişkilerindeki ve gerçeği değerlendirme yetisindeki bozulmalar ile nevrotik savunmalar arasında zayıf düzeyde anlamlı ilişki bulunmuş olup, nesne ilişkilerindeki ve gerçeği değerlendirme yetisindeki bozulmalar arttıkça nevrotik savunma mekanizmalarının da kullanımı arttığı saptanmıştır. Nevrotik savunma

mekanizmaları psikolojik gerginliği azaltmada anlamlı yordayıcı olarak nitelendirilmekle birlikte yoğun kullanımlarının kişilerarası ilişkilerde bozulmaya sebebiyet verebileceği de belirtilmektedir. Ancak immatür savunmalarda gözlemlenen, gerçeklik algısında bozulma nevrotik savunmalarda gözlemlenmemekle birlikte immatür savunmalardan matür savunmalara geçiş mümkün değildir fakat, nevrotik savunmaları kullanan bir birey matür savunmaları da kullanabilmektedir (Geçtan, 2003; Blackman, 2012; Özakkaş, 2017).

Matür savunma biçimleri ile yabancılaşma, egosentrizm alt boyutları ile algıların belirsizliği alt boyutunda pozitif yönde ve zayıf düzeyde ilişkili olduğu gözlemlenirken diğer alt boyutlarda anlamlı ilişkiler saptanmasa da negatif yönlü ilişkilerin varlığı dikkat çekmektedir. Benlik, çatışma ve bunaltılara karşı savunma mekanizmalarını koruyucu bir işlev olarak da kullanma yetisine sahip olmakla birlikte matür savunmaların kullanımında benlik dürtülerin boşaltımını sağlayarak gerginlikten arınmaktadır. Böylelikle gelişmiş ve gerçeklikle uyum içerisinde var olan matür savunmaların kullanımının sağlıklı nesne ilişkilerinden temel alacağı ifade edilebilir (McWilliams, 2013; Palombo ve ark. 2009). Başlangıçta ilkel savunmaları kullanarak benlik gelişimini sürdüren bebek için tüm dış dünya nesneleri sadece doyumun sağlanabileceği bir kaynak olarak nitelendirilirken amaç varlığın devamlılığını sağlamak ve korunmaktır. Ancak zamanla diğerlerinin varlığını idrak eden bebek için uyum sağlamayı öğrenerek dış dünya gerçekliğinin kendilik üzerindeki etkilerini değerlendirebilmesi devamlılığın ve sosyal kabulün bir parçası olarak nitelendirilmektedir (Palombo ve ark., 2009; Klein, 1999; Göka ve ark.,2006).

Araştırmanın yedinci sorusu kapsamında Nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ile tecavüz empati ölçeği arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Kurban formu ile yabancılaşma ve algıların bozulması pozitif yönlü ve zayıf düzey ilişki saptanmıştır. Saldırgan formu incelendiğinde ise yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm alt boyutları ile gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği ve hallüsinasyonlar alt boyutlarında zayıf düzey pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Empati kavramı ele alındığında kişilerarası ilişkilerde belirleyici ve ilişkiyi sürdürücü gücü dikkat çekmektedir. Ancak diğerlerinin duygusunu tanıma ve

anlamlandırma için öncelikle kişinin kendi duygularına ilişkin farkındalığı mevcut olmalıdır (Pala, 2008). Duyguların insan doğasındaki yeri başlangıç noktasıyla eş değer olarak nitelenmektedir. Hatta bazı araştırmacılar doğum öncesinde de bebeklerin annenin duygudurumundan etkilendiğini ifade etmekle birlikte, kendisini aynalayabileceği ilk nesne olan bakım verenlerinin duygularının varlığı, tanımlanması, anlamlandırılması ve kendilikte barındırılmasında ana yordayıcı olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle empatik özelliklerin de temellendiği nokta olarak ilk çocukluk yaşantıları dikkat çekmektedir. Empati kavramıyla negatif duygulanımlar barındıran yaşam olaylarına karşı pozitif tutumlar geliştirmek, diğerleriyle olan ilişkilerde uyum kavramını pekiştirmekle birlikte güçlü sosyal bağlar kurmada anlamlı etkileri olduğu açıktır (Batson, 1991; Tarrant ve ark., 2009). Tecavüz kavramı perspektifinde empati kavramı ele alındığında ise bireyin fail ya da mağdur ile özdeşleştiği noktalar kilit nokta olarak değerlendirilir. Özdeşim kavramının ise yansıtma mekanizmasıyla benliğin barındırdıklarını dış dünyadaki bir nesneye atfedilir ve yansıtılmalı özdeşim ile de nesnenin davranışları aracılığıyla biçimlendirilerek benliğe geri alınmasıyla özdeşim gerçekleşmektedir (Epözdemir, 2014; Göka ve ark., 2006). Özetle bireyin mağdur ya da faile ilişkin algıları bu empatik tutumun ana yordayıcısı niteliğindedir (Deitz ve ark. 1982; Smith ve Frieze, 2003). Ancak unutulmaması gereken nokta bu kavramın karmaşık yapısıdır. Birey hem faile hem mağdura hem de her ikisine birden empati duyabilir (Smith ve Frieze, 2003; Deitz ve ark., 1982; Smith ve Frieze, 2003).

Araştırmanın sekizinci sorusu kapsamında immatür savunma biçimleri, nevrotik savunma biçimleri ve matür savunma biçimleri ile tecavüz empati ölçeğinin kurban formu arasındaki ilişki incelendiğinde zayıf düzey pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Tecavüz empati ölçeğinin saldırgan formu ele alındığında ise matür savunmalar ile arasında anlamlı bir ilişki saptanmazken, immatür savunma biçimleri ile nevrotik savunma biçimleri arasında pozitif yönlü ve düşük düzey bir ilişki gözlemlenmiştir. Burada matür savunmaların gelişmiş bir benlik yapısıyla ve gerçeklik ilkesiyle olan ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda tecavüz yaşantısı olan ile empati ile ilişkili olmasına karşın saldırganla empati ile ilişkili olmaması dikkat çekici bir bulgu olarak nitelendirilebilir.

Araştırmanın dokuzuncu sorusu kapsamında regresyon sonuçlarına göre nesne ilişkilerinin ve saldırganla kurulan empatinin savunma biçimlerden immatür alt boyutunu %43.3'ünü istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde yordadığını görülmüştür. Kişilerin Nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirmede bozulmalar artıkça immatür savunmaları kullanılması artmaktadır. Saldırganla empati artıkça kişilerin immatür savunma biçimini kullanması artış göstermektedir.

Savunma biçiminin nevrotik alt boyutunun yordayıcılarına bakıldığında yapılan araştırmada nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirmenin %12.9'lük kısmını anlamlı olarak açıkladığı görülmektedir.

Savunma biçimlerinin matür alt boyutunun yordayıcılarına bakıldığında yapılan araştırmada tecavüz yaşantısı olanla empati düzeyinin %0.29'lük kısmının anlamlı olarak açıkladığı görülmüştür. Tecavüz yaşantısı olanla empati düzeyi artıkça kişilerin matür savunma biçimlerini kullanmada artış göstermektedir.

Araştırmanın onuncu sorusu kapsamında regresyon sonuçlarına göre savunma biçimlerinin matür alt boyutu artıkça tecavüz olgusunda tecavüz yaşantısı olanla kurulan empati düzeyinin arttığı görülmüştür. Kurulan modelde matür savunma biçiminin tecavüz yaşantısı olanla empati düzeyinin %0.37'lik kısmını anlamlı olarak açıklamaktadır.

Savunma biçimlerinin alt boyutu immatür savunma biçiminin ise saldırganla empati düzeyinin %0.57'lik kısmını anlamlı olarak açıklamaktadır.

Araştırmanın on birinci sorusu kapsamında Yapılan araştırmada regresyon sonuçlarına göre matür ve immatür savunmaların nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirmenin %44.1'lik kısmını anlamlı olarak açıklamaktadır. Kişilerin immatür savunma biçimleri artıktaki nesne ilişkilerinde ve gerçeği değerlendirmede bozulmalar artmaktadır. Kişilerin matür savunma biçimlerindeki artışın nesne ilişkilerinde ve gerçeği değerlendirmede bozulmaları azaltmaktadır.

Araştırmada tecavüz olgusunda empatik anlayışı etkileyeceğini düşündüğüm bireylerin nesne ilişkilerini ve savunma biçimlerini bu bağlamda inceledim. Bu çalışma içsel dinamiklerin bir başkasını anlamayı nasıl etkilediğini sunmaktadır.

Bireyin nesne ile kurmuş olduğu ilişkinin niteliğine göre yaşamda karşına çıkan bir başkasına ait bir yaşam deneyimine yaklaşımının farklılık gösterebileceğı görülmüştür. Bu araştırmanın kapsamında tecavüz olayında kurulan empatiye bakıldığında nesne ilişkilerindeki bozulmalar artıkça saldırganla kurulan empati düzeyinin arttığı görülmektedir. Bu farklılığa nesneye karşı güvensizliğin veya öfkenin yol açabileceğı düşüncesindeyim ancak bu görüş nitel araştırmalar ile desteklenmeye ihtiyaç duymaktadır. Savunma biçimleri açısından ise immatür ve nevrotik savunmaların saldırganla empati gelişimini matür savunmaların ise tecavüz yaşantısı olan kişi ile empati kurması arasında ilişki olduğı görülmektedir. Buradaki farkın immatür savunmalar gibi kişiye sıkıntı veren hoşla gitmeyen çatışmaları çözmekte zorlanılmasının olduğı görüşündeyim. Bir başkasının tecavüze uğradığı gerçeğı kişide kaygı ve korku kendi güvenliğine dair endişeye yol açıyor olabilir bu endişe ile baş etmek içinde pekte başarılı olmayan savunmaların kullanılması neticede benliğı korumak için saldırgan ile empatiyi artırıyor olabilir. Ancak hoşla gitmeyen benliğe sıkıntı veren durumlar ile baş etmede iyi olması ile bilinen matür savunmaların kullanılması durumunda kişilerin tecavüz yaşantısı olan kişi ile daha fazla empati kurduğı görülmektedir. Bu kişinin tecavüz gerçeğı ile ve bunun kendi başına gelebilecek olması ihtimaliyle iyi bir biçimde baş etmesinden kaynaklanıyor olabilir. Empati kurarken kişilerin kiminle empati kurduğunu etkileyen faktörlerin araştırılmasının önemli olduğı görüşündeyim. Tecavüz gibi içeriğinde suç unsuru bulunduran durumlarda kişilerin kiminle empati kurduğı adaletin sağlanmasında etkili olabileceğı gibi yıkıcı olayın travmasının iyileşmesine yönelik klinik yaklaşımı da etkileyebilmektedir. Tecavüz yaşantısı olanın suçlandığı saldırganın eyleminin meşrulaştırıldığı olgulara geçmişten günümüze dek rastlanmaktadır. Tecavüzün fiziksel, psikolojik ve sosyolojik sonuçları olan bir olgu olduğı göz önünde bulundurulduğunda tüm bu bağlamlarda yara alan kişinin iyileşmesindeki kilit noktanın empatik yaklaşım olduğı kanaatindeyim. Bu nedenle empatik anlayışı şekillendiren unsurların daha fazla araştırılması gerektiğine inanmaktayım.

5.1 Öneriler

Araştırmada ele alınan teavüz kavramı üzerinde çalışılması hassas bir konu olmakla birlikte, toplumsal normların da baskısıyla yok sayılma, inkâr edilme olasılığını barındıran bir kavram olarak değerlendirilebilir. Aslında tecavüz yaşantısı

olanla ya da saldırganla empati kavramına ilişkin araştırmaların sayısının artması hem literatüre katkı sağlamakla birlikte bu konuda atılacak adli ve psikolojik destek adımlarına ilişkin bir yol gösterici olma niteliğini kendi içeriğinde barındırmaktadır.

5.1.1 Araştırmacılar İçin Öneriler

Gelecek araştırmalarda katılımcıların geçmiş taciz ya da tecavüz öyküsünün olup olmadığı bir değerlendirme kriteri olarak eklenebilir. Böylelikle tecavüz yaşantısı olan ya da saldırganla empati düzeyinde geçmiş bir cinsel travmanın etkisi olup olmadığına bakılabilir. Demografik bilgilere yaşanan yere ait bir sorunun da eklenmesi köy, ilçe ve büyükşehirde yaşayan katılımcıların hem nesne ilişkileri ve savunma biçimlerine hem de tecavüz empati yaklaşımlarının karşılaştırılmasına imkân tanımakla birlikte küçük ve büyük yerleşim yerlerinde toplumsal cinsiyet rollerine atfedilen önemin de tecavüz tecavüz yaşantısı olanı ya da saldırganıyla empati kurmada anlamlı etkilerinin olup olmadığı değerlendirilebilir.

Tecavüz empati ölçeğinin araştırmalardaki kısıtlı kullanımı göz önünde bulundurulduğunda bu araştırma sonuçlarının gelecekte yapılacak araştırmalar tarafından desteklenmesi beklenmektedir. Ayrıca nicel araştırmaların yanında nitel araştırmalarla desteklenmesi de bu hassas konu hakkında bir yol gösterici olarak değerlendirilebilir. Hem nesne ilişkilerinin anlaşılması hem de kişilerin kullandıkları savunma mekanizmalarının belirlenmesi ve bu değişkenlerin empati kurmadaki işlevinin derinlemesine anlaşılması için nitel çalışmalar önem arz edebilir. Boylamsal bir araştırmayla nesne ilişkileri ve savunma biçimleri ile çalışılarak tecavüz olgusunda empatik anlayış üzerindeki değişiminin incelenmesiyle bu araştırma konusu desteklenebilir.

5.1.2 Klinisyenler İçin Öneriler

Tecavüz mağduruyla çalışan bir klinisyen için empatik bir biçimde danışanla birlikte var olabilmesi iyileşmenin temel gereksinimlerinden biridir. Mağdura eşlik etmenin ve onu anlamanın yanı sıra iyileşme için mağdurun içerisinde

bulunduğu toplumun yaklaşımını anlamının önemli olduğu düşünölmektedir. Mağdur yaşamış olduğu tecavüzün etkileriyle baş etmeye çalışırken bu uğraşı bir de toplumun bakış açısıyla mücadele etme uğraşı eklenmektedir. Klinisyenin bu noktadaki farkındalığı mağdurun kişilerarası iletişimini geliştirmesine yardımcı olarak mağdurun kendini savunmasına yardımcı olabilir. Ayrıca toplum tarafından suçlandığında suçları üzerine almak yerine bertaraf edebilecek psikolojik dayanıklılık sağlanabilir. Özellikle tecavüz sonrası mağdurların sınır problemleri yaşadığı göz önünde bulundurulduğunda suçlamaları üzerine alabilmektedirler. Bununla birlikte mağdurun yakınlarına verilebilecek psikoeğitim ile yakınlarının mağduru suçlama eğilimleri azaltılabilir böylelikle mağdurun sosyal destek sisteminin güçlendirilebileceğı düşünölmektedir.

Klinisyenler yalnızca tecavüz mağduru değil faili ile de çalışabilmektedir. Böyle bir durumda tecavüzün failine toplumun bir kısmının empati duyduğunun farkında olunması failin motivasyon kaynaklarının anlaşılmasına yardımcı olabilir. Failin yetiştiğı toplumun yapısının tecavüz olayında ve failin üzerindeki etkisi değerlendirilebilir ve bu konuda çalışma oluşturabilir.

Klinikte tecavüz tecavüz yaşantısı olanının ya da saldırganının annesi, babası, eşi, çocukları gibi yakınları ile karşılaşılabilir. Bu noktada klinisyenin tecavüz ile empati kurulurken kişinin hangi içsel dinamiklerinin etkili olduğunu bilmesi terapi yaklaşımını seçmekte belirleyici olabilir. Kişilerin nesne ilişkilerinde bütünleşmeye yönelik çalışmaların yapılması, savunma biçimlerinin olgun savunmalara doğru desteklenmesi tecavüz yaşantısı olan ile kurulan empati düzeyini artıracakını düşündürmektedir. Ayrıca tecavüz yaşantısı olan ya da saldırganla kurulan empati kişinin nesne ilişkilerini ve çatışmalarını anlamayı sağlayabilir.

6. KAYNAKLAR

Abbey, A., ve Jacques-Tiura, A. J. (2011). Sexual assault perpetrators' tactics: Associations with their personal characteristics and aspects of the incident. *Journal Of Interpersonal Violence*, 26(14), 2866-2889.

Abrahms D.; Viky G.; Masser B.; Gerd B. (2003). "Perceptions of stranger and acquaintance rape: The role of benevolent and hostile sexism in survivor blame and rape proclivity". *Journal Of Personality And Social Psychology*, 84 (1), 111–125.

Abram, J. (2008). Donald Woods Winnicott (1896–1971):A brief introduction. *The International Journal Of Psychoanalysis*, 89(6), 1189-1217.

Abrevaya, E. (2002) Freud'da genitallik öncesi kavramı. (2002). *Psikanaliz Yazıları*, 4, 69-77

Aça, H. T., Erdoğan, P., ve Keser, M. G. (2016). Üniversite öğrencilerinin beden algılarının incelenmesi. 7. Ulusal Obezite Kongresi

Akyüz, C. (2018). Nesne ilişkileri kuramı çerçevesinden sınır (borderline) kişilik örüntüsüne bakış: Vaka örneği ile temel savunma mekanizmalarının yorumlanması. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 5(3), 1-20.

Andrews, G., Singh, M., ve Bond, M. (1993). The defense style questionnaire. *Journal of Nervous Mental Disease*. 181(4), 246-256

Anlı, İrem. (2013). Nesne bilimi. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri.

Bakırcıoğlu, R. (2006). Ansiklopedik psikoloji sözlüğü. Anı Yayıncılık.

Basile Kc, Smith Sg, Chen J, Zwald M : Kronik hastalıklar, sağlık koşulları ve Abd'li kadınların tecavüz mağduriyetiyle bağlantılı diğer etkiler. *J Interpers Violence* 23:886260519900335, 2020

Basile, K. C., Smith, S. G., Breiding, M. J., Black, M. C., ve Mahendra, R. R.(2014). Sexual violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements,

version 2.0 national center for injury prevention and control. *Centers For Disease Control And Prevention.*: Atlanta, Ga.

Batson, C. D. (1991). *The Altruism Question: Toward A Social-Psychological Answer*. Hillsdale, Nj: Erlbaum.

Begany, J. J. Ve Milburn, M. A. (2002). Psychological predictors of sexual harassment: Authoritarianism, hostile sexism, and rape myths. *Psychology Of Men & Masculinity*, 3(2), 119.

Bell, M. D. (1995). Bell object relations and reality testing inventory (BORRTI) manual. California: Western Psychological Services.

Bell, S., Kuriloff, P. Ve Lottes, I. (1994). Understanding attributions of blame in stranger rape and date rape situations: An examination of gender, race, identification, and students' Social Perceptions Of Rape Survivors. *J Appl Soc Psychol*.

Blackman, J. (2012). Zihnini kendini koruma yolları. İstanbul: *Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları*.

Boakye, Ke. (2009) Attitudes toward rape and survivors of rape, A test of the feminist theory in Ghana. *Journal Of Interpersonal Violence*, 24, 1633-1651.

Bohner, G., Danner, U. N., Siebler, F. Ve Samson, G.B. (2002). "Rape myth acceptance and judgments of vulnerability to sexual assault: An internet experiment". *Exp Psychol*. 49(4),257-269. Doi:10.1026/1618-3169.49.4.257

Bohner, G., Eyssel, F., Pina, A., Siebler, F. Ve Viki, G. T. (2009). Rape myth acceptance: Cognitive, affective and behavioural effects of beliefs that blame the survivor and exonerate the perpetrator. *rape: Challenging contemporary thinking* (S. 17-45).

Bohner, G., Jarvis, C. I., Eyssel, F. Ve Siebler, F. (2005). The causal impact of rape myth acceptance on men's rape proclivity: *Comparing Sexually Coercive And Noncoercive Men*. *European Journal Of Social Psychology*, 35(6), 819-828.

Bohra, N., Sharma, I., Srivastava, S., Bhatia, M. S., Chaudhuri, U., Parial, S., ve Kataria, D. (2015). Violence against women. *Indian Journal Of Psychiatry*, 57(Suppl 2), S333.

Bölme, Ş. Gerçeklik kaybındaki delik. (2015). *Psikanaliz Yazıları*, 30, 21-34

Bracha, H. S. (2004). Freeze, Flight, fight, fright, faint: Adaptationist perspectives on the acute stress response spectrum. *Cns Spectrums*, 9(9), 679-685.

Bruggen, M. Ve Grubb, A. (2014). "A review of the literature relating to rape survivor blaming: An analysis of the impact of observer and survivor characteristics on attribution of blame in rape cases". *Aggress Violent Behav.*

Buddie, A. M.; Miller, A. G. (2001). "Beyond rape myths: A more complex view of perceptions of rape survivors". *Sex Roles*. 45 (3/4), 139–160.

Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (1. Baskı). (İ. D. Erguvan Sarioğlu, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Burger, M. (2006). *Kişilik*. İstanbul: Kaknüs Yayınları

Burgess, A. W. (1983). Rape trauma syndrome. *Behavioral Sciences ve The Law*, 1(3), 97-113.

Burgess-Jackson, K. (Ed.). (1999). *A Most Detestable Crime: New Philosophical Essays On Rape*. Oxford University Press On Demand.

Burrowes, N. (2013). Responding to the challenge of rape myths in court: A guide for prosecutors. *London: Nb Research*.

Calati, R., Oasi, O., De Ronchi, D., ve Serretti, A. (2010). The use of the defence style questionnaire in major depressive and panic disorders: A comprehensive meta-analysis. *psychology and psychotherapy: Theory, Research And Practice*, 83(1), 1-13.

Callak, Y. Psikolojik belirtiler ile savunma mekanizmaları arasındaki ilişkide şemaların aracı rolü. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Cantez, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin mutluluk, psikolojik sağlık ve öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Aydın İnsan Ve Toplum Dergisi*, 4(2), 61-76.

Celani, D. P. (2010). *Fairbairn's Object Relations Theory In The Clinical Setting*. Columbia University Press.

Celestine, J. (2020). *An Empirical Analysis Of Child Rape Defendants Based On Their Demographic Characteristics In East Baton Rouge Parish, Louisiana From 2009 To 2018* (Doctoral Dissertation, Southern University And Agricultural And Mechanical College).

Chivers, M. L., Seto, M. C., Lalumiere, M. L., Laan, E., ve Grimbos, T. (2010). Agreement Of Self-Reported And Genital Measures Of Sexual Arousal In Men And Women: A Meta-Analysis. *Archives Of Sexual Behavior*, 39(1), 5-56.

Clark Aj. (1992). Psikolojik danışmada savunma mekanizmalarının tanınması ve şekillendirilmesi. Çev. Hakan Ersever, *A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25(2), 579-596.

Cowan, G. (2000). Beliefs About The Causes Of Four Types Of Rape, Sex Roles, 42, 807- 823

Cramer, P. (2001). The unconscious status of defense mechanisms. *Journal Tog*, 6 (9), 762–763.

Cüceloğlu, D. (1998). *İçimizdeki Biz. Sistem Yayıncılık, İstanbul*.

Çoklar, I. Ve Meşe, G. (2014). “Illinois tecavüz mitlerini kabul ölçeği kısa formunu türkçe’ye uyarlama çalışması”. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*. 34(2), 53-64.

D., Fairbairn, W. Ronald (1976). *Psychoanalytic Studies Of The Personality*. Routledge. Isbn 0-415-05174-6. Oclc 923853600

Davies, M. Ve McCartney, S. (2003). “Effects Of Gender And Sexuality On Judgements Of Survivor Blame And Rape Myth Acceptance In A Depicted Male Rape”. *J Community Appl Soc Psychol*. 13:391–398. Doi.Org/10.1002/Casp.741

Deitz, S. R., Littman, M., ve Bentley, B. J. (1984). Attribution Of Responsibility For Rape: The İnfluence Of Observer Empathy, Survivor Resistance, And Survivor Attractiveness. *Sex Roles*, 10(3-4), 3-4261-280

Dietzel, C. T. (2021). *Sexual Violence Facilitated By Dating Apps: The Experiences Of Men Who Have Sex With Men* (Doctoral Dissertation, Mcgill University (Canada)).

Dökmen Zy. Toplumsal Cinsiyet. Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, 2017.

Dumond, R. W., King, M., ve Brouhard, D. (1995). Ignominious Survivors: Effective Treatment Of Male Sexual Assault İn Prison. In *103rd Annual Conference Of The American Psychological Association, New York*.

Edelson, S. R. (1981). Pseudo-Altruism. *The Psychiatric Quarterly*, 53(2), 106-109.

Eğrilmez, A. (2002) Kernberg'de dürtü kavramı. *Psikanaliz Yazıları* 4,41-45

Eker, T. Ve Erdener, E. (2011). “Tecavüze ilişkin kültürel mitler ve mitlerin kabul edilmesine etki eden faktörler”. *Türk Psikoloji Yazıları*. 14(28), 60-72.

Emmons, R. A., ve Mccullough, M. E. (Eds.). (2004). *The Psychology Of Gratitude*. Oxford University Press.

Emmons, R. A., ve Shelton, C. M. (2002). Gratitude And The Science Of Positive Psychology. *Handbook Of Positive Psychology*, 18, 459-471.

Emre Ş. (2020) “Gestalt terapi’de cinsel istismardan iyileşme süreci” *Gelişim ve Psikoloji Dergisi (GPD) 2020; 1(2)*, 185-199

Epstein, H., ve Jewkes, R. (2009). The myth of the virgin rape myth. *The Lancet*, 374(9699), 1419.

Ersevım, İ. (2008). Freud Ve Psikanalizin Temel İlkeleri. 4. Baskı. İstanbul:: Assos Yayıncılık

Ertan C. Türkiye’de Erkeklik İmgesi Ve Eşcinsel Kimliği. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2009

Fairbairn, W. R. D. (1954). An Object-Relations Theory Of The Personality.

Fairbairn, W.R.D. (1952). *Psychoanalytic Studies Of The Personality*. London: Routledge And Kegan Paul, 1981.

Fanflick, P. L. (2007). Survivor Responses To Sexual Assault: Counterintuitive Or Simply Adaptive (Special Topic Series). *Alexandria, Va: National District Attorney's Association*.

Ferenczi, S. (1917). Von Krankheits-Oder Pathoneurosen. *Internationale Zeitschrift Für Psychoanalyse*, 4(5), 219-228.

Ferrão Mc, Gonçalves G. Rape Crimes Reviewed: The Role Of Observer Variables In Female Survivor Blaming. *Psychological Thought*, 2015; 8(1

Flanagan, L. M. (2008). Object relations theory. *Inside Out And Outside In: Psychodynamic Clinical Theory And Psychopathology In Contemporary Multicultural Contexts*, 2, 121-160.

Flemke, K. (2009). Triggering Rage: Unresolved Trauma In Women's Lives. *Contemporary Family Therapy*, 31(2), 123-139.

Foley, L. A. Ve Pigott, M. A. (2000). "Belief In A Just World And Jury Decisions In A Civil Rape Trial". *J Appl Soc Psychol*. 30(5),935-951. Doi:10.1111/J.1559-1816.2000.Tb02504.X

Fonagy, P., ve Target, M. (2003). *Psychoanalytic Theories: Perspectives From Developmental Psychopathology*. Whurr Publishers.

Frazier, P. A., ve Seales, L. M. (1997). Acquaintance Rape Is Real Rape.

Frese B, Moya M, Megías JI. (2004) Social Perception Of Rape How Rape Myth Acceptance Modulates The Influence Of Situational Factors. *J Interpers Violence*. 19, 143-161

Frese, B., Moya, M. Ve Megías, J. L. (2004). Social perception of rape: How rape myth acceptance modulates the influence of situational factors. *Journal Of Interpersonal Violence*, 19(2), 143-161.

Freud, A. (2004). Ben Ve Savunma Mekanizmaları. İstanbul: Metis Yayınları.

Freud, S. (1953). Three Essays On The Theory Of Sexuality (1905). In *The Standard Edition Of The Complete Psychological Works Of Sigmund Freud, Volume VII (1901-1905): A Case Of Hysteria, Three Essays On Sexuality And Other Works* (Pp. 123-246).

Freud, S. (2018). Psikopatoloji Üzerine, Histerik Fanteziler, Paranoya, Ketlemeler, Semptomlar Ve Kaygı. Ankara: Öteki Yayınları

Froggett, L., ve Trustram, M. (2014). Object relations in the museum: A psychosocial Perspective. *Museum Management And Curatorship*, 29(5), 482-497.

Gabbard, G. O. (2017). *Long-Term Psychodynamic Psychotherapy: A Basic Text*. American Psychiatric Pub.

Geçtan, E. (2003). Psikodinamik Psikiyatri Ve Normaldışı Davranışlar. İstanbul: Metis Yayınları

Girard, A. L. Ve Senn, C. Y. (2008). The role of the new “Date rape drugs” İn attributions about date rape. *Journal Of Interpersonal Violence*, 23(1), 3-20.

Gola, H., Engler, H., Schauer, M., Adenauer, H., Riether, C., Kolassa, S., ... ve Kolassa, It (2012). Tecavüz tecavüz yaşantısı olanları, travma hatırlatıcılarına artan kortizol tepkileri gösteriyor: Savaş ve işkenceyle ilgili tssb'si olan bireylerde bir çalışma. *Psikonöroendokrinoloji* , 37 (2), 213-220.

Goldenberg, H., ve Goldenberg, I. (2008). Family Therapy: An Overview . Belmont, Ca: Thomson Brooks.

Gomez, L. (1997). *An Introduction To Object Relations*. Nyu Press.

Göka E, Demirel N, Özbay H (1993) “Sheldon Cashdan ve nesne ilişkileri terapisi”, *Türk Psikiyatri Dergisi*, Vol. 4, No. 3, Ss. 224- 228.

Gölge, Z. B. (2005). “Cinsel Travma Sonrası Oluşan Ruhsal Sorunlar”. *Nöropsikiyatri Arşivi*. 42(1-2-3-4),19-28.

Göregenli, M. “Şiddet Ve İşkencenin Meşrulaştırılması Sürecinin Sosyal Psikolojik Arka Planı”, İzmir, 2012.

Gray Nb, Palileo Gj, Johnson Gd. (1993) Explaining Rape Survivor Blame: A Test Of Attribution Theory. *Sociological Spectrum*, Mid-South Sociological Association, 13(4), 377-392.

Griffin, M. G., Resick, P. A., ve Mechanic, M. B. (1994, November). Psychophysiological And Nonverbal Assessment Of Peritraumatic Dissociation İn Rape Survivors. In *10th Annual Meeting Of The International Society For Traumatic Stress Studies, Chicago, Il.*

Grubb, A. Ve Harrower, J. (2008). “Attribution Of Blame İn Cases Of Rape: An Analysis Of Participant Gender, Type Of Rape And Perceived Similarity To The Survivor”. *Aggress Violent Behav.* 13:396–405. Doi:10.1016/J.Avb.2008.06.006

Grubb, A. Ve Turner, E. (2012). “Attribution Of Blame İn Rape Cases: A Review Of The İmpact Of Rape Myth Acceptance, Gender Role Conformity And Substance Use On Survivor Blaming”. *Aggress Violent Behav.* 17:443–452. Doi:10.1016/J.Avb.2012.06.002

Grubb, A., ve Turner, E. (2012). Attribution Of Blame İn Rape Cases: A Review Of The İmpact Of Rape Myth Acceptance, Gender Role Conformity And Substance Use On Survivor Blaming. *Aggression And Violent Behavior*, 17(5), 443-452.

Gruber, Aya (December 2016). "Consent Confusion". *Cardozo Law Review*. 38 (2): 415–458. Retrieved March 20, 2017.

Hayes, R.M., Lorenz, K. Ve Bell, K.A. (2013). “Survivor Blaming Others: Rape Myth Acceptance And The Just World Belief”. *Fem Criminol.* 8(3), 202–220. Doi:10.1177/1557085113484788

Hecker, A. P. (2009). Özne olarak anne/öteki psikanalitik kuramda bir eksik. *Psikanaliz Yazıları*, 19, 51-63.

Holmes, M. M., Resnick, H. S., Kilpatrick, D. G., ve Best, C. L. (1996). Rape-related pregnancy: Estimates and descriptive characteristics from a national sample of women. *American Journal Of Obstetrics And Gynecology*, 175(2), 320-325.

Hughes, J. M. (1990). *Reshaping The Psychoanalytic Domain: The Work Of Melanie Klein, Wrd Fairbairn, And Dw Winnicott*. Univ Of California Press.

Idisis, Y., David, S.B. Ve Nachum, E. B. (2007). "Attribution Of Blame To Rape Survivors Among Therapists And Non-Therapists". *Behav Sci Law*. 25, 103-120. Doi:10.1002/Bsl.72

İnan F. Ş, Duman Z. Ç., Sarı A, (2021) "Şizofreni hastalarının ebeveynlerinin damgalanma deneyimleri: Kalitatif araştırma" *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi* 12(1),59-66 DOI: 10.14744/phd.2020.25901

Idisis, Y.Ve Edoute, A. (2017). Attribution of blame to rape survivors and offenders, and attribution of severity in rape cases: Non-therapists and survivor and offender therapists. *International Review Of Survivorology*, 23(3), 257-274.

Işık İ.G. (2008). Object Relations, Perceived Parental Rearing Styles, And Defense Mechanisms İn Relation To Personality Traits And Symptoms Of Personality Disorders. The Degree Of Doctor Of Philosophy. Social Sciences Middle East University, Department Of Psychology, May, 2016, P.32-35

Jacobs, M. (1995). *Dw Winnicott*. Sage. 1-176

Jacobson, E. (1964). *The Self And The Object World*. International Universities Pres

Jina, R., ve Thomas, L. S. (2013). Health Consequences Of Sexual Violence Against Women. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 27(1), 15-26.

Jones, H. (2006). Book Review: Controversial, Distasteful Or Necessary? Let's Talk About Rape. *European Journal Of Women's Studies*, 13(2), 172-174.

Kabir, M. M., Dehghani, M., ve Kiamanesh, A. (2014). Study Of The Relationship Between Object Relations And Defense Mechanisms With Marital Satisfaction.

Kalbfleisch, P. J., ve Cody, M. J. (Eds.). (2012). *Gender, Power, And Communication In Human Relationships*. Routledge.

Kaya A., Bozkurt B., (2017), “Kadercilik eğilimi ile özyeterlik inancı ve savunma mekanizmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi”, *Ege Eğitim Dergisi*, C 18, S 1, S: 124-145.

Kellner, R. (1990). Somatization. theories and research. *The Journal Of Nervous And Mental Disease*, 178(3), 150–160

Kennedy, K. M. (2012). The relationship of survivor injury to the progression of sexual crimes through the criminal justice system. *Journal Of Forensic And Legal Medicine*, 19(6), 309-311.

Kernberg, O. (1999). Sınır Durumlar Ve Patolojik Narsisizm. (Çev. Mustafa Atalay). İstanbul: Metis Yayınları

Kernberg, O. F. (1988). Object Relations Theory In Clinical Practice. *The Psychoanalytic Quarterly*, 57(4), 481-504.

Kernberg, O. F. (1995). *Object Relations Theory And Clinical Psychoanalysis*. Jason Aronson.

King, P., ve Steiner, R. (2005). *The Freud-Klein Controversies 1941-45*. Routledge.

Klein M (1946) “Notes On Some Schizoid Mechanisms”, *Int J Psychoanal*, 27,99-110.

Klein, M. (2014). Haset Ve Şükran (Çev. Yavuz Erten, Orhan Koçak). İstanbul: Metis Yayınları

Kleinke Cl, Meyer C. Evaluation Of Rape Survivor By Men And Woman With High And Low Belief In A Just World. *Psychol Women Q*. 1990;14(3),343-340.

Koon-Magnin, S., ve Ruback, R. B. (2013). The perceived legitimacy of statutory rape laws: The effects of survivor age, perpetrator age, and age ppan. *Journal Of Applied Social Psychology*, 43(9), 1918-1930.

Koss, M. P, ve Harvey, M. R. (1991). *The Rape Survivor: Clinical And Community Interventions* (2nd Ed.). Newbury Park, Ca: Sage

Koss, M. P, Gidycz, C. J., ve Wisniewski, N. (1987). The scope of rape: Incidence and prevalence of sexual aggression and survivorization in a national sample of higher education students. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 55, 162-170.

Koss, M.P., Dinero, T., Seibel, C., ve Cox, S. (1988). Stranger And Acquaintance Rape: Are There Differences In The Survivor's Experience? *Psychology Of Women Quarterly*, 12, 1-24.

Krahé, B., Bieneck, S., ve Scheinberger-Olwig, R. (2007). Adolescents' sexual scripts: Schematic representations of consensual and nonconsensual heterosexual interactions. *Journal Of Sex Research*, 44(4), 316-327.

Kulick, D. (2003). No. *Language & Communication*.

Le Saux, F. (2005). Corinne Saunders. *Rape And Ravishment In The Literature Of Medieval England*. Cambridge, Boydell & Brewer, 2001. *Cahiers De Civilisation Médiévale*, 48(189), 91-92.

Leiman, M. (1992). The concept of sign in the work of Vygotsky, Winnicott and Bakhtin: Further integration of object relations theory and activity theory. *British Journal Of Medical Psychology*, 65(3), 209-221.

Lerner Pm, Van-Der Keshet Y. (1995) A note on the assessment of idealization. *The Journal Of Personality Assessment*, 65(1) ,77-90.

Lerner, M. J. (1965). "Evaluation Of Performance As A Function Of Performer's Reward And Attractiveness". *J Pers Social Psychol* 1(4),355-360. Doi:10.1037/H0021806

Levin, R. J., ve Van Berlo, W. (2004). Sexual arousal and orgasm in subjects who experience forced or non-consensual sexual stimulation—a review. *Journal Of Clinical Forensic Medicine*, 11(2), 82-88.

Long, J. G. (2016). Introducing Expert Testimony To Explain Survivor Behavior İn Sexual And Domestic Violence Prosecutions.

Mahler, M. S. (1952). On childy psychosis and schizophrenia: Autistic and symbiotic infantile psychoses. *The Psychoanalytic Study Of The Child*, 7(1), 286-305.

Mahler, M. S. (1963). Thoughts about development and individuation. *The Psychoanalytic Study Of The Child*, 18(1), 307-324.

Mahler, M. S. (1971). A study of the separation-individuation process: And its possible application to borderline phenomena in the psychoanalytic situation. *The Psychoanalytic Study Of The Child*, 26(1), 403-424.

Mahler, M. S. (1972). On the first three subphases of the separation-individuation process. *International Journal Of Psycho-Analysis*, 53, 333-338.

Mahler, Ms, Pine, F. Ve Bergman, A. (2018). *İnsan Bebeğinin Psikolojik Doğumu: Simbiyoz Ve Bireyleşme*. Routledge.

Maier, S. L. (2008). "'I have heard horrible stories...': rape survivor advocates' perceptions of the resurvivorization of rape survivors by the police and medical system". *Violence Against Women*. 14 (7), 786–808

Malone, J., Cohen, S., Liu, S., Vaillant, G., ve Waldinger, R. (2013). “Adaptive Midlife Defense Mechanisms And Late-Life Health”. *Personality And Individual Differences*, 55: 85–89.

Markovchick, V. J. (2010). *Emergency Medicine Secrets E-Book*. Elsevier Health Sciences.

Mason, F., ve Lodrick, Z. (2013). Psychological Consequences Of Sexual Assault. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 27(1), 27-37.

Masterson, J. F. (2010). Gerçek Kendilik. *İstanbul: Litera Yayıncılık*.

May R. (2000) Kendini Arayan İnsan. İstanbul: Kuraldışı Yayınları.

Mclean, I. A. (2013). The Male Survivor Of Sexual Assault. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 27(1), 39-46.

McWilliams, N. (2013). Psikanalitik Tanı: Klinik Süreç İçinde Kişilik Yapısını Anlamak (1.Basım, İkinci Edisyon; E. Kalem, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları (1994)

Mitchell Stephan A. (1981) The Origin And Nature Of The "Object" İn The Theories Of Klein And Fairbairn, Contemporary Psychoanalysis, 17, P.374-398.

Mitchell, S. A., ve Black, M. J. (2016). *Freud And Beyond: A History Of Modern Psychoanalytic Thought*. Hachette Uk.

Moyano, N., Monge, F. S.ve Sierra, J. C. (2017). Predictors Of Sexual Aggression İn Adolescents: Gender Dominance Vs. Rape Supportive Attitudes. The European Journal Of Psychology Applied To Legal Context, 9(1), 25-31.

Murnen, S. K., Wright, C.ve Kaluzny, G. (2002). If “Boys Will Be Boys,” Then Girls Will Be Survivors? A Meta-Analytic Review Of The Research That Relates Masculine İdeology To Sexual Aggression. Sex Roles, 46(11-12), 359-375.

Ness, L. A. (2008). A Study Of Object Relations Among Self-Injuring And Non-Injuring College Students, University Of Tennessee, , Knoxville, Aralık 2008 P.44-50, Mahler M, Pine F, Bergman A. (1975). The Psychological Birth Of The Human İnfant. New York:

Ogden, T. (2005). *This Art Of Psychoanalysis: Dreaming Undreamt Dreams And Interrupted Cries*. Ny: Routledge. (P. 27).

Ogden, T. H. (2010). Why read Fairbairn *The İnternational Journal Of Psychoanalysis*, 91(1), 101-118.

OK, M. Ç., ve TEKİZOĞLU, FY Tecavüz Empati Ölçeği ve Saldırgan Formlarının Türkçeye Uyarlanması: Şekerlik ve Güvenirlik Analizleri.

Okray, Z. (2018). Türk basınında kadına yönelik tecavüz haberlerinin eleştirel söylem çözümlemesi modeliyle incelenmesi. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 21(1), 190-238.

Özakkaş, T. (2017). Bütüncül Psikoterapi (9. Bs). İstanbul: Litera Yayıncılık.

Özakkaş, T. (2018). Alan kuramının diğer psikanalitik kuramlarla ilişkisi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 1(2), 1-28.

Özgüven İe. Ailede İletişim ve Yaşam, Pdrn Yayınları, Ankara, 2001.

Öztürk M. Orhan, ve Uluşahin Aylin. (2011). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.

Öztürk, M. (2008). Psikanaliz ve Psikoterapi (4. Baskı). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri

Pala, A. (2008). Öğretmen adaylarının empati kurma düzeyleri üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 13-23.

Palombo, J., Bendicsen, H. K., ve Koch, B. J. (2009). *Guide To Psychoanalytic Developmental Theories*. New York: Springer.

Parker, S. (2008). Winnicott's object relations theory and the work of the holy spirit. *Journal Of Psychology And Theology*, 36(4), 285-293.

Pauwels, B. G. (2002). *Blaming The Survivor Of Rape: The Culpable Control Model Perspective*. The University Of Iowa.

Pawlaczyk, M., Siembida, J., Balaj, K., ve Rajewska-Rager, A. (2020). The Assessment of Stress Level, Anxiety, Depressive Symptoms, and Defense Mechanism Among Polish and English Medical Students. *Annals of General Psychiatry*, 19, 29.

Payne, D. L., Lonsway, K.A. ve Fitzgerald, L. F. (1999). “Rape Myth Acceptance: Exploration Of Its Structure And Its Measurement Using The Illinois Rape Myth Acceptance Scale”. *J Res Pers*. 22, 27-68. Doi:10.1006/Jrpe.1998.2238

Pérez-Gómez, A., ve Pelletier, L. (1997). *Architectural Representation And The Perspective Hinge* (P. 89). Cambridge, Ma: Mit Press.

Petrak, J., ve Hedge, B. (Eds.). (2003). *The Trauma Of Sexual Assault: Treatment, Prevention And Practice*. John Wiley & Sons.

Rando, R. A., Rogers, J. R. Ve Brittan-Powell, C. S. (1998). "Gender Role Conflict And College Men's Sexually Aggressive Attitudes And Behavior". *J Ment Health Couns.* 20, 359– 369.

Rogers, C. R. ve Akkoyun, F. (2019). Empatik olmak, değeri anlaşılmamış bir varoluş şeklidir *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 16 (1), 103-124. DOI: 10.1501/ 00000000929

Russel Bl, Trigg Ky. Tolerance Of Sexual Harassment: An Examination Of Gender Differences, Ambivalent Sexism, Social Dominance, And Gender Roles. *Sex Roles.* 2004;50(7/8):565-573

Russel, B. L. Ve Trigg, K. Y. (2004). "Tolerance Of Sexual Harassment: An Examination Of Gender Differences, Ambivalent Sexism, Social Dominance, And Gender Roles". *Sex Roles.* 50(7/8), 565-573.

Sakızcıoğlu, S. (2019) Evlilik İçi Tecavüzün İncelenmesi. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sansone, R. A., ve Sansone, L. A. (2010). Gratitude And Well Being: The Benefits Of Appreciation. *Psychiatry (Edgmont)*, 7(11), 18.

Saunders, C. J. (2001). *Rape And Ravishment In The Literature Of Medieval England*. Boydell & Brewer.

Schalin, L. J. (1995). On Autoerotism And Object Relations In The Psycho-Sexual Development: Some Viewpoints On Freud's Drive Theories. *The Scandinavian Psychoanalytic Review*, 18(1), 22-40.

Schulhofer, S. J. (2017). Reforming The Law Of Rape. *Law & Ineq.*, 35, 335.

Schultz, C. R., Ford, H. R., Cassidy, L. D., Shultz, B. L., Blanc, C., King-Schultz, L. W., ve Perry, H. B. (2007). Development of a hospital-based trauma registry in haiti: an approach for improving injury surveillance in developing and resource-poor settings. *Journal Of Trauma And Acute Care Surgery*, 63(5), 1143-1154.

Seiji K. (2013). *Physical And Emotional Abuse Triggers, Short And Long-Term Consequences And Prevention Methods*. Hauppauge, New York

WHO (2002). *Sexual Violence Chapter 6" (Pdf)*. Retrieved 5 December 2015.

Sheldon, J.P. Ve Parent, S. L. (2002). "Clergy's Attitudes And Attributions Of Blame Toward Female Rape Survivors". *Violence Against Women*. 8(2),233-256.

Smith, C. A., ve Frieze, I. H. (2003). Examining rape empathy from the perspective of the survivor and the assailant. *Journal Of Applied Social Psychology*, 33(3), 3476-498.

Smith, R.E., Keating, J. P., Hester, R. K. Ve Mitchell, H. E. (1976). "Role And Justice Considerations İn The Attribution Of Responsibility To A Rape Survivor".

Spielman, R. (2002). The Ego And The Mechanisms Of Defence. *Aust N Z J Psychiatry*, 36,430–434.

Stewart, H., Elder, A., ve Gosling, R. (1996). *Michael Balint: Object Relations Pure And Applied* (Vol. 25). Psychology Press.

Suarez, E. Ve Gadalla, T. M. (2010). Stop blaming the survivor: a meta-analysis on rape myths. *Journal Of Interpersonal Violence*, 25(11), 2010-2035.

Sullivan, H. S. (1930). The onset of schizophrenia. *American Journal Of Psychiatry*, 84(1), 105-134.

Summers, F. (1994). Object Relations Theories And Psychopathology: A Comprehensive Text. London: The Analytic Press.

Sutherland, J. D. (1980). The british object relations theorists: Balint, Winnicott, Fairbairn, Guntrip. *Journal Of The American Psychoanalytic Association*, 28(4), 829-860.

Şar, V. Coğul kişilik kavramı ve dissosiyatif bozukluklar. *Psikiyatri Dünyası Dergisi*. 4, 7-11.

Tarrant, M., Dazeley, S., ve Cottom, T. (2009). Social categorization and empathy for outgroup members. *British Journal Of Social Psychology*, 48(3), 3427-446

- Taşkın, E. O., Yüksel, E. G., ve Özmen, E. (2009). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinde ayrılma bireyleşme özellikleri ve depresyon ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10(3), 174-180.
- Tchen, C. M. (1983). Rape Reform And A Statutory Consent Defense. *J. Crim. L. & Criminology*, 74, 1518.
- Ticho, E. A. (1978). Harry Stack Sullivan And Object Relations. *Psychiatry*, 41(2), 141-150.
- Topcu, M. (2016). Ayrılma ve bireyleşme: Nesne ilişkileri üzerine terapötik uygulama. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 3(2), 17-28.
- Tuttman, S. (1985). Edith Jacobson's major contributions to psychoanalytic theory of development. *American Journal Of Psychoanalysis*, 45(2), 135-147.
- Tüzün, O., ve Sayar, K. (2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.
- Uluç, S., Tüzün, Z., Haselden, M., ve Erbaş, S. P. (2015). Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin (BORTTI) Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 18, 112-23.
- Vaillant, G. (1971). Theoretical Hierarchy Of Adaptive Ego Mechanisms. *Archives Of General Psychiatry*, 24, 107-118
- Vaillant, G. (1992). The Historical Origins And Future Potential Of Sigmund Freud's Concept Of The Mechanisms Of Defence. *The International Review Of Psychoanalysis*, 19, 35-50
- Vaillant, G. E. (2000). Adaptive Mental Mechanisms. Their Role In A Positive Psychology. *The American Psychologist*, 55(1), 89-98
- Vatandaş C. Toplumsal Cinsiyet Ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. *Sosyoloji Konferansları*, 2007; 35, 29-56.
- Watson Dc, Sinha Bk. (1998) Gender, age, and cultural differences in the defense style questionnaire-40. *Journal Of Clinical Psychology*, 54(1), 67-75.

Werman Ds. (1983) Suppression as a defense. *Journal Of The American Psychoanalytic Association*, 31(S), 405-415

West, A. E. Yetişkin Bağlanma Stillerinin Savunmamekanizmaları Ve Yaşam Doyumuyla İlişkilerinin İncelenmesi. İstanbul: Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi., 2018.

Whitty Mt. (2003) Coping And Defending: Age Differences İn Maturity Of Defence Mechanisms And Coping Strategies. *Aging & Mental Health*, 7(2), 123–132

Winnicott, D. W. (1945). Physical therapy in mental disorder. *British Medical Journal*, 2(4433), 901.

Winnicott, D. W. (1960). Counter-transference. part 111. *British Journal Of Medical Psychology*.

Winnicott, D. W. (1986). The theory of the parent-infant relationship. *Essential Papers On Object Relations*, 233-253.

Wolff, C. (1994). Rapists And Condoms; Is Use A Cavalier Act Or A Way To Avoid Disease And Arrest?. *The New York Times*.

World Health Organisation (2005). Multi-Cultural Study On Women's Health And Domestic Violence Against Women. Summary Report.

Yancı, F., ve Polat, A. Ö. (2019). Tecavüze ilişkin tutumların tecavüz mitleri, adil dünya inancı, cinsiyet rolleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1(18), 31-50.

Yavuzer, H. (2011). Ana-Baba ve Çocuk. (22. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yılmaz, N., Gençöz, T., ve Ak, M. (2007). Savunma Biçimleri Testi'nin psikometrik özellikleri: güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 244-253.

Tezler

Atılgan, I. (2020). *Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkiler İle İlgili Akılcı Olmayan İnançlarının Nesne İlişkileri Ve Gerçeği Değerlendirme Boyutları Ve İlişki*

Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi SBE.

Çelik Ö. (2008). *Ataerkil Sistem Bağlamında Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Benimsenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi SBE.

Çelik-Ok, M. (2019) *Kadının Yaşam Tarzının Ve Cinsiyet Kalıpyargılarının Etkinleştirilmesinin Tecavüze Uğrayan Kadının Suçlanması ve Ahlaki Öfke Üzerindeki Etkisi.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.

Epözdemir, H. (2014). *Seri Evlilik Yapan Bireylerin İlk Ve İkinci Evliliğini Yapmış Bireyler İle Nesne İlişkileri, Yansıtmacı Özdeşleşim, Savunma Mekanizmalarının Düzeyi, Psikolojik Belirtiler Ve İlişki Doyumuaçısından Karşılaştırılması.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.

Gelbul, S. (2021). *Yetişkin Bireylerde Nesne İlişkileri Ve Somatizasyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Okan Üniversitesi SBE.

Genç G. (2020), *Çift İlişkisinde Evlilik Uyumunun Nesne İlişkilerivebağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi SBE.

Gençoğlu, Ç. H. (2019). *Bireylerin Bağlanma Stillerinin Kullanılan Savunma Mekanizmaları Ve Sosyodemografik Değişkenler İle İlişkilerinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Okan Üniversitesi SBE.

Kalem, E. (1999). *Ego Savunma Mekanizmaları Testinin Türkçe Formu Dil Eş Değerliliği, Güvenilirlik Ve Geçerlilik Çalışması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE.

Koçak, Ş. (2019). *Yetişkinlerin Yalnızlık Düzeyleri Ve Benlik Algıları İle Nesne İlişkileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi SBE.

Mamur, B. (2020). *Yetişkin Bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi SBE.

Nebioğlu G. (2015). *Farklı Cinsiyet Kimliği Ve Cinsel Yönelimler İle Adil Dünya İnancı Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE.

Okyay D, (2013). *Effects Of Object Relational Level And Affective Tone Of Early Relationships On Affective Characteristics Of Female Sexuality And Sexual Attitudes: An Early Adulthood Sample*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi SBE.

Tabakcı, A. (2014). *Majör Depresyonda Antidepresanların Mizaç, Karakter Ve Savunma Mekanizmaları Üzerine Etkileri*. Yayınlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi. İstanbul: Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim Ve Araştırma Hastanesi.

Taşkent, A. (2010). *Alkol ve/veya Madde Bağımlıları ile Bağımlılığı Olmayan Bireylerin Savunma Mekanizmaları Açısından Karşılaştırılması, Çocukluk Çağı Travmaları, Disosiyatif Yaşantılar ve Bağımlılık Şiddetinin Savunma Mekanizmaları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul: Maltepe Üniversitesi SBE.

Tatar, Ç. (2021). *Erken Dönem Uyumsuz Şemalar İle Nesne İlişkilerinin Çocukluk Çağı Travmaları Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi SBE.

Yancı-Sağlam, F. (2019) *Tecavüze İlişkin Tutumların Tecavüz Mitleri, Adil Dünya İnancı, Cinsiyet Roller ve Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Yaşar, Ö. (2014). *Yetişkin Yakın İlişkilerde Bağlanma Stilleri İle Kullanılan Savunma Mekanizmaları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi SBE.

Yurtseven, F. (2010). “Ötekiyleyken Ben” Temsilleri Ve Savunma Mekanizmaları Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul: Bilgi Üniversitesi SBE.

7. EKLER

Ek 1 Bilgilendirilmiş Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma İstanbul Arel Üniversitesi Klinik Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Fulya Nur Benlevi'nin tez çalışması kapsamında Doktor Öğretim Üyesi Ahmet Sapancı danışmanlığında yürütülmektedir.

Çalışmanın amacı tecavüz olgusunda kurulan empatinin bireylerin içsel dinamikleri ile ilişkisini incelemektir. Soruların hiçbir doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Lütfen her soruya kendi düşünceleriniz doğrultusunda eksiksiz doldurunuz. Boş bırakılan soruların olduğu formlar çalışmaya dahil edilemeyeceği için tüm soruları cevaplamanız çalışma açısından oldukça önemlidir.

Çalışmaya katılım gönüllülük esasına bağlı olup çalışmaya katılmaya onay verdikten sonra herhangi bir nedenden ötürü çalışmadan çıkmak istediğiniz takdirde istediğiniz zaman çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Çıktığınız takdirde formunuz çalışmada kullanılmayacaktır. Cevaplarınız yardımıyla toplanan veriler yalnızca bilimsel amaçla değerlendirilecek olup, diğer şahıslarla kesinlikle paylaşılmayacaktır. Katılımcılardan kimlik belirleyici bilgiler istenmemektedir.

Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Uzman Psikolog Fulya Nur Benlevi

İletişim ve sorularınız için;

Fulyabenlevi95@gmail.com

Onaylıyorum

☐

EK 2 Demografik Bilgi Formu

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Yaşınız:

18-24

25-44

45-64

65 yaş ve üzeri

Cinsiyetiniz:

Kadın

Erkek

Eğitim Durumunuz:

Okuma – yazma

İlkokul mezunu

Ortaokul mezunu

Lise mezunu

Üniversite mezunu

Yüksek lisans mezunu

Doktora mezunu

Medeni Durumunuz:

Evli

Bekar

Eşi vefat etmiş

Boşanmış

Çocuğunuz var mı?

Kız

Erkek

Hem kız hem erkek

Yok

Ek 3 Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği

BELL NESNE İLİŞKİLERİ VE GERÇEĞİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ (BORRTI)

Her bir maddeyi dikkatlice okuyun. Daha sonra sizin yanıtınız olan harfi daire içine alın. Eğer madde içinde söz edilen durum sizin için doğruysa **Doğru** sütununda yer alan **D** harfini daire içine alın. Eğer madde içinde söz edilen durum sizin için doğru değilse **Yanlış** sütununda yer alan **Y** harfini içine alın. Her bir madde için sadece bir tane harfi daire içine alın. Hiç atlamadan tüm maddeleri yanıtlayın.

Madde	Doğru	Yanlış
1. En az bir tane tutarlı ve doyurucu ilişkim var.	D	Y
2. Bazen içime şeytan girmiş olduğunu düşünürüm.	D	Y
3. Eğer biri benden hoşlanmazsa o kişiye iyi davranmak için her zaman daha fazla uğraşırım.	D	Y
4. Sonsuza kadar inzivaya çekilmek isterdim.	D	Y
5. Genellikle bazı şeylerin gerçekten mi olduğuna yoksa rüyada mı gerçekleştiğine karar vermekte zorlanırım.	D	Y
6. Birdenbire içime kapanabilir ve haftalarca kimseyle konuşmayabilirim.	D	Y
7. Algılarım doğru olmasa da, bunun hemen farkına varırım ve kendimi kolayca düzeltebilirim.	D	Y
8. Genellikle bana en yakın olanları eninde sonunda incitirim.	D	Y
9. Alkol ya da esrar kullanmak zihnimi öylesine şiddetli etkileyebilir ki, neyin gerçek olduğundan emin olamayabilirim.	D	Y
10. İnsanların üzüntülerini kontrol etme becerilerinin ya çok az olduğuna ya da hiç olmadığına inanırım.	D	Y
11. Çevremdekiler bana bir yetiştikenden çok, çocukmuşum gibi davranır.	D	Y
12. Halüsinasyonlar (aslında var olmayan şeyler görme ya da duyma) yaşarım.	D	Y
13. İyi tanıdığım biri uzaklara giderse, onu özleyebilirim.	D	Y
14. Aile ilişkilerimi bozmadan evdeki anlaşmazlıklarla uğraşabilirim.	D	Y
15. Günlerce gerçeklikle bağlantımın koptuğunu hissederim.	D	Y
16. Eleştirilmeye karşı son derece hassasım.	D	Y
17. İnsanlar üzerinde güç kullanmaktan gizli bir zevk duyarım.	D	Y
18. Bazen istediğimi elde etmek için hemen hemen her şeyi yaparım.	D	Y
19. Gizemli güçlere sahibim.	D	Y
20. Bana yakın olan biri tüm dikkatini bana vermediğinde, çoğu kez kendimi incinmiş ve reddedilmiş hissederim.	D	Y
21. Genellikle, yeni bir durumu hızlıca değerlendirebilirim.	D	Y
22. Eğer biriyle yakınlaşmaya başlarsam ve bu kişi güvenilmez biri çıkarsa, olaylar bu hale geldiği için kendimden nefret edebilirim.	D	Y
23. Hemen hemen hiçbir zaman gerçeklik algımın doğruluğundan şüphe etmek için bir nedenim yoktur.	D	Y
24. Kendi duygularımı bilirim.	D	Y
25. Birine yakınlaşmak benim için zordur.	D	Y

26. Cinsel yaşamım tatmin edicidir.	D	Y
27. Bana karşı düzenlenen bir komplo var.	D	Y
28. Başkalarının benden beklediği gibi biri olmaya çalışırım.	D	Y
29. Bir ilişki ne kadar kötüye giderse gitsin, ona asılırım.	D	Y
30. Bir dış güç tarafından düşüncelerimin benden alınıp götürüldüğünü hissederim.	D	Y
31. Olaylar/durumlar hakkında genellikle güçlü fikirlerim yoktur.	D	Y
32. Çevremdekiler üzerinde hiçbir etkim yoktur.	D	Y
33. Kendi isteğim dışında konuşmaya veya hareket etmeye zorlanan bir robot olduğumu hiss ediyorum.	D	Y
34. İnsanlar, onları görmediğimde yoktur.	D	Y
35. Sıklıkla insanların davranışlarından gerçekte olmayan şeyler çıkarırım.	D	Y
36. Hayatta çok incitildim.	D	Y
37. En derin duygularımı paylaşabildiğim ve benimle böyle duygularımı paylaşan biri var.	D	Y
38. Bana karşı bir komplo kurulduğuna inanıyorum.	D	Y
39. Ne kadar kaçınmaya çalışırsam çalışayım, en önemli ilişkilerimde aynı zorluklar ortaya çıkar.	D	Y
40. Takip ediliyorum.	D	Y
41. Biriyle tamamen “bir” olmak için güçlü bir istek duyarım.	D	Y
42. Hangi ay ya da yılda olduğumuzdan emin değilim.	D	Y
43. Genellikle doğru şeyleri söyleyebilirim.	D	Y
44. İlişkilerde, karşımdaki kişiyle sürekli bir arada olmadığım sürece tatmin olmam.	D	Y
45. Bedenim çeşitli yerlerinde açıklayamadığım garip hisler duyarım.	D	Y
46. Başkaları tarafından incitilmemenin tek yolu, bağımsız olmaktır.	D	Y
47. İnsanları çok iyi tartarım.	D	Y
48. Karşı cinsten olanlarla ilişkileri hep aynı şekilde sonuçlanır.	D	Y
49. Başkaları sık sık beni aşağılamaya çalışır.	D	Y
50. Diğer insanların duyamıyormuş gibi görüldüğü sesleri duyabilirim.	D	Y
51. Kendi duygularımla teması nadiren kaybederim.	D	Y
52. Benim yerime kararlarımı vermeleri için genellikle başkalarına bel bağlarım.	D	Y
53. Gerçekten tanıyor olmasam da, insanların, mekanların ya da nesnelerin bana tanıdık geldiğine inandığım sık olur.	D	Y
54. Birine güvendiğimde genellikle pişman olurum.	D	Y
55. Bana yakın birine kızdığım zaman, bunu ayrıntılarıyla konuşabilirim.	D	Y
56. Düşüncelerim yayınlandığı için diğer insanlar benim ne düşündüğümü bilir.	D	Y
57. İnsanlar, kabul etse de etmese de genellikle bana kızgındırlar.	D	Y
58. İstedikimi almanın en iyi yolu başkalarını ustaca idare etmektir.	D	Y
59. Etrafımda karşı cinsten birileri varken genellikle kendimi gergin hiss ederim.	D	Y
60. Bazen bedenimin karşı cinse dönüştürüldüğünü hiss ederim.	D	Y

61. Bir şeylerin dışında bırakılacağımdan sık sık kaygı duyarım.	D	Y
62. Herkesi memnun etmem gerektiğini hissedirim aksi taktirde beni reddedebilirler.	D	Y
63. Beni çok az tanıyan insanlar ne zaman isteseler düşüncelerimi okuyorlar.	D	Y
64. Bazen rüyalarım o kadar canlı olur ki uyandığım zaman gerçekten yaşanmış gibi gelir.	D	Y
65. Kendimi kapatıp birkaç ay kimseyle görüşmem.	D	Y
66. Hayatımdaki önemli insanlar tarafından olası reddedilmelere karşı duyarlıyım.	D	Y
67. Sıklıkla diğer insanların zalimliğinin kurbanı olurum.	D	Y
68. Arkadaş edinmek benim için sorun değildir.	D	Y
69. Lanetlenmiş bir insan olduğuma inanırım.	D	Y
70. Karşı cinsten olanlarla nasıl tanışılacağı ya da konuşulacağını bilmem.	D	Y
71. Bana yakın olan birine istediğim bir şeyi yaptıramadığımda, kızgın ya da incinmiş hissedirim.	D	Y
72. Düşünce ve davranışlarım hakkında sürekli yorum yapan, başkalarının duymadığı sesler duyarım.	D	Y
73. Yalnız bir yaşam sürmek benim kaderimdir.	D	Y
74. Bana ait olmayan şeyleri düşünmemeye ya da dürtülere sahip olmama zorlayan, kendi dışımda bazı güç ve etkilerin kontrolü altındayım.	D	Y
75. Duygu durumum, olayları/durumları nasıl gördüğümü etkiler.	D	Y
76. İnsanlar birbirine karşı asla dürüst değildir.	D	Y
77. Uykuya dalma ya da uyanma aşamasında olsam bile gerçek ve hayal olanı daima ayırt edebilirim.	D	Y
78. İlişkilere çok şey katar ve çok şey alırım.	D	Y
79. Yakında dünyanın sonunun geleceği hissine kapılıyorum.	D	Y
80. Karşı cinsten olanlarla tanışmak ya da konuşmaktan utanırım.	D	Y
81. Bir ilişkide benim için en önemli şey, diğer kişi üzerinde güç kullanmaktır.	D	Y
82. İyi bir yön duygum vardır ve yolumu hemen hemen hiç kaybetmem.	D	Y
83. Hoş olmayan tüm olayları görmezden gelmeye çalışırım.	D	Y
84. Açıklayamadığım kaygı duyguları yaşarım.	D	Y
85. Alkol ya da madde kullandığımda çevremdeki herkes bana zarar vermek istiyormuş gibi gelir.	D	Y
86. Kendi duygularıma o kadar çok dikkat ederim ki, başkalarının duygularını görmezden gelebilirim.	D	Y
87. Kendi mahalleimde olsam bile, sıklıkla nerede olduğumu bilmem.	D	Y
88. Hayatımdaki trajik olayların gerçekliğini kabul etmede zorlanırım, ailedeki birinin ölümü gibi.	D	Y
89. İyi bir annenin, çocuklarını daima memnun etmesi gerektiğine inanırım.	D	Y
90. Bazen sadece görmek istediğimi görürüm.	D	Y

Ek 4 Savunma Biçimleri Testi

SAVUNMA BİÇİMLERİ TESTİ (SBT-40)

Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup, bunların size uygunluğunu yan tarafında 1'den 9'a kadar derecelendirilmiş skala üzerinde seçtiğiniz dereceye çarpı şeklinde (X) işaretlemek suretiyle gösteriniz.

Örnek: Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

1- Başkalarına yardım etmek hoşuma gider, yardım etmem engellenirse üzülürüm.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

2- Bir sorunum olduğunda, onunla uğraşacak vaktim olana kadar o sorunu düşünmemeyi becerebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

3- Endişemin üstesinden gelmek için yapıcı ve yaratıcı şeylerle uğraşırım (resim, el işi, ağaç oyma).

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

4- Arada bir bugün yapmam gereken işleri yarına bırakırım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

5- Kendime çok kolay gülerim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

6- İnsanlar bana kötü davranmaya eğilimlidir.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

7- Birisi beni soyup paramı çalsa, onun cezalandırılmasını değil ona yardım edilmesini isterim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

8- Hoş olmayan gerçekleri, hiç yokmuşlar gibi görmezlikten gelirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

9- Süpermen’mişim gibi tehlikelere atılırım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

10- İnsanlara, sandıkları kadar önemli olmadıklarını gösterebilme yeteneğimle gurur duyarım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

11- Bir şey canımı sıktığında, çoğu kez düşüncesizce ve tepkisel davranırım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

12- Hayatım yolunda gitmediğinde bedensel rahatsızlıklara yakalanırım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

13- Çok tutuk bir insanımdır.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

14- Her zaman doğruyu söylemem.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

15- Sorunsuz bir yaşam sürdürmemi sağlayacak özel yeteneklerim var.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

16- Seçimlerde bazen haklarında çok az şey bildiğim kişilere oy veririm.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

17- Birçok şeyi gerçek yaşamımdan çok hayalimde özlerim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

18- Hiçbir şeyden korkmam.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

19- Bazen bir melek olduğumu, bazen de bir şeytan olduğumu düşünürüm.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

20- Kırıldığımda açıkça saldırgan olurum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

21- Her zaman, tanıdığım birinin koruyucu melek gibi olduğunu hissederim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

22- Bana göre insanlar ya iyi ya da kötüdürler.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

23- Patronum beni kızdırırsa, ondan hıncımı çıkarmak için ya işimde hata yaparım ya da işimi yavaşlatırım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

24- Her şeyi yapabilecek güçte, aynı zamanda son derece adil ve dürüst olan bir tanıdığım var.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

25- Serbest bıraktığımda, yaptığım işi etkileyebilecek olan duygularımı kontrol edebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

26- Genellikle, aslında acı verici olan bir durumun gülünç yanını görebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

27- Hoşlanmadığım bir işi yaptığımda başım ağrır.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

28- Sık sık, kendimi kesinlikle kızmam gereken insanlara iyi davranırken bulurum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

29- Hayatta, haksızlığı uğruyor olduğuma eminim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

30- Sınav ve iş görüşmesi gibi zor bir durumla karşılaşacağımı bildiğimde, bunun nasıl olabileceğini hayal eder ve başa çıkmak için planlar yaparım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

31- Doktorlar benim derdimin ne olduğunu hiçbir zaman gerçekten anlamıyorlar.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

32- Haklarım için mücadele ettikten sonra, girişken davrandığımdan dolayı özür dilemeye eğilimliyimdir.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

33- Üzüntülü veya endişeli olduğumda yemek yemek beni rahatlatır.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

34- Sık sık duygularımı göstermediğim söylenir.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

35- Eğer üzüleceğimi önceden tahmin edebilirsem, onunla daha iyi baş edebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

36- Ne kadar yakınırsam yakınayım, hiçbir zaman tahmin edici bir yanıt alamıyorum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

37- Yoğun duyguların yaşanması gereken durumlarda, genellikle hiçbir şey hissetmediğimi fark ediyorum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

38- Kendimi elimdeki işe vermek, beni üzüntülü veya endişeli olmaktan korur.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

39- Bir bunalım içinde olsaydım, aynı türden sorunu olan birini arardım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

40- Eğer saldırganca bir düşüncem olursa, bunu telafi etmek için bir şey yapma ihtiyacı duyarım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun.

Tecavüz Kurbanına Yönelik Empati Ölçeği

Lütfen aşağıdaki maddeleri dikkatlice okuyarak, verilen cümle tamamlandığında size en uygun olacak şekilde işaretleyiniz.

	1 Hiç Katılmıyorum	2	3	4	5 Tamamen Katılıyorum
1. Bir tecavüz kurbanının bakış açısını anlamanın kolay olduğunu düşünürüm.					
2. Gerçek bir tecavüz esnasında kurbanın nasıl hissedeceğini hayal edebilirim.					
3. Bir filmdeki tecavüz kurbanıyla gerçek anlamda benzer duygular içine girerim.					
4. Bir tecavüz kurbanının ne kadar çaresiz hissedebileceğini anlayabilirim.					
5. Kendi isteği dışında cinsel ilişkiye girmeye zorlanan birinin yaşadığı aşağılanmayı hissedebilirim.					
6. Birinin tecavüze uğradığını duyduğumda, o kişinin üzüntüsünü hissederim.					
7. Cinsel ilişkiye girmeye zorlanan birinin hissettiklerini anlamak zor değildir.					
8. Bir tecavüz kurbanının tecavüzü kanıtlamak için görülen bir dava süresince hissedeceği utanç ve aşağılanma ile empati kurabilirim.					
9. Tecavüze uğramış biriyle konuşursam, üzüleceğimi biliyorum.					
10. Bir tecavüz davası basına yansır, tecavüz kurbanının yaşayabileceği duygusal travmayı zihnimde canlandırabilirim.					
11. Bir tecavüz kurbanının neden uzun süre kötü hissettiğini anlayabilirim.					
12. Bir kişinin tecavüze uğradıktan sonra hissedeceği öfkeyi hayal edebilirim.					
13. Tecavüze uğrayan bir kişinin, dava sırasında ne kadar üzülebileceğini tahmin edebilirim.					
14. Bir tecavüz kurbanının, polisle muhatap olduğu zaman çekeceği duygusal eziyeti hissedebilirim.					

Tecavüz Suçlusuna Yönelik Empati Ölçeği

Lütfen aşağıdaki maddeleri dikkatlice okuyarak, verilen cümle tamamlandığında size en uygun olacak şekilde işaretleyiniz.

	1 Hiç Katılmıyorum	2	3	4	5 Tamamen Katılıyorum
1. Tecavüz eden birinin bakış açısını anlamanın kolay olduğunu düşünürüm.					
2. Gerçek bir tecavüz esnasında tecavüz eden kişinin nasıl hissedeceğini zihnimde canlandırabilirim.					
3. Bir filmdeki tecavüzcüyle gerçek anlamda benzer duygular içine girerim.					
4. Bir tecavüzcünün ne kadar güçlü hissedebileceğini anlayabilirim.					
5. Bir tecavüz olayını duyduğumda, tecavüzcünün hissettiklerini hayal edebilirim.					
6. Bir kişinin, bir başkasını cinsel ilişkiye zorlamasına neden olan duyguları anlamak zor değildir.					
7. Tecavüzle suçlanan biriyle konuşursam, onun kadar üzgün olacağımı biliyorum.					
8. Birini cinsel ilişkiye zorlamakla suçlanan bir kişinin yaşadığı aşağılanmayı hissedebilirim.					
9. Bir tecavüzcünün tecavüzü kanıtlamak için görülen bir dava süresince hissedeceği utanç ve aşağılanma ile empati kurabilirim.					
10. Tecavüzle suçlanan bir insanın hissedeceği öfkeyi hayal edebilirim.					
11. Bir tecavüz davası basına yansır, tecavüzle suçlanan kişinin yaşayabileceği duygusal travmayı hissedebilirim.					
12. Bir tecavüzcünün tecavüz sonrasında neler hissettiğini anlayabilirim.					
13. Tecavüzle suçlanan bir kişinin, dava sırasında ne kadar üzülebileceğini tahmin edebilirim.					
14. Tecavüzle suçlanan bir kişinin, polisle muhatap olduğu zaman çekeceği duygusal acıyı hissedebilirim.					

8. ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Fulya Nur Benlevi

Elektronik posta:

İletişim Adresi:

ORCID Numarası: 0000-0002-3382-823X

Öğrenim Durumu

2014– 2018 Lisans: İstanbul Arel Üniversitesi– Psikoloji

2018 – 2020 Yüksek Lisans: Üsküdar Üniversitesi– Nörobilim

2019 – 2022 Yüksek Lisans: İstanbul Arel Üniversitesi – Klinik Psikoloji

Yayın Listesi:

Ulusal/Uluslararası Bildiri Liste